

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

Evelina Balčiukynaitė

STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS
TOBULINIMO GALIMYBĖS TAIKANT NUOTOLINIO
MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS

Baigiamasis magistro projektas

Vadovė

Doc. dr. Nida Ambrasė

KAUNAS, 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS
TOBULINIMO GALIMYBĖS TAIKANT NUOTOLINIO
MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS

Baigiamasis magistro projektas

Studijų programa „Edukacinės technologijos“ (kodas 621X20003)

Vadovė

Edukologijos katedra
Doc. dr. Nida Ambrasė

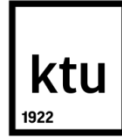
Recenzentė

Doc. dr. Nijolė Čiučiulkienė

Projektą atliko

Evelina Balčiukynaitė
evelina.balciukynaite@ktu.edu

KAUNAS, 2015

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ

(Fakultetas)

Evelina Balčiukynaitė

(Studento vardas, pavardė)

Studijų programa „Edukacinės technologijos“ (621X20003)

(Studijų programos pavadinimas, kodas)

Baigiamojo projekto „Studentų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

20 15 m. gegužės 20 d.
Kaunas

Patvirtinu, kad mano, **Evelinos Balčiukynaitės**, baigiamasis projektas tema „Studentų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas“ yra parašytas visiškai savarankiškai ir visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

_____
(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

_____
(parašas)

Balčiukynaitė, E. Possibilities to Develop Students' Meta-learning Competence by Applying Distance Learning Technologies. Master in Educational Studies final project/ Supervisor Assoc. Prof. Dr. N. Ambrasė; Department of Educational Studies, Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology. Kaunas, 2015. 62 p.

SUMMARY

Meta-learning Competence is necessary for continuous learning and it is recognised as a crucial factor for development; distance studies when applying distant learning technologies are considered a tool for life-long learning. Thus, it is important to determine possibilities of learners to develop learning to learn competence when applying distant learning technologies. The scientific basis of this research consists of a problem that is provided in the following questions: What problems do the students face when learning through distant learning technologies? How a student has to develop learning to learn competence through distant learning technologies?

Object of the research - development possibilities of students' learning to learn competence.

Aim of the research - to reveal development possibilities of students' learning to learn competence through distant learning technologies.

Tasks of the research:

1. to prove theoretically possibilities of students' learning to learn competence through distant learning technologies.
2. to prove research methodology of possibilities of students' learning to learn competence through distant learning technologies.
3. to identify possibilities of students' learning to learn competence through distant learning technologies.

Methods of the research:

Data collection: analysis of scientific literature and documents, partly structured interview.

Data analysis: qualitative content analysis.

Empirical research revealed that: students lack Meta-learning Competence: time management abilities, motivation, lack of ICT competence, self-discipline, communication and independence. The students use distant learning technologies when communicating with their lecturers in the "Moodle" environment or e-mail. With the other students they communicate using telephones, e-mails or in a social network Facebook, however, this is only a little part; the students are not motivated and with other students they do not exploit all the communication and collaboration possibilities that distant learning technologies have.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1 lentelė. Mokymosi mokytis sampratos	12
2 lentelė. Mokymosi mokytis kompetencijos sampratos	13
3 lentelė. Mokymosi etapai.....	18
4 lentelė. Nuotolinio mokymosi sampratos	20
5 lentelė. Sistemų palyginimas	24
6 lentelė. Vaizdo konferencijos (VK) procesas	25
7 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	36
8 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kaip padeda studijos tobulinti tikslus?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	38
9 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?“	39
10 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydamiesi?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	41
11 lentelė. Atsakymų į klausimą „ Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai.....	42
12 lentelė. Atsakymų į klausimą „ Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	43
13 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi? ” kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	44
14 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip vertinimas padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai	46
15 lentelė. Atsakymų į klausimą „Su kokiais sunkumais susiduriate mokydamiesi ir kaip juos sprendžiate?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai.....	47

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1 pav. Mokymosi mokytis kompetencija	14
2 pav. Mokymosi mokytis kompetencijos	15
3 pav. Tradicinio ir nuotolinio mokymosi palyginimas.....	20
4 pav. Nuotolinio mokymosi formos.....	24
5 pav. Virtualios mokymosi aplinkos bruožai	27
6 pav. Tyrimo logika.	32

TURINYS

1. STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS TEORINIS PAGRINDIMAS	11
1.1. Mokymosi mokytis kompetencijos samprata.....	11
1.2. Nuotolinio mokymosi technologijų taikymo galimybių tobulinant mokymosi mokytis kompetenciją teorinis pagrindimas.....	19
2. STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS TYRIMO METODOLOGIJA	31
2.1. Tyrimo atvejis	31
2.2. Tyrimo logika.....	32
2.3. Tyrimo metodai.....	33
2.4. Tyrimo instrumentas	34
2.5. Tyrimo imties pagrindimas	34
2.6. Tyrimo etika	35
3. STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS TYRIMO REZULTATAI	36
3.1. Studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybių taikant nuotolinio mokymosi technologijas analizė.....	36
3.2. Mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo nuotolinėse studijose tyrimo rezultatų apibendrinimas ir diskusija.....	51
IŠVADOS.....	54
REKOMENDACIJOS	56
LITERATŪRA	57
PRIEDAI	63

IŽANGA

Studijos nuotoliniu būdu sparčiai populiarėja. Keičiantis požiūriui, mokymasis pripažįstamas ne vien tik veikla, kuri persikelia iš vienos auditorijos į kitą, o kaip vykstanti įvairiose aplinkose: darbe ir namuose, kur žmogui yra aktualu ir patogiu. Nuotolinis mokymasis suteikia galimybę visiems visuomenės nariams mokytis patogioje vietoje ir patogiu laiku, nepriklausomai nuo amžiaus ir socialinės padėties, neatsitraukiant nuo darbo ir gyvenamosios vietos, ir tokiu būdu leidžia įgyti, kelti arba keisti savo kvalifikaciją. Dėl tokių lanksčių galimybių ir nuotolinio mokymosi technologijų pagalbos, nuotolinės studijos laikomos „mokymosi visą gyvenimą principo įgyvendinimo įrankiu“ (Teresevičienė ir kt., 2008, p. 1).

Nors nuotolinės studijos studentams suteikia didesnę mokymosi laisvę, tačiau jos reikalauja iš studentų aukštos mokymosi motyvacijos, gerai išvystytų savarankiško darbo gebėjimų, asmeninės atsakomybės ir disciplinos (Helic, 2006) kadangi besimokantysis turi įsipareigojimų ne tik savo profesijai, darbui, bet ir vaikams, draugams, pomėgiams, todėl jo savarankiškumo pademonstravimas yra aiškinamas kaip ypatinga aplinkos dalis. Nuotoliniam mokymui(si) reikia ir tinkamų sąlygų, ir asmens nusiteikimo bei gebėjimų, kaip antai techniniai mokymosi proceso įgūdžiai, studijuojamo dalyko pažinimas, savęs, kaip besimokančiojo, suvokimas ir įsipareigojimas mokytis pasirinktu momentu (Merriam, Caffarella, Baumgartner, 2007). Todėl norint studijuoti nuotoliniu būdu labai svarbi mokymosi kompetencija, kadangi svarbiausia sąlyga žmogui tampa gyventi ir dirbti nuolatinės kaitos sąlygomis (Zuzevičiūtė, 2004). Tai galima padaryti lavinant gebėjimus, plėtojant besimokančiojo kompetenciją, išmokstant tobulinti save nuolat, visą gyvenimą.

Vis didesnis dėmesys ES, o taip pat ir Lietuvoje, skiriamas aukštajam mokslui. Dėl šios priežasties vienas iš svarbiausių strategijoje „Europa 2020“ iškeltų švietimo tikslų yra pasiekti, kad iki 2020 m. aukštąjį arba lygiavertį išsilavinimą įgytų 40 % jaunuolių. Lietuva pritarė „Aukštojo mokslo užtikrinimo nuostatom“. Taip pat „Europa 2020“ dokumente pabrėžiamas „Mokymasis visą gyvenimą ir judumas“, o „Lietuva 2030“ - „veiksmingas mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimas, visų besimokančių asmenų gabumus atskleidžiančių programų kūrimas, judumo skatinimas“ (Švietimo problemos analizė, 2012).

Todėl mokymosi kompetencija ir nuotolinis mokymasis gali būti viena iš galimybių švietimo tikslams pasiekti.

Mokėjimo mokytis kompetencija mokslininkų yra nagrinėta - Leitneris (1998), Spitzeris (2002), Birkenbihlis (2005) aptarė greitesnio ir sistemingesnio mokymosi galimybes, naujus metodus, palengvinančius mokymąsi ir prilyginančius išmokimą menui mokytis, pateikė įvairių technikų, lavinančių atmintį ir taip lengvinančių išmokimo procesą, Dubs (1998) remdamasis

konstruktyvizmo nuostata, analizavo mokymo ir mokymosi tarpusavio sąveiką, Friedrichas, Mandlas (1992), Chotts (1998), Pintrichas, Smithas, Garcia, Mc-Keachie (1993) pateikė įvairių mokymosi strategijų taksonomijų, Šliogerienės (2002), Mačianskienės (2005), analizavo mokymosi kompetencijos problemas žinių visuomenėje; Zuzevičiūtė (2004), atskleidė giluminio studentų požiūrio į mokymąsi aukštosiose mokyklose ypatumus, Buehlas (2004) aprašė interaktyviojo mokymosi strategijas; Alifanovienė, Šapelytė, Gelžinienė, (2008) analizavo neformalųjį suaugusiųjų mokymąsi asmenybės ir profesinio tobulėjimo kontekste. Mokymosi mokytis kompetencija yra mokslininkų analizuota, tačiau mokymosi mokytis kompetencija taikant nuotolinio mokymosi technologijas sistemiškai nagrinėtos neaptikta.

Problema. Atsižvelgiant į tai, kad mokėjimas mokytis ir nuolatinis mokymasis pripažįstamas lemiamu veiksmu tobulėti, būtent nuotolinės studijos taikant nuotolinio mokymosi technologijas yra laikomos mokymosi visa gyvenimą įrankiu, tačiau jos reikalauja iš studentų aukštos mokymosi motyvacijos, gerai išvystytų savarankiško darbo gebėjimų, asmeninės atsakomybės ir disciplinos. Taigi svarbu nustatyti besimokančiųjų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas. Mokslinį šio darbo pagrindą sudaranti problema, pateikiama klausimais: su kokiais problemomis susiduria studentai mokydami taikant nuotolinio mokymosi technologijas? Kaip studentui tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją taikant nuotolinio mokymosi technologijas?

Tyrimo objektas – studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybės.

Tyrimo tikslas – atskleisti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pagrįsti teoriškai studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas.
2. Pagrįsti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas tyrimo metodologiją;
3. Nustatyti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas.

Tyrimo metodai:

Duomenų rinkimo: mokslinės literatūros ir dokumentų analizė, iš dalies struktūruotas interviu.

Duomenų analizės: kokybinė turinio analizė.

Teorinės nuostatos. Šis magistro baigiamasis darbas remiasi šiomis teorinėmis nuostatomis:

Besimokantysis - savivaldus besimokantysis, gebantis pats planuoti ir realizuoti mokymąsi, kaip savo tobulėjimo visą gyvenimą sąlygą (Jarvis, Holford, Griffin, 2004; Knowles 1975).

Mokymosi mokytis kompetencija - vertybinių nuostatų, žinių bei gebėjimų visuma, kuriuos žmogus taiko mokymosi veikloje (Jucevičienė, 2007)).

Nuotolinis mokymasis (NM) – tai mokymosi būdas, kai fizinis atstumas tarp besimokančiojo ir mokytojo, tad jų tarpusavio bendravimas vyksta įvairiomis technologijomis grįstomis komunikavimo priemonėmis (Rutkauskienė, Lenkevičius, Targamadžė ir kt. 2007).

Virtualioji mokymosi aplinka (VMA) – tai tokia programa, kuri leidžia suburti besimokančiuosius į virtualiąją klasę ir aprūpinti juos įvairiomis mokymosi galimybėmis (Rutkauskienė, Pociūtė, 2006).

Vaizdo konferencija - bendravimas vaizdo sesija, susijungus dviem arba daugiau vietovių, tiesiogiai transliuojant vaizdą (Boruta ir kt., 2002).

Darbo struktūra

Darbą sudaro įžanga, 3 skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Pateikta 15 lentelių, 6 paveikslai, 2 priedai, naudotasi 92 literatūros šaltiniais. Darbo apimtis 62 lapai (be priedų).

1. STUDENTŲ MOKYMOŠI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOŠI TECHNOLOGIJAS TEORINIS PAGRINDIMAS

Ižengus į besimokančios visuomenės etapą, keičiasi požiūris į mokymąsi. Didžiausias dėmesys skiriamas nuolatiniams mokymuisi. Visą gyvenimą trunkančio mokymosi kontekste mokslininkai akcentuoja mokymosi mokytis kompetencijos svarbą (Zuzevičiūtė, 2004).

Šiame skyriuje teoriškai pagrindžiama mokymosi mokytis svarba, analizuojamas mokymosi mokytis kompetencijos reikšmingumas. Aptariamas nuotolinis mokymasis, nuotolinio mokymosi technologijos. Šiomis teorijomis remiamasi tolimesnėje darbo eigoje.

1.1. Mokymosi mokytis kompetencijos samprata

Norint išsiaiškinti mokymosi mokytis kompetencijos sampratą visų pirma būtina išsiaiškinti mokymosi ir mokėjimo mokytis sampratą ir jų reikšmę mokymuisi visą gyvenimą.

Mokslininkai (Markovic, Mitter-Škulj, 2009; Hoskins, Crick, 2010; Crossen, 2011) mokymąsi mokytis apibūdina kaip koncepciją, apimančią įvairius gebėjimus, taip pat teigia (Crossen, 2011), kad svarbu suvokti savo mokymosi galimybes, prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, pasidalinti savo įgytomis žiniomis su kitais besimokančiais, numatyti mokymosi tikslus ir uždavinius, planuoti ir organizuoti savo mokymąsi, pritaikyti įgytas žinias praktiškai (Bankauskienė, 2007; Crossen, 2011), reflektuoti ir įsivertinti savo mokymąsi, taip pat svarbus grįžtamasis ryšys, mokymosi motyvacija, savęs kaip besimokančiojo pažinimas, bendradarbiavimas su kitais besimokančiais. Siekiant efektyviai mokytis, mokymasis mokytis (European Commission Key competences for lifelong learning European Reference Framework, 2007); (Learning to Learn in Further Education: A literature review of effective practice in England and abroad 2010): gebėjimas organizuoti savo paties mokymąsi, palnuojant efektyviai laiką, komandinį darbą, bendravimą, savo mokymosi reflektavimą ir įsivertinimą, prisiimant atsakomybę už savo mokymąsi.

Hoskinsas, Crickas (2010) teigdami, kaip ir Crossenas, (2011), Markovic, Mitter-Škulj, (2009), kad mokymasis mokytis gali būti suprantamas kaip žinių, įgūdžių, vertybių, požiūrių ir polinkių visuma, nurodydami jų svarbą mokymosi visą gyvenimą kontekste. Kiti mokslininkai (Salienė, 2005) daugiau akcentuoja emocinius mokymosi procesus, Sahlbergas (2005) didesnę dėmesį skiria tikslingų žinių susiejimui ir gebėjimų konstravimo procesui (žr.1 lentelė).

1 lentelė. Mokymosi mokyti sampratos

Salienė (2005)	Mokymasis mokyti - asmens noras ir pasirengimas imtis naujų užduočių, gebėjimas kontroliuoti pažintinius bei emocinius procesus mokymosi metu.
Sahlberg (2005)	Mokymasis mokyti - aktyvusis konstravimo procesas (aktyvus supratimo, reikšmių ir gebėjimų konstravimo procesas), sukaupytų žinių susiejimas (ankstesnių ir naujų žinių arba įgūdžių susiejimas), bendradarbiavimas, savitvarka, tikslingas mokymasis (tikslo suvokimas ir orientavimasis į tikslą), mokymasis, susijęs su kontekstu ir aplinkybėmis, yra gero mokymosi ypatumai.
Bankauskienės (2007)	Mokymasis mokyti, tai individualus mokymosi procesas, kurio metu yra svarbus gebėjimas planuoti mokymosi laiką bei įgytas teorines žinias efektyviai panaudoti praktikoje.
European Commission Key competences for lifelong learning European Reference Framework (2007)	Mokymasis mokyti – tai gebėjimas organizuoti savo paties mokymąsi, įtraukiant efektyvią laiko ir informacijos vadybą, tiek individualiai, tiek grupėse. Šis gebėjimas apima supratimą apie mokymosi gebėjimus ir poreikius, identifikuoja mokymosi galimybes ir skatina įveikti mokymosi kliūtis. Šis gebėjimas reiškia, kad įgyjamos, apdorojamos ir įsisavinamos naujos žinios ir įgūdžiai.
The Campaign for Learning (2007)	Mokymasis mokyti yra mokymosi procesas, apimantis mokymosi supratimo ir tobulinimo principus ir įgūdžius, padedantis asmenims tapti besimokančiais visą gyvenimą.
Markovic, Mitter-Škulj (2009)	Mokymasis mokyti – tai gebėjimas reflektuoti savo mokymosi procesą, gebėjimas valdyti savo mokymosi procesą, mokymasis bendradarbiaujant su kitais besimokančiais, savęs kaip besimokančiojo pažinimas, gebėjimas prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, mokymosi visą gyvenimą svarbos suvokimas ir savęs kaip savarankiško, nepriklausomo besimokančiojo supratimas, pasitikėjimas savimi savo mokymosi veiklose, įsivertinimas mokymosi rezultatu.
Learning to Learn in Further Education: A literature review of effective practice in England and abroad (2010)	Mokymasis mokyti yra supratimas, kaip mokyti, ir gebėjimo mokyti ugdytas. Šis gebėjimas apima įvairių įgūdžių ugdytą: savo mokymosi organizavimą, komandinį darbą, bendravimą, savo mokymosi reflektavimą ir įsivertinimą, mokiniai prisiima atsakomybę už savo mokymąsi ir aktyviai lavina šiuos įgūdžius.
Hoskins, Crick (2010) Crossen (2011)	Mokymasis mokyti – mokymosi teorija, koncepcija apimanti visus besimokančiajam reikalingus, siekiant efektyviai mokyti, gebėjimus, įgūdžius, požiūrius ir vertybes.

Taigi galima teigti, kad mokymąsi mokyti sudaro gebėjimų visuma, kurie lemia mokymosi sėkmę. Tai labai svarbu nuolatinio mokymosi planavimui, kadangi suaugusiųjų mokymasis visą gyvenimą yra vienas iš greičiausiai švietimo sistemos pažangą ir kaitą lemiančių veiksnių ir išsivysčiusios visuomenės norma. Mokymosi visą gyvenimą paradigma (Longworth, Davies, 1996; Teresevičienė, 2001; Jarvis, 2002; Longworth, 2003; Intzidis, 2003; Olesen, 2004) apima visas mokymosi sritis, formalųjį, neformalųjį ir neformalųjį savaiminį mokymąsi, taip pat numato suteikti galimybes mokyti visą gyvenimą. Vienas iš pagrindinių ir svarbiausių dokumentų yra Mokymosi visą gyvenimą memorandumas (2000). Mokymasis visą gyvenimą yra svarbus atsižvelgiant į asmenų įsidarbinimo galimybes, lavinant jų gebėjimus, socialinį įsitraukimą į

visuomenę bei aktyvų pilietybės reiškima. „Memorandume” pabrėžiama besimokančiojo vieta mokymosi procese, lygių galimybių garantas, akcentuojama įsidarbinimo galimybių didinimas, kompetencijų ugdymas. Todėl mokymasis pripažįstamas lemiamu veiksniumi tobulėti, pabrėžiama konstruktyvistinė mokymosi prigimtis – besimokančiojo aktyvumas ir savarankiškas žinojimo formavimas užtikrinantis profesinį ir asmeninį augimą, skatinantį žmogaus kūrybiškumą, motyvaciją dirbti ir mokytis (Zuzevičiūtė, 2004).

Taigi, nuolatinis mokymasis suteikia galimybę būti laisvesniam asmeniniame gyvenime ir profesinės karjeros srityje, atveria daugiau galimybių ir leidžia priimti veiksmingesnius veiklos perspektyvos sprendimus.

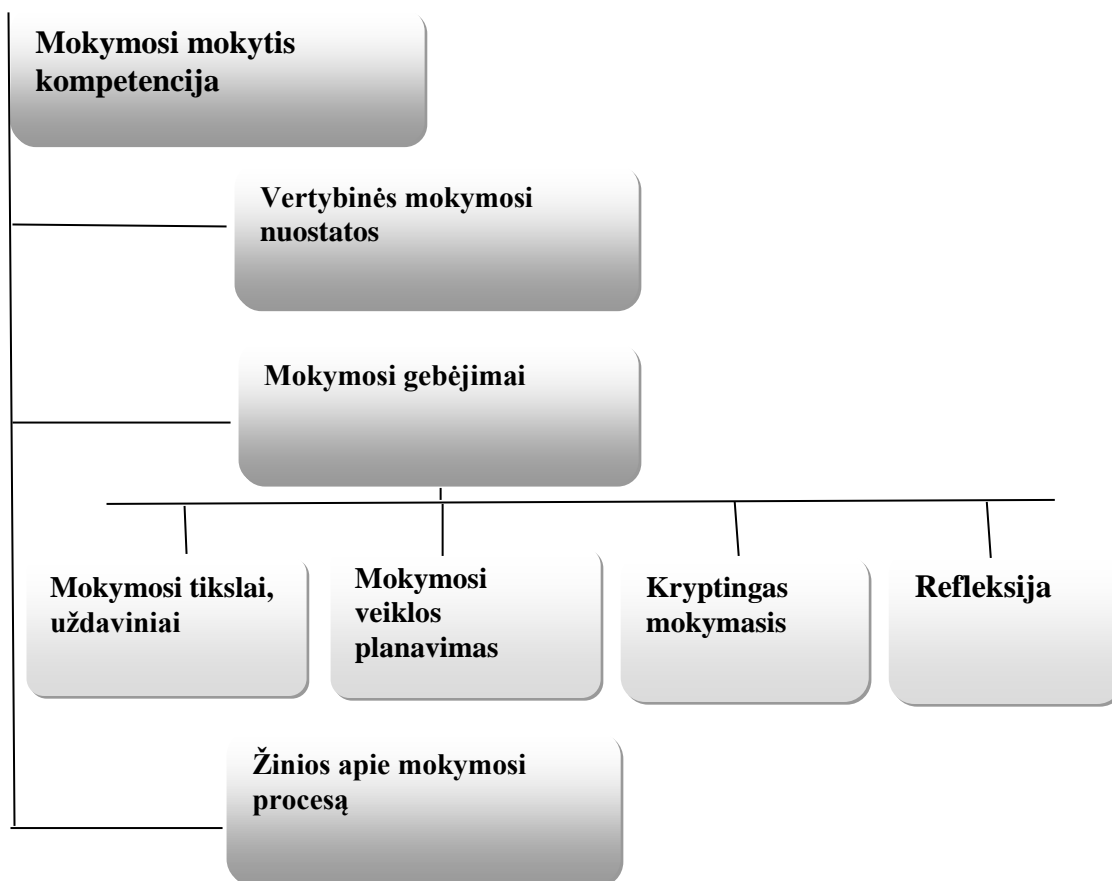
Kompetenciją mokslininkai apibūdina kaip: asmens žinias, įgūdžius, gebėjimus, požiūrius, vertybes, glūdinčius žmogaus viduje ir pasireiškiančius sėkmingais žmogaus konkrečios srities veiklos, darbo rezultatais (Jucevičienė, 2007). Panašiai mokslininkai apibūdinama ir mokymosi mokytis kompetencijos sampratą (žr. 2 lent.).

2 lentelė. Mokymosi mokytis kompetencijos sampratos

Stanišauskienė, (2004).	Mokymosi mokytis kompetencijos - vertybinių nuostatų, žinių bei gebėjimų visuma, kuriuos žmogus taiko mokymosi veikloje
Europos sąjungos taryba. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos dėl esminių mokymosi visą gyvenimą kompetencijų, (2006).	Mokymosi mokytis kompetencija - polinkis ir gebėjimas organizuoti bei reguliuoti savo paties mokymąsi, efektyviai valdyti savo laiką, spręsti problemas, įgyti, apdoroti, įvertinti ir įsisavinti naujas žinias bei šias žinias ir gebėjimus pritaikyti įvairiuose kontekstuose – namuose, darbe, ugdymo ir kvalifikacijos tobulinimo procesuose.
Jucevičienė, (2007).	Mokymosi mokytis kompetencija žinios, gebėjimai, vertybės ir kitos asmeninės savybės, lemiančios nuolatinį kintančiam mokymuisi reikalingų žinių ir gebėjimų įvaldymą
Weinert (iš Gudauskaitė, 2007)	Mokymosi mokytis kompetencija – metakompetencija, gebėjimas įvertinti savo galimybes pasinaudoti ir/ar įgyti asmeninių kompetencijų.
Chott (iš Pukevičiūtė, 2007)	Mokymosi mokytis kompetencija - sąmoningas nuostatų, technikų, metodų ir strategijų išmokimas organizuojant mokymosi procesą, įgyjant, apdorojant, išsaugant, ir panaudojant žinias, remiantis koncentracija, motyvacija ir savikontrolė.

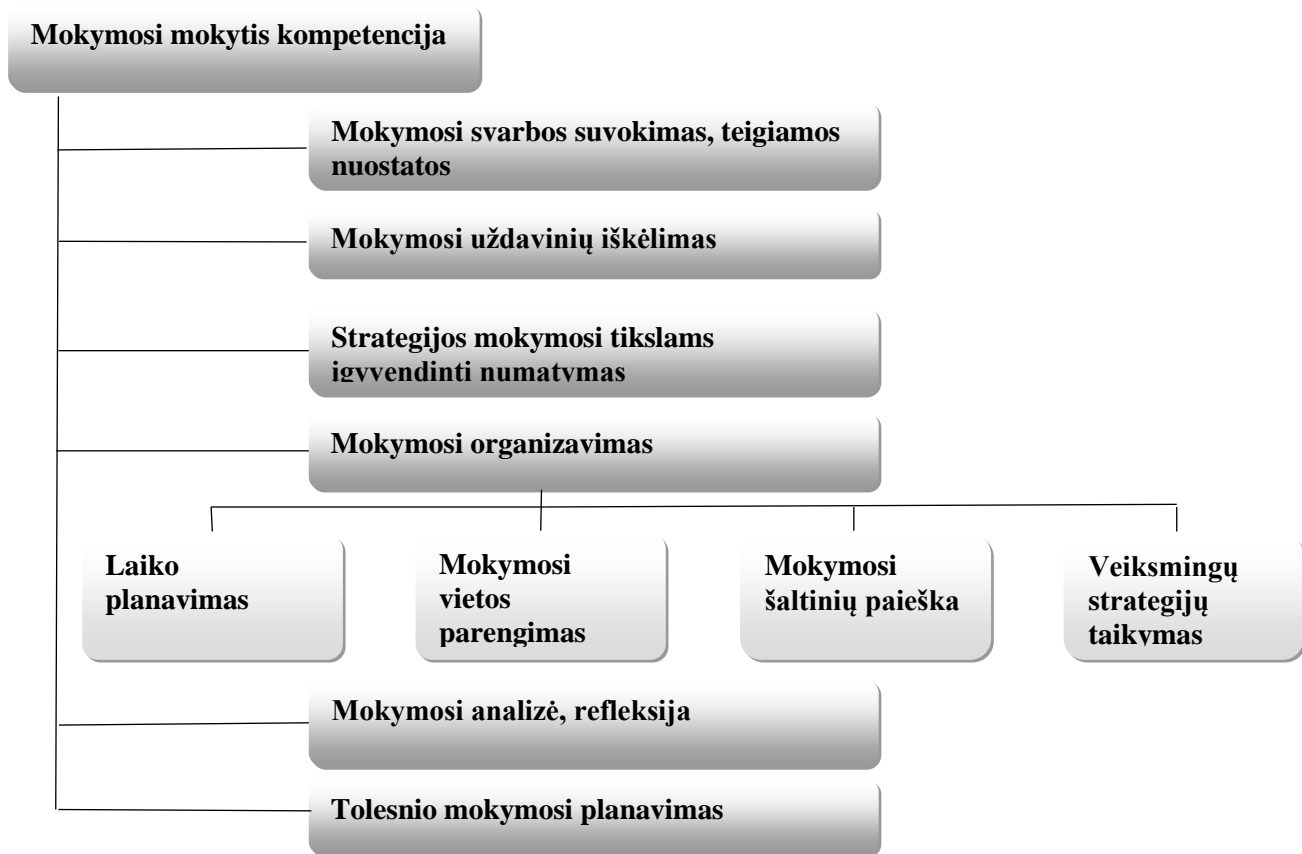
Taigi, pagal švietimo dokumentus ir moksliniuose straipsniuose naudojamų mokymosi mokytis kompetencijos sampratų apibrėžimus, galima teigti, kad mokymosi mokytis kompetencija (metakompetencija) vertybinių nuostatų, žinių, gebėjimų visuma, efektyvus savo mokymosi valdymas, planuojant tikslingai laiką reikalingą mokymuisi, perimant ir panaudojant žinias savo mokymuisi.

Linkaitytė ir kt., (2005) teigia, kad mokymosi mokytis kompetenciją sudaro: vertybinės mokymosi nuostatos, mokymosi gebėjimai, žinios apie mokymosi procesą (žr. 1 pav.).

1 pav. **Mokymosi mokyti kompetencija (pagal Linkaitytė ir kt., 2005)**

Mokymosi mokyti kompetenciją (Ugdymo plėtotės centras, 2012) sudaro: mokymosi mokyti svarbos suvokimas ir teigiamos nuostatos, mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas, mokymosi strategijų tikslų numatymas, studentų gebėjimas organizuoti mokymąsi, refleksija siekiant ugdymo tikslų, tolimesnio mokymosi planavimas (žr. 2 paveikslą)

2 pav. Mokymosi mokyti kompetencijos (Ugdymo plėtotės centras, 2012)

Mokymosi mokyti svarbos suvokimas, teigiamos nuostatos (Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012) ir vertybinės mokymosi nuostatos, kurias taip pat išskiria Linkaitytė ir kt. (2005), besimokančiajam reikalingos mokymosi mokyti motyvacijos formavimui, suvokimui mokymosi reikšmės. Besimokantysis suvokdamas mokymosi svarbą lengviau išmoks mokyti, įgis žinių apie mokymosi mokyti būdus, strategijas ir pritaikys būsimoje profesinėje veikloje.

Mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas (Linkaityte ir kt., 2005; Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012), dėmesys koncentruojamas į mokymosi tikslų supratimą, siejimą su jau esamomis žiniomis bei galimybių pasiekti tikslą įvertinimą ir koregavimą, nes tik realūs tikslai, pasižymintys konkretumu ir aiškumu besimokančiajam, suteikia galimybę numatyti žingsnius, pasirinkti veiksmingas strategijas, padedančias pasiekti norimą rezultatą bei suprasti veiklos prasmingumą.

Mokymosi strateginių tikslų numatymas. Besimokantysis disponuodamas žiniomis apie strategijas tikslams pasiekti, įgūdžiais, gebėjimais, suvoks atskirų strategijų pranašumus pagal tikslus, strategijų tinkamumą savo paties mokymosi stiliui, suras jų tarpusavio derinimo būdus. Todėl mokymosi strategijų tikslams pasiekti įvaldymas skatina tobulinti ir kognityvius, ir metakognityvius gebėjimus (Ugdymo plėtotės centras, 2012).

Studentų gebėjimas organizuoti mokymąsi (Linkaitytė ir kt., 2005; Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012) pasižymi: mokymosi laiko planavimu, tinkamu mokymosi vietos parengimu, reikalingų mokymosi šaltinių paieška, veiksmingų mokymosi strategijų derinimu. Galima teigti, kad gebėjimas organizuoti savo mokymąsi yra vienas iš esminių mokymosi mokyti kompetencijos veiksnių.

- Mokymosi laiko planavimas apima žinias, gebėjimus bei norą kaip tvarkyti mokymosi laiko išteklius tinkamai organizuojant mokymąsi ir poilsį užtikrinant efektyvų mokymąsi. Studentas lanksčiai planuodamas mokymosi laiką numatys kiekvieno mokymosi etapo užbaigimo terminus, suskirstys mokomąją medžiagą tikslingai, skirs mokymuisi tinkamiausią laiką.

- Mokymosi aplinkos parengimas nurodo gebėjimą atrasti tinkamą mokymuisi vietą, o tai suteikia galimybę pašalinti išorinius mokymosi trikdžius bei susikoncentruoti darbui. Svarbu gebėti pasirinkti patogią mokymuisi vietą, kuri skatintų mokymąsi, padėtų sutelkti dėmesį į mokomąjį dalyką, geriau įsiminti (triukšmo šaltinių šalinimas, apšvietimo suregulavimas, mokymosi vietos keitimas) (Grevienė, 2007).

- Informacijos šaltinių paieška tai gebėjimas surasti įvairius papildomus spausdintinius ir elektroninius mokymosi šaltinius reikalingus ieškant medžiagos temų pristatymams, referatams ir pan. Besimokantieji turi gebėti savarankiškai ieškoti informacijos šaltinių, dirbti kompiuteriu, naudotis internetu kaupdami informaciją užduotims atlikti, pristatydami projektus (Gedvilienė, Vaičiūnienė 2006).

- Mokymosi strategijų taikymą tai kaip mokyti. Besimokantysis turi žinoti savo individualų darbo tempą, pritaikyti tinkamas mokymosi formas, informacijos įsiminimo strategijas, mokėti bendradarbiauti, iškilus problemai, prašyti kolegų pagalbos arba ją suteikti, stengiasi naujai išmoktą medžiagą pritaikyti praktikoje, domisi įvairiomis įsiminimo strategijomis, jų pranašumais, parenka sau tinkamą (Šiaučiukėnienė, Stankevičienė, Čiužas, 2011). Mokymosi strategijos gali padėti suprasti save bei savąjį mokymosi stilių. Mokymosi strategijos, pasak autorių, yra efektyvaus mokymosi pagrindas (Gedvilienė ir Zuzevičiūtė, 2007).

Mokymosi mokyti strategija: „strategija žinoti, ką tu žinai, kitaip tariant, ko nežinai, ir ką daryti, kad sužinotum“ (Gedvilienė, Zuzevičiūtė, 2007). Mokymosi strategiją lemia trys veiksniai: socialinės sąveikos poreikis, mokymosi stilius, palaikymo bei vadovavimo mokymuisi poreikis (Knasel ir kt., 2000).

Mokymosi strategijos grupuojamos pagal asmenybės struktūrą (efektyvinės/emocinės), informacijos apdorojimo proceso eigą (motyvavimas, įsiminimas, išlaikymas, atsiminimas), mokymosi veiklas (skaitymas, rašymas, darbas auditorijoje) ir kt.

Įsiminimo - teksto perskaitymas prieš paskaitą ar kitą įvykį, perskaityti skaitomos medžiagos įvadą, nes ten pateikiami principai, kuriais remiantis sudaromas tekstas, pasitikrinimas, subūrus bendramokslių komandą, padeda išryškinti silpnąsias vietas.

Informacijos išlaikymo – peržiūra (diskusijos su bendramoksliais, klausimai, kortelių, piešinių pasitelkimas, savęs testavimas).

Atsiminimo - visos pateiktos užduoties peržiūra, atsakymas į lengvus klausimus, neteisingų variantų išbraukimas prieš priimant sprendimą (Bagdonė, Baltrėnienė, 2015).

Mokymosi veiklos – skaitymo (raktinių žodžių žymėjimas, skirtingų šaltinių pasitelkimas, pabraukimas, žymėjimas spalvomis, vizualizacija, perfrazavimas, reziūmavimas, klausinėjimas, teksto dalinimas ir skaitymas dalimis, sustojimas, dėmesio papildomai informacijai sutelkimas, tezių ir juos grindžiančių argumentų bei faktų žymėjimas, neaiškių vietų žymėjimas), informacijos paieškos (bendravimas, naujausių įvykių sekimas, įvairiapusės informacijos rinkimas, įvairių informacijos šaltinių pasitelkimas, informacijos šaltinių patikimumo tikrinimas), darbo auditorijoje (užrašų vedimas, neaiškių vietų įsivardijimas, klausimų uždavimas, supratimo įsivardijimas ir pasitikrinimas), rašymo (atidžiai išnagrinėta užduotis, plano parengimas, informacijos paieška, informacijos šaltinių patikimumo tikrinimas, teksto į mažesnes dalis dalinimas, svarbiausių vietų paryškimas, įvairus informacijos pateikimas: modeliais, paveikslais, diagramomis, prašymas kitų perskaityti tekstą bei į jį sureaguoti), pristatymo žodžiu (repetavimas namuose, repetavimas pažįstamų žmonių akivaizdoje, pagalbinių priemonių parengimas, tikslaus laiko numatymas (Bagdonė, Baltrėnienė, 2015).

Taip pat besimokantiejiems būdinga skirtingi informacijos priėmimo būdai, kurios išskiria Stanišauskienė (2006): vizualinis (informacija priimama per vaizdumą, t.y., per grafikus, schemas, plakatus, išryškinant esminius žodžius, naudojant spalvinius pažymėjimus, žiūrint mokomuosius filmus ir pan. Audialinis (informacija priimama žodžiu: diskusijose, paskaitose, pasisakymuose, žodiniuose žaidimuose, skaitant balsu ar pašnibždomis, klausant kito pasakojimo, klausant įrašų apie tai, ko mokomasi, ritmiškai kartojant. Kinestetinis (informaciją geriausiai priima kuomet ji pateikiama naudojant gestus, mimikos elementus, demonstruojant realius objektus).

Mokymosi metodai taip pat yra ne mažiau svarbūs mokantis. Teresevičienė ir kt., (2006) mokymosi metodus apibūdina kaip „pasikartojančių veiksmų visuma, tinkanti mokytis įvairiems dalykams ir svarbi išmokimui“ (Teresevičienė ir kt., 2006, p. 256) ir išskiria: frontaliniai mokymosi metodai (paskaita, demonstravimas, diskusija), mokymosi grupėse metodai (minčių lietus, klausymas ir stebėjimas, debatai, minčių žemėlapiai, atvejo analizė, ekspertų metodas, vaidmenų atlikimai, bendras piešinys, grupės diskusija, probleminis mokymas, žaidimai), individualaus mokymosi metodai (individualus, savarankiškas).

Refleksija čia įvardijama kaip svarbus mokymo(si) metodas (Markovic, Mitter-Škulj, 2009), siekiant mokymosi tikslų. Refleksija studijų procese padeda studentui stebėti save, keisti savo veiklos tikslus, struktūrą, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais žmonėmis bei kitais informacijos šaltiniais, nagrinėti savo veiklos arba mokymosi pasiekimus ir trūkumus (Jucevičienė, 2007). Refleksija edukacinio proceso metu turi įtakos kokybiniam asmenybės profesiniam tobulėjimui bei profesinio tapatumo vystymuisi (Jurkuvienė, 2004).

Grįžtamasis ryšys ir savęs įsivertinimas labai svarbus numatant tolesnius mokymosi tikslus, tolimesnio mokymosi planavimui (Chartlton, 2007).

Mokymuisi mokytis (Linkaitytė ir kt., 2005; Grevienė, 2007; Markovic, Mitter-Škulj, 2009; Crossen, 2011; Ugdyimo plėtotės centrą, 2012) būtini šie esminiai veiksniai: vertybės - mokymosi mokytis svarbos suvokimas ir teigiamos nuostatos, gebėjimai - mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas, mokymosi strategijų tikslų numatymas, gebėjimas organizuoti mokymąsi, mokymosi laiko planavimas, tinkamas mokymosi vietos parengimas, reikalingų mokymosi šaltinių paieška, veiksmingų mokymosi strategijų taikymas, derinimas, gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi, planuoti tolimesnį mokymąsi, ir žinios apie mokymosi procesą. Todėl galima teigti, kad mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimui būtini mokymosi mokytis gebėjimai, žinios ir vertybės.

Besimokantysis tobulindamas mokymosi mokytis kompetenciją, pereina šiuos etapus: nesąmoningo nekompetentingumo, sąmoningo nekompetentingumo, sąmoningo kompetentingumo, nesąmoningo kompetentingumo (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Mokymosi etapai (pagal Watkins ir kt, 2000)

I. Nesąmoningas nekompetentingumas:	II. Sąmoningas nekompetentingumas:	III. Sąmoningas kompetentingumas:	IV. Nesąmoningas kompetentingumas:
<i>Aš nežinau, kad nežinau, kaip tai padaryti</i>	<i>Aš žinau, kad nežinau, kaip tai padaryti</i>	<i>Aš žinau, kaip tai padaryti, ir suprantu, kaip tai darau</i>	<i>Aš žinau, kaip tai daryti, bet jau nebesuprantu kaip darau</i>

Pirmasis etapas - nesąmoningas nekompetentingumas yra neutralus. Mokėjimas mokytis prasideda nuo antrojo etapo sąmoningo nekompetentingumo (žr. 2 pav.), kai besimokantysis žino, kad nežino, kaip mokytis. Šis etapas yra palankiausia mokėjimo mokytis pradžia. Trečiame etape mokinys mokosi savarankiškai, žinodamas, kaip tai daryti. Ilgainiui sąmoningas kompetentingumas virsta nesąmoningu kompetentingumu - besimokantysis moka mokytis jau nebegalvodamas apie šį procesą, susiformuoja mokėjimo mokytis kompetencija (Watkins ir kt, 2000).

Taigi, mokymasis mokytis prasideda, žmogui nusprendus sąmoningai stiprinti mokymosi mokytis kompetenciją (Hofmann, 2010). Procesas trunka visą gyvenimą, apima visas gyvenimo sritis, vyksta lėtai, bet patikimai ir tampa sudėtinė žmogaus mokymosi visą gyvenimą dalimi: kad ir

ką žmogus besimokyti, jis plečia savo mokymosi lauką. Galutinis mokymosi mokytis tikslas (Chisholm, Fennes, Karsten, Reich, 2009; Taylor, 2010), yra mokymosi mokytis kompetencija, kuriai būdingas gebėjimo mokytis vertės supratimas, gebėjimų mokytis turėjimas ir gebėjimas juos taikyti įvairiuose kontekstuose. Iššūkis tobulinant mokymosi mokytis kompetenciją, (Nuissl ir kt., 2002), yra būtinybė sieti procesą su individualiu asmens tikslu. Mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimas nėra atskirų mokymosi metodų žinai kaip (angl. know-how) perkėlimas. Pagrindinis uždavinys tobulinant mokymosi mokytis kompetenciją yra įvairių mokymosi metodų pritaikymas ir naudojimas individualioms mokymosi strategijoms formuoti. Anot Candys (1990), mokydamasis mokytis suaugęs žmogus tobulina giluminį turinio supratimą, o Hofmanno (2010) nuomone, geriau supranta asmeninius tikslus ir galimybes, kaip juos pasiekti.

Aptarus mokymosi mokytis sampratą, galima teigti, kad mokymasis mokytis - žinių, vertybių, požiūrių, polinkių ir gebėjimų visuma, kurie sudaro mokymosi mokytis kompetenciją.

Pagrindiniai mokymosi mokytis veiksniai yra: vertybės - mokymosi mokytis svarbos suvokimas ir teigiamos nuostatos, atsakomybė; gebėjimai - mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas; mokymosi strategijų tikslų numatymas; studentų gebėjimas organizuoti mokymąsi tai yra savarankiškai planuoti savo mokymosi laiką; tinkamas mokymosi vietos parengimas; reikalingų mokymosi šaltinių paieška; veiksmingų mokymosi strategijų derinimas, gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi; gebėjimas planuoti tolimesnį mokymąsi; žinios apie mokymosi procesą.

Taip pat galima teigti, jog mokymosi mokytis kompetencija yra procesas, kuris labai svarbus asmenybės tobulėjimui bei gebėjimui mokytis visą gyvenimą, taip užtikrinanti profesinį ir asmeninį augimą, skatinantį žmogaus kūrybiškumą, motyvaciją dirbti, tam būtinas nuolatinis mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimas. Todėl toliau šiame darbe, siekiant visapusiškai atskleisti mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas, bus vadovaujama šia samprata.

1.2. Nuotolinio mokymosi technologijų taikymo galimybių tobulinant mokymosi mokytis kompetenciją teorinis pagrindimas

Visuomenėje didėja poreikis įvairiems mokymosi būdams ir technologijoms, kurie atitiktų dinamiškų pokyčių veikiamą žmonių gyvenimą, užtikrintų mokymosi prieinamumą, mokymosi priemonių naudojimo patogumą, realizuotų poreikį technologinėms inovacijoms (Petrauskienė, 2011). Šį poreikį padeda patenkinti nuotolinis mokymasis, kurio pagrindinis tikslas – teikti mokymosi paslaugas ten, kur žmogus dirba ir gyvena, ir tuo metu, kai jis turi galimybę mokytis, todėl ypač aukštajame moksle, nuotolinis mokymasis tampa vis reikšmingesnė švietimo sritis (Targamadzė, Petrauskienė, 2008). Nuotolinės studijos laikomos: „mokymosi visą gyvenimą

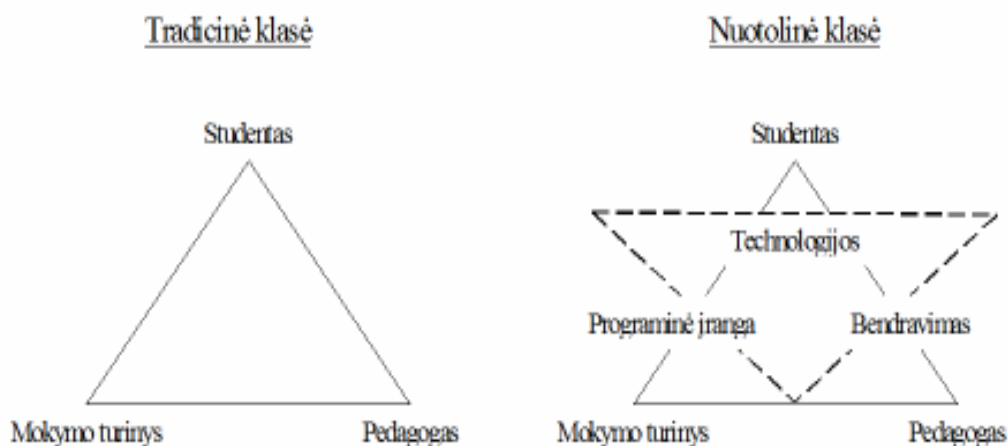
principo įgyvendinimo įrankiu“ (Teresevičienė ir kt., 2008, p. 1), suteikiantis įvairias naujas ir lanksčias mokymosi galimybes (Kaklauskas, Kaklauskienė, 2011).

Nuotolinis mokymasis apibrėžiamas kaip techninių, informacinių, mokymo priemonių visuma (Peters, 1973; Motore, 1990); žinių, įgūdžių, požiūrių suteikimas ir perteikimas netradicine forma (Peters, 1973; Bates, 1995) naudojant elektroninę komunikaciją (Rouse, 2005), mokymosi vieta ir laikas nesutampa su mokomuoju procesu (D'Angelo ir kt., 2010) (žr. 4 lentelė).

4 lentelė. Nuotolinio mokymosi sampratos

Autorius	Nuotolinio mokymosi sąvokos
Peters (1973)	Nuotolinis mokymas – žinių, įgūdžių, požiūrių perteikimo mechanizmas, naudojantis daug techninių informacijos priemonių, ypač skirtingose vietose tuo pat metu esantiems studentams mokytis. Tai technizuota mokymo ir švietimo forma.
Motore, 1990	Nuotolinis mokymasis – tai mokymo priemonių visuma, kur mokymas skiriasi nuo mokymosi veiklos, įskaitant tokią veiklą, kuri būtų organizuojama dalyvaujant besimokančiajam ir vyktų bendravimas tarp atskirų dalių ir kitų struktūrų
Bates, (1995)	Nuotolinis mokymasis – tai žinių ir įgūdžių suteikimas lankstesne švietimo ir mokymosi forma nei tradicinis universitetinis mokymas.
Rouse (2005) (iš Teresevičienė, 2008)	Nuotolinis mokymas(is) – tai e-mokymas(is), naudojant elektroninę komunikaciją, suteikiantis besimokančiajam galimybę įgyti išsilavinimą netradiciniu (esant ne klasėje) būdu.
D'Angelo ir kt. (2010)	Nuotolinis mokymas(is) – tai mokymas(is), kurio vieta ir laikas nesutampa su mokomuoju procesu ir reikalauja tam tikros metodikos.

Taigi, galima teigti, jog nuotolinis mokymasis dažniausiai vyksta kitoje vietoje negu pats mokymo procesas, pripažįstama kaip vykstantis įvairiose aplinkose, pvz., darbe ir namuose, kur žmogui yra aktualu ir patogiu, kuriam reikia savitos nei tradicinio mokymosi kurso skaidymo ir dėstymo metodikos, tam tikrų bendravimo metodų bei kitokio negu įprasta organizacinio ir administracinio pasirengimo, kadangi nuotolinis mokymasis grįstas technologijomis (žr. 3 pav.).

3 pav. Tradicinio ir nuotolinio mokymosi palyginimas (Hana, Glowacki-Dudk, Conceicao-Runiee, 2000).

Rutkauskienė ir kt. (2007) išskiria šiuos nuotolinio mokymosi ypatumus:

- Lankstumas. Galimybė studijuoti patogiu laiku, tempu, savo pasirinktoje vietoje.
- Modulinė struktūra. Galimybė iš atskirų kursų modulių sudaryti individualius ar grupinius mokymosi planus.
- Technologiškumas. Naujausių informacinių ir komunikacinių technologijų panaudojimas (spausdinta medžiaga, radijas, vaizdajuostės, garsajuostės, kompaktinės plokštelės, telekomunikacijos, virtuali mokymo aplinka ir kt.)
- Naujas dėstytojo vaidmuo. Kuratoriams ir dėstytojams tenka svarbesnis vaidmuo, jiems būtina išmanyti technologijas, atsiranda naujos funkcijos: mokymosi proceso koordinavimas, konsultavimas, dėstomo kurso koregavimas, vadovavimas projektams ir pan.
- Nauji reikalavimai besimokančiajam. Būtina tiksli motyvacija, savarankiškumas, darbštumas, tam tikri pagrindiniai technologijų naudojimo įgūdžiai.
- Dvipusė komunikacija. Studentai ir dėstytojai bendrauja tiek sinchroniškai, tiek asinchroniškai.
- Lygiagretumas. Galimybė studijuoti neatitrūkstant nuo profesinės veiklos, iš karto pritaikant naujai įgytus įgūdžius praktikoje.
- Ekonomiškumas. Užsienyje atliktų tyrimų duomenys rodo, kad nuotolinės studijos yra pigesnės nei tradicinės. Tai pasiekama efektyvesniu patalpų, techninių priemonių panaudojimu, koncentruotu ir unifikuotu mokymo medžiagos turiniu bei galimybe dirbti su dideliu studijuojančiųjų srautu.
- Socialinė lygybė. Vienodos galimybės įgauti išsilavinimą, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, sveikatos būklės ar materialinių išteklių.
- Tarptautiškumas. Pasaulinių laimėjimų švietimo paslaugų rinkoje eksportas ir importas, tarptautinis bendradarbiavimas.

Taigi nuotolinis mokymasis naudojant nuotolinio mokymosi technologijas pasižymi: lankstumu, ekonomiškumu, socialine lygybe, tarptautiniu bendravimu, mokymosi būdų bei tempo pasirinkimu, todėl (Rutkauskienė ir kt., 2007) pripažįstamas besimokančiųjų, tačiau kokybiškai dalyvauti nėra paprasta, nes žmogaus savarankiškumą lemia daug veiksnių. Suaugęs žmogus turi įsipareigojimų ne tik savo profesijai, darbui, bet ir vaikams, draugams, pomėgiams, todėl jo „savarankiškumo pademonstravimas yra aiškinamas kaip ypatinga aplinkos dalis“. Toughas (1971) teigė, kad sprendimai ir nusiteikimai savarankiškai mokytis nėra išrikiuoti nuoseklia seka, vedančia link pageidaujamo rezultato, bet interaktyviai sąveikauja tiek tarpusavyje, tiek su kultūriniu ir politiniu kontekstu, ir ši sąveika lemia savarankiško mokymosi rezultatyvumą.

Nuotoliniam mokymuisi reikia ir tinkamų sąlygų, ir asmens nusiteikimo bei gebėjimų, kaip antai techniniai mokymosi proceso įgūdžiai, studijuojamo dalyko pažinimas, savęs, kaip

besimokančiojo, suvokimas ir įsipareigojimas mokytis pasirinktu momentu (Merriam, Caffarella, Baumgartner, 2007). Todėl norint studijuoti nuotoliniu būdu labai svarbu mokėti mokytis.

Mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimas taikant nuotolinio mokymosi technologijas susijęs su tam tikra disciplina. Studijuojant ar studijas organizuojant nuotoliniu būdu, įvertinant laiką, reikalingą mokymuisi, reikia atsižvelgti ne tik į tai, kiek laiko reikės literatūros studijavimui, įvairių užduočių atlikimui, bendravimui su dėstytoju ir /ar kitais besimokančiais ir pan., bet ir kiek laiko reikės susipažinimui su pačia mokymosi aplinka, studijų dalyko / modulio turinio ir studijų nuotoliniu būdu organizavimo pristatymu (Karjalainen ir kt., 2006). Yra nustatyta, kad net jei studentas jau turi nuotolinio mokymosi patirties, naujos programinės įrangos įsisavinimui reikės apie 8 val. papildomai tam, kad galėtų tai įsisavinti. O jeigu studentas anksčiau nebuvo susipažinęs su elektronine mokymosi aplinka, t.y. dar neturi ar turi tik minimalius darbo nuotoliniu būdu įgūdžius, gali prireikti ir net triskart (iki 24 val.) papildomo darbo. Be to, darbo laikas nuotoliniu būdu, kaip ir tradiciniu, priklausys nuo studijų metodo, literatūros sudėtingumo ir t.t. Taip pat reikėtų numatyti ir tai, kad dirbant bei studijuojant nuotoliniu būdu galimi įvairūs techniniai nesklandumai, todėl laiko užduotims atlikti gali prireikti kiek daugiau (Karjalainen ir kt., 2006).

Taigi studijuojant nuotolinėse studijose ypatingas dėmesys turi būti skiriamas besimokančiojo gebėjimui vadovauti savo mokymuisi, t. y. mokymosi mokytis kompetencijai, kadangi nuotoliniu būdu besimokantys studentai labiau nei tradiciniu būdu studijuojantys, turi būti savarankiški ir prisiimti atsakomybę už savo mokymąsi, kadangi tai yra į studentą orientuotas mokymasis – aktyvus studentas ir kitokia studijų aplinka (Robert Barr ir John Tagg, 1995). O Cheurprakobkitas ir kt. (2002) teigė, kad dėl dėstytojo fizinio nebuvimo nuotoliniame mokyme, besimokantieji itin svarbu stebėti ir reguliuoti savo mokymąsi, nes besimokantieji nuotoliniame mokymesi yra savarankiški, jie privalo turėti tokias vertybes kaip mokymosi mokytis svarbos suvokimas, atsakomybė už savo mokymąsi; gebėjimus - mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas; mokymosi strategijų tikslų numatymas; studentų gebėjimas organizuoti mokymąsi, motyvacija, gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi; gebėjimas planuoti tolimesnį mokymąsi; žinias – kokias nuotolinio mokymosi priemones pasirinkti, atitinkančias savąjį mokymosi stilių. Visa tai įeina į mokymosi mokytis kompetenciją (Linkaitytė ir kt., 2005; Grevienė, 2007; Markovic, Mitter-Škulj, 2009; Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012). Tights (2007) taip pat teigia, kad nuotoliniame mokymesi besimokantysis ir jo dėstytojas yra dažniausiai atskirti pagal vietą ir laiką, todėl tas nutolęs besimokantysis yra gerokai nepriklausomas ir mokantis jo pastangos turi būti nukreiptos į save.

Galima teigti, kad studijuojant nuotoliniu būdu tobulinama mokymosi mokytis kompetencija, nes būtina disciplina, savidrausmė, kurių nebuvimas (Marino, Eager, Draxler, 2000) skatina nepažangumą. Kitas labai svarbus aspektas studijuojant nuotoliniu būdu - studentų mažas

bendravimas su dėstytojais, tai taip pat gali būti vienas iš trūkumų, tačiau panaudojus sinchroninį modelį, dar vadinamas nuotoliniu mokymu realiame laike (*on-line*), užsiėmimai vyksta pagal grafiką, dėstytojai ir studentai palaiko ryšį techninėmis priemonėmis: telefono, radijo, televizijos arba kompiuterinio ryšio kanalais. Studentas gali girdėti kartais ir matyti dėstytoją, taip pat pateikti klausimus ir dalyvauti disputuose, todėl šiam modeliui būdingos labai geros interaktyvumo savybės. Jis tinka, kai studentai dirba grupėmis ar jiems reikia perteikti daug žodinės ir vaizdinės informacijos. Visą mokymą pagrįsti vien tokia technologija yra sunku taikyti, todėl jis paprastai derinamas su kitais nuotolinio mokymosi būdais (Rutkauskienė ir kt., 2007).

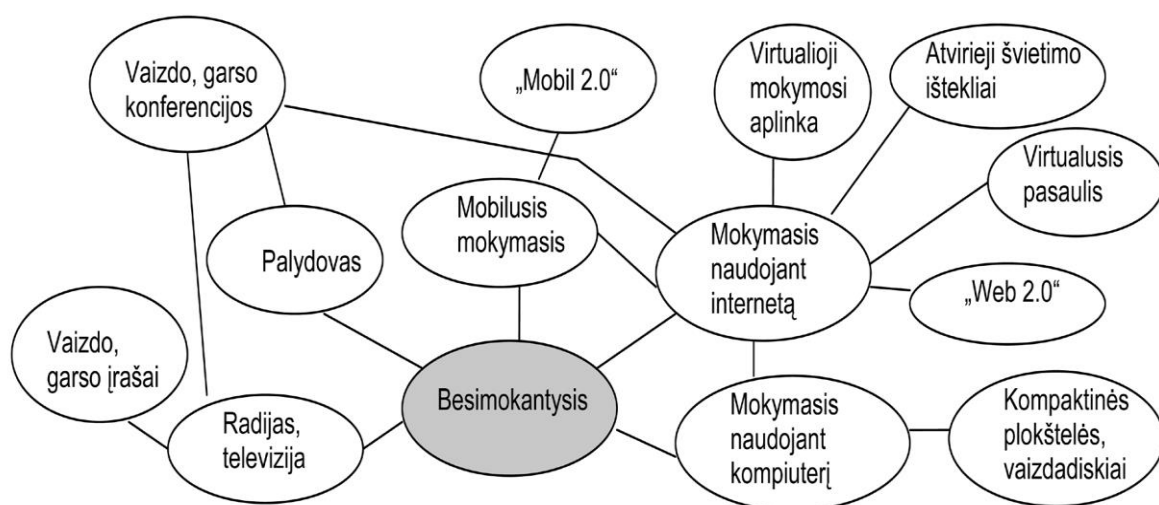
Kitas nuotolinio mokymosi būdų, tik nerealiu laiku, yra asinchroninis mokymasis. Naudojant studijų institucijos paramos sistemą – virtualias mokymosi aplinkas (VMA). Besimokančiajam perduodama studijų medžiaga, kontrolinės užduotys ir nustatomas atsiskaitymo grafikas. Šis mokymasis reikalauja iš besimokančiojo stiprios motyvacijos ir gebėjimo mokytis savarankiškai. Toks mokymasis remiasi komunikacijos pagrindu. Asinchroninio nuotolinio mokymosi sistemose stengiamasi diegti grupinio darbo principus panaudojant el. pašta, ir pasaulinio voratinklio priemones, efektyvias konsultacijos priemones, įvairias mokymo ir ryšio priemones, mokymo proceso administravimo sistemą.

Mišrus mokymasis – paskaitų skaitymas, grupinis darbas ir diskusijos vyksta sinchroniškai, pasitelkus IT (garso, vaizdo konferencijas, el.pashta, el. pokalbio priemones), o besimokančiojo individualus mokymasis vyksta asinchroniniu būdu, pateikus jam medžiagą ir užduotis individualiam darbui. Mišrus mokymasis apima tiek kontaktinį (*angl. face to face*), tiek nuotolinį (*angl. distance*) mokymąsi, tiek autentišką realybę (*angl. authentic reality*), tiek virtualią realybę (*angl. virtual reality*) (Pulkkinen, Pelton, 1998). Taigi taip užtikrinama dėstytojo ir studento sąveika, pasireiškianti konsultacijomis, ugdomuoju vadovavimu, užtikrinamas grįžtamasis mokymosi ryšys, mokymosi nuoseklumas, mokymosi parama ir mokymosi pasiekimų vertinimas – aktualūs studijų siekiniams mokymosi aspektai. Todėl šis mokymosi būdas yra vienas efektyviausių, Arabaszis ir Bakeris (2003) atlikę tyrimą pastebėjo, kad mišrųjų mokymąsi naudoja 93 proc. doktorantūros studijas organizuojančių, 89 proc. magistro studijas teikiančių ir 50 proc. bakalauro studijas siūlančių Jungtinių Amerikos Valstijų aukštojo mokslo institucijų. Kim ir Bonk (2006), apklausę 562 aukštųjų mokyklų dėstytojus, pastebėjo apklausoje dalyvavusių dėstytojų pripažįstamą augančią mišriojo mokymosi svarbą aukštajame moksle (studijose).

Mišriojo mokymosi pranašumais laikoma: mokymosi lankstumas (studentai gali pasirinkti mokymosi laiką, fizinę vietą, kompensuoti praleistas paskaitas ir kt.), mokymosi turinio kūrimas (mokymosi vadovai ir mokymosi medžiaga yra grindžiami studentų poreikiais, gali būti įtraukiama sudėtingesnė mokymosi informacija, kuri padeda spręsti sudėtingas problemas, ji lengviau

atnaujinama ir kt.), bendradarbiavimo mokantis didinimas, sąveikaujančių mokymosi bendruomenių kūrimas (Pearson, 2012).

Taigi galima teigti, jog nuotolinio mokymosi technologijų, metodų ir mokymosi būdų įvairovė, tokių kaip sinchroninis, asinchroninis ir mišrusis, galima gauti gerų rezultatų, taip pat pasiekti ir taip reikalingos teikiamų studijų kokybės. Gali būti pasiekiamas darbo produktyvumas ir suteikiamos puikios galimybės mokytis tiems, kurie gyvena atokiose vietose ar dirba visą darbo dieną, suteikiamos studentams lanksčios sąlygos nevaržomai stiprinti bei tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Besimokantysis gali pats pasirinkti jam priimtinas nuotolinio mokymosi technologijas, mokymosi formas, bendravimą su dėstytojais elektroniniu paštu, virtualiose mokymosi aplinkose, t. y. nuotolinio mokymosi technologijas (žr.4 pav.).

4 pav. **Nuotolinio mokymosi formos (Nuotolinis mokymasis: mokymosi galimybių išplėtimas, 2012)**

Nuotolinių studijų paskaitos dažniausiai vykdomos nuotolinio mokymosi technologijų pagalba, t. y. vaizdo konferencijų pagalba. Pateikiu keletą sistemų palyginimų (žr. 5 lent.).

5 lentelė. **Sistemų palyginimas (Cibulskis, Balbieris, 2006)**

	Centra	Horizon Wimba	Eliminate	Tegrity	Inter-Wise	VIPS
Bendravimas tekstu	+	+	+	+	+	+
Bendravimas balsu	+	+	+	+	+	
Dėstytojo vaizdo transliacija	+	+	+	+	+	+
Grupės dalyvių vaizdo transliacija					+	
Bendra piešimo lenta	+	+	+		+	
Bendras programos valdymas	+	+	+	+	+	

Naršymas drauge	+	+	+	+	+	
Grupių formavimas	+		+		+	+
Virtualios klasės valdymas	+	+	+		+	+
Diskusijų forumai		+				+
Failų keitimosi priemonės		+				
Pastabos						+
Darbas atsijungus nuo tinklo				+		+
Balsavimo, vertinimo ir apklausos priemonės						+
Grupės valdymas						+

Taigi galima teigti, kad vaizdo konferencijos vyksta kompiuterių tinkluose, sistemų pagalba (Centra, Horizon Wimba, Ellu-minate, Tegrity, Inter-Wise, Vips), kurios turi sinchroninio ir asinchroninio bendravimo ir bendradarbiavimo priemonių.

Vaizdo konferencijos metu kaip dėstytojas skaito paskaitą studijoje jo klausyti gali praktiškai neribotas skaičius studentų. Tačiau be dėstytojo ir studentų vaizdo konferencijoje taip pat aktyviai dalyvauja, nors ir yra mažiau pastebimi, technikai, asistentas, administratorius. 6 lentelėje pateikta vaizdo konferencijos procesas, dalyviai (tik dėstytojas ir studentas) jų funkcijos ir pareigos planuojant ir organizuojant vaizdo konferenciją.

6 lentelė. Vaizdo konferencijos (VK) procesas (Butkute, Čech, Thomson, Zieliński, 2009)

	Savaitė prieš VK	Kelios dienos prieš VK	Prieš pat VK	VK metu	Po VK
Dėstytojas	Susipažįsta su VK rekomendacijomis (skaidrių rengimo, elgesio, naudojimo). Apsisprendžia dėl VK scenarijaus ir informuoja apie tai administratorių. Jei VK reikės vieno ar kelių asistentų, numato kas jais bus ir jei reikia administratoriui pateikia sąrašą studentų/dalyvių	Aptaria su asistentu VK scenarijų. Su asistento pagalba arba jos paruošia skaidres bei medžiagą ir testus sistemoje. Taip pat, atskirame tekstiniame faile pasiruošia Taip/Ne klausimus. Paruoštas skaidres bei demonstracinę medžiagą nusiunčia administratoriui. Jei ir praėjoje paskaitoje buvo naudota sistema dar kartą peržiūri studentų užduotus klausimus ir atsako	Dar kartą su asistentu peržiūri VK scenarijų. Kompiuteryje pasiruošia skaidres demonstravimui, o taip pat prisijungia prie dėstomo kurso sistemoje ir peržiūri ar nėra naujai užduotų klausimų.	Pagal numatytą scenarijų skaito paskaitą/pranešimą, demonstruoja skaidres bei sistemoje pasiruošta medžiagą. Iškilus techninėms problemoms nesiblaško ir ramiai laukia kol technikai jas pašalins, jeigu mato, kad technikai problemos nepastebėjo drąsiai ir garsiai per mikrofoną paprašo jų	Išsako savo pastabas ir pageidavimus asistentui bei VK studijos technikai ir administratoriui. Jei reikia peržiūri klausimus užduotus sistemoje ir atsako į juos raštu arba paveda tai padaryti asistentui.

	bei asistentų užregistravimui sistemoje.	į naujus.		pagalbos.	
Studentas		Jeigu tai ne pirma paskaita, prisijungia prie sistemos peržiūri ten esančius klausimus/atsakymus bei esant poreikiui užduoda naujus klausimus.	Klasių asistentams ar technikams nurodžius jungiasi prie reikiamo kurso sistemoje.	Studijoje sėdintys VK dalyviai norėdami paklausti pakelia ranką ir palaukia kol jiems bus perduotas mikrofonas. Klasėse sėdintys dalyviai stebi paskaitą/pranešimą. VK įrangos bei galimybių pagalba dalyvauja vaizdo konferencijoje. Norėdami užduoti klausimą balsu kreipiasi į klasės techniką.	Jeigu duota, užpildo anketas padėdami tobulinti VK kokybę.

Vaizdo paskaitų sistema suteikia galimybes: rodyti skaidres, demonstruoti savo ekrano vaizdą, kalbėtis su dalyviais pokalbių lange, matyti dalyvių, žiūrinčių tiesioginę transliaciją internetu, užduotus klausimus, leisti pranešimo ar paskaitos klausytojams internetu pasisakyti balsu. Todėl vaizdo konferencijos nuo mokomųjų televizijos laidų skiriasi tuo, kad studentai gali klausti dėstytojo, paprašyti pakartoti ar parodyti, jog nesuprato, taip pat paskaitos įrašomos, studentas gali peržiūrėti vaizdo medžiagą jam patogiu laiku (Boruta ir kt., 2002). Peržiūrint transliacijos įrašą, vartotojams rodoma su įrašu sinchronizuotos skaidrės, bei, jei tiesioginės transliacijos metu buvo demonstruojamas, pranešėjo ekranas. Vartotojai girdi tiesioginės transliacijos metu įrašus žiūrovų pasisakymus bei gali perskaityti diskusijas (Cibulskis ir kt. 2010).

Taigi galima teigti, jog vaizdo konferencijų sistemos pagalba sudaromos sąlygos besimokančiajam pačiam nuspręsti, ar jis dalyvaus paskaitoje realiu laiku, ar peržiūrės vaizdo įrašą, t.y. skatina besimokančiojo savarankiškumą, gebėjimą planuoti savo mokymąsi, gebėjimą išsikelti savo mokymosi tikslus, gebėjimą suvokti ir pasirinkti savo mokymosi strategiją (Crossen, 2011) renkantis kiek jam pačiam užtenka įrašų, o kiek būtina tiesioginė transliacija, kuri leidžia užduoti klausimus, diskutuoti. Tačiau dažniausiai naudojamos ne vien tik vaizdo konferencijos, nes vien tik diskusijų, seminarų mokymosi procese neužtenka. Turi būti kitoje aplinkoje pateikiama mokomoji medžiaga, todėl vaizdo konferencijos derinamos su virtualiųjų mokymosi aplinkų panaudojimu (E. mokymosi metodai, 2013)

Virtuali mokymosi aplinka (VMA) taip pat yra viena iš nuotolinio mokymosi technologijų, kurioje talpinama kurso medžiaga, testai, apklausos, darbų sąrašai, archyve yra kaupiami paskaitų

vaizdo įrašai. Kiekvienas studentas gali prisijungti prie virtualios mokymo aplinkos ir susirasti reikiamą informaciją. Virtualiojoje mokymosi aplinkoje vyksta visas ugdymo procesas (Boruta ir kt., 2002).

VMA leidžia įvairius mokymosi scenarijus ir metodus. Tai mokomosios medžiagos, užduočių, bendravimo ir vertinimo priemonių sistema, leidžianti lanksčiai valdyti ugdymo procesą:

- užduočių tvarkymas (atliktų užduočių siuntimas ir priėmimas, pavėluotai atliktų užduočių tvarkymas, tikrinimo rezultatų skelbimas);
- pokalbiai (HTML, paveikslai, grafiniai jaustukai, pokalbių teksto įrašymas, kad jį būtų galima vėliau peržiūrėti);
- pasirinkimas ir balsavimas (kursų skelbimas ir kursų pasirinkimai);
- diskusijų forumai (diskusijos, kursų naujienų forumai, kelių vartotojų forumai);
- klausimai, testai (pasirenkamų atsakymų klausimai; žodžio ar frazės atsakymų klausimai, „taip“ arba „ne“ atsakymų klausimai, atviro pobūdžio klausimai ir pan.);
- ištekliai (įvairaus formato turinys: tekstų, pateikčių rengyklės, vaizdinė, garsinė ir kt.; rinkmenų atnaujinimas, persiuntimas grynojo teksto arba HTML formatu);
- tyrinėjimai (mokymosi analizės priemonės, skilčių kūrimas, rezultatų skelbimas);
- studijos (įvairios vertinimo skales) (žr.5 pav.).

5 pav. Virtualios mokymosi aplinkos bruožai (Boruta ir kt., 2002)

Mokymasis virtualioje aplinkoje nėra toks procesas, kuris galėtų būti kontroliuojamas tokiu pačiu būdu kaip ir paskaitų dėstymas tiesioginiu būdu. Virtualioje aplinkoje dėstytojas tampa pagalbininku, tačiau jokia būdu ne centrine mokymo paslaugos teikimo figūra.

Taigi galima teigti, kad virtuali mokymosi aplinka gali suteikti galimybę tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją. Besimokantysis čia nusprendžia, kada ir kur prisijungti prie virtualios aplinkos, kaip organizuoti savo mokymąsi, kokiais pateikiamais ištekliais naudotis, su kuo mokyti komandoje, kada įsiterpti į diskusijas (Rutkauskienė, Pociūtė, 2006).

Virtualių mokymosi aplinkų yra parengta daug, pavydžiui: „WebCT“, „ATutor“, „Lotus LearningSpace“, „Moodle“ ir t. t.

- **„WebCT“** (angl. Web Course Tools arba Tools for Web Courses – žiniatinklio studijų dalyko įrankiai arba įrankiai žiniatinklio studijų dalykams) – tai internetinė komercinė sistema, skirta virtualiam mokymuisi, daugiausia naudojama švietimo institucijose, kurių pagrindinis tikslas – nuotolinis mokymas (-is). Šio įrankio lankstumas kuriant kursą užtikrina aplinkos patrauklumą ne tik pradedantiesiems, bet ir eksperimentiniams vartotojams, kurie planuoja ir rengia internetinius studijų dalykus. Dėstytojai gali papildyti savo WebCT studijų dalykus daugeliu įvairių interaktyvių įrankių, pvz.: diskusijų lentomis ar forumais, elektroninio pašto sistemomis, gyvais pokalbiais (angl. Live chat), internetinių tinklalapių ir PDF dokumentų turiniu bei kitomis aplikacijomis (WebCT CE 6.0 pagrindai. Studento atmintinė).

- **„ATutor“** tai atviroji virtualioji mokymosi aplinka. Sistema sukurta Toronto universitete (Kanada). Ji naudojama įvairiuose pasaulio universitetuose. Sistemą sudaro: diskusijų forumai, pokalbiai, vidinis elektroninis paštas, pasikeitimo rinkmenomis priemonės (mokiniai gali persiųsti įvairių formatų dokumentus, dalytis kurso ar grupės biblioteka, savo aplankų turiniu ir kt.), užrašai (mokiniai gali turėti dalomus savo asmeninius užrašus su rinkmenomis), kalendoriai (asmeniniai, grupės arba kurso), žinynas, paieška sistemoje, darbo atsijungus nuo tinklo priemonės (mokiniai gali atsisiųsti kursų puslapius naudodami naršyklę), darbo grupėse priemonės (administratorius gali sukurti grupes, grupių vadovus, kiekviena grupė gali turėti savo rinkmenų dalijimosi sritis, bendradarbiavimo dokumentus, diskusijas, pokalbių kambarius, el. pašta, kalendorių), savikontrolės priemonės (administratorius gali sukurti savikontrolės testus), mokinių portfolio (mokiniai turi savo arba viešus aplankus), saugumo lygio nustatymo priemonės (administratorius gali nustatyti kursų viešumą – laisvai prieinami ar su slaptažodžiu), automatinės testų vertinimo priemonės, kursų tvarkymo priemonės, mokinių stebėjimo priemonės (pateikiamos ataskaitos apie mokinių lankytus kursus, prisijungimo laiką, datą ir kt.), kursų šablonai, mokinių apklausos priemonės, mokymosi turinio importo ir eksporto priemonės, integruotos gryojo ir raiškiojo teksto rengyklės (Mokyklų bibliotekininkų IKT raštingumas, 2012).

- **„Lotus LearningSpace“** kurso aplinka susideda iš penkių Lotus Notes dokumentų bazių (*Schedule, CourseRoom, Profiles, Assignments, MediaCenter*). Naudojantis šiuo paketu galima kurti naujus kursus arba redaguoti jau egzistuojančius kursus. Prieš naudojantis reikia instaliuoti Learning Space aplinką kompiuteryje, turi būti įdiegta Lotus Notes grupinio darbo aplinka. Kursus

kuria tik tie asmenys, kurie įtraukti į Learning Space administratorių grupę. Yra trys pagrindinės mokymosi medžiagos priemonių pateikimo grupės: spausdinta medžiaga; garso ir vaizdo priemonės; informacines technologijas naudojančios priemonės; learningSpace naudinga naudoti tada, kai mokymo kursų ir studentų yra daug, kadangi ši terpė yra pilnai arba dalinai automatizuota. Taip pat studentai gali studijuoti pateiktą mokomąją medžiagą ne paskaitos metu (out line režimu), kuri gali būti paruošta įvairiomis priemonėmis: nuo įvairiausių tekstinių redaktorių (MS Office, Acrobat Reader ir t.t.) iki asinchroninių kursų medžiagos (Mokyklų bibliotekininkų IKT raštingumas, 2012).

- „Moodle“ virtualioje mokymosi aplinkoje pateikiamos mokomosios medžiagos, dėstytojo, kitų studentų nurodomos ir rekomenduojamos internete prieinamos medžiagos, studentų bendradarbiavimo, grupinio darbo galimybių, komunikacijos tarp studentų, dėstytojo priemonių įvairovės, studento poreikius bei lūkesčius atitinkančio grįžtamojo ryšio užtikrinimo garantuojamas mokymosi lankstumas. Mokomoji medžiaga, pateikiama blokais, vienu prieigos lygiu. Taip pat „Moodle“ visi studijų dalyko elementai yra pateikiami plokštumoje (angl. *flat view*), tai yra vienas iš svarbiausių virtualią mokymosi aplinką „Moodle“ iš kitų virtualių mokymosi aplinkų išskiriantis bruožas. Virtualios mokymosi aplinkos „Moodle“ pranašumas yra ir didelės įvairių mokymosi išteklių (teksto, vaizdo, garso formatais), tiek esančių atskirame serveryje, tiek laisvai prieinamų internete, integravimo galimybės (Robb, 2004).

„Moodle“ mokslininkų teigimu (Kaklauskas, Kaklauskienė, 2012) 2011 metais naudojama absoliučioje daugumoje Lietuvos aukštųjų mokyklų. Mokslininkai (Kakasevski ir kt., 2008) atlikdami virtualios mokymosi aplinkos „Moodle“ patogumo, tinkamumo naudotis tyrimą nustatė didelį šios virtualios mokymosi aplinkos patogumą (naudojimo paprastumą, veiksmingumą, efektyvumą, įsimenamumą, atitikimą lūkesčiams). Taip pat švietimo informacinių technologijų centro duomenimis (2014) teigiama, kad mokymosi aplinka „Moodle“ šiuo metu pati populiariausia pasaulyje.

Taigi galima teigti, kad „Moodle“ aplinka yra patogesnė naudoti už kitas mokymosi aplinkas („WebCT“, „ATutor“, „Lotus LearningSpace“). „Moodle“ sudaro sąlygas mokymosi procesą valdyti pačiam besimokančiajam savo nuožiūra, t.y. reikalauja iš studento gebėjimo mokytis savarankiškai, būti atsakingu besimokančioju, tikslingai planuoti savo mokymosi laiką, taip pat įvairių „Moodle“ esančių priemonių pagalba, tokių kaip: apsikeitimas failais, diskusijų forumai, pokalbiai virtualioje aplinkoje ir kt, suteikia galimybę bendrauti, bendradarbiauti su dėstytojais ir kitais besimokančiais; užduočių skyrimo ir vertinimų priemonės, kalendoriai, automatizuotas testavimas ir vertinimas, padeda organizuoti kursus; grupinis darbas, įsivertinimo ir pasiekimų aplanko priemonės studentus įtraukia į įvairias veiklas.

Virtualios mokymosi aplinkos ir vaizdo paskaitų sistemos apima plačias galimybes nuo susirašinėjimo iki virtualių klasių, todėl (Kraujutaitytė, Pečkaitis, 2003) nuotolinio mokymosi technologijos atveria naujas veiklos perspektyvas ir galimybes tiek atskiriems asmenims, tiek akademinėi bendruomenei, savarankiškai mokytis, tobulinant mokymosi mokyti kompetenciją.

Apibendrinant galima teigti, jog nuotolinėse studijose yra įvairūs mokymosi būdai (sinchroninis, asinchroninis, mišrusis), taip pat suteikia palankias sąlygas mokytis ten, kur žmogus dirba ir gyvena. Nuotolinio mokymosi technologijų pagalba - vaizdo konferencijų ir virtualių mokymosi aplinkų, užtikrinamas mokymosi prieinamumas, mokymosi priemonių naudojimo patogumas, t.y. besimokantysis turi galimybę pasirinkti ir mokytis visą gyvenimą.

Nuotolinio mokymosi technologijos: vaizdo paskaitos, suteikia galimybę besimokančiajam planuoti savo mokymąsi, gebėjimą išsikelti savo mokymosi tikslus, gebėjimą suvokti ir pasirinkti savo mokymosi strategiją; virtuali mokymosi aplinka sudaro sąlygas mokymosi procesą valdyti pačiam besimokančiajam savo nuožiūra, t. y. reikalauja iš studento gebėjimo mokytis savarankiškai, būti atsakingu besimokančiuoju, tikslingai planuoti savo mokymosi laiką.

Nuotolinio mokymosi technologijos sukuria optimalias sąlygas studento savarankiškam mokymuisi, besimokantysis yra „nutolęs“ nuo dėstytojo, tačiau gauna iš jo paramą, taigi turi pats suvokti savo mokymosi svarbą, būti motyvuotas, gebėti pats organizuoti ir planuoti savo mokymąsi tai yra būti atsakingam už savo mokymosi procesą. Visa tai, įeina į mokymosi mokyti kompetenciją, o tai suponuoja mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimą nuotolinėse studijose.

Apibendrinant šį skyrių, išskirti pagrindiniai mokymosi mokyti kompetencijos veiksniai (vertybės - mokymosi svarbos suvokimas, atsakomybė, motyvacija, teigiamos nuostatos; gebėjimai - savarankiškumas, savo mokymosi organizavimas, mokymosi laiko planavimas, tinkamas mokymosi vietos parengimas, reikalingų mokymosi šaltinių paieška, veiksmingų mokymosi strategijų derinimas, savo mokymosi reflektavimas, gįžtamasis ryšys, tolimesnio mokymosi planavimas, žinios apie mokymosi procesą; nuotolinio mokymosi technologijų priemonės, kaip turinčios galimybę tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją - vaizdo konferencijos priemonės (bendravimas tekstu, bendravimas balsu, dėstytojo vaizdo transliacija, grupės dalyvių vaizdo transliacija, bendra piešimo lenta, bendras programos valdymas, naršymas drauge, grupių formavimas, virtualios klasės valdymas, diskusijų forumai, failų keitimosi priemonės, pastabos, darbas atsijungus nuo tinkle, balsavimo, vertinimo ir apklausos priemonės, grupės valdymas) virtualios mokymosi aplinkos priemonės (užduočių tvarkymas, pokalbiai, pasirinkimas ir balsavimas, diskusijų forumai, įvairaus formato turinys, mokymosi analizės priemonės, rezultatų skelbimas, įvairios vertinimo skales).

2. STUDENTŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOSI TECHNOLOGIJAS TYRIMO METODOLOGIJA

Šioje darbo dalyje pagrindžiama empirinio tyrimo metodologija. Pristatomas tyrimo atvejis, logika, pagrindžiama tyrimo metodai, instrumentas, imtis, taip pat pristatomi tyrimo etikos principai, kurių buvo laikomasi viso tyrimo metu.

2.1. Tyrimo atvejis

Empiriniame tyrime dalyvavo universiteto, nuotolinių studijų programos studentai. Šiems studentams mokymosi programa yra teikiama mišraus mokymosi metodu, t. y. yra teikiamas ir sinchroninis ir asinchroninis mokymasis - studentai paskaitų gali klausytis tiesiogiai (sinchroninis) arba peržiūrėti įrašus jiems tinkamu laiku (asinchroninis). Atsiskaitomieji darbai (egzaminai, darbų pristatymai) vyksta universitete.

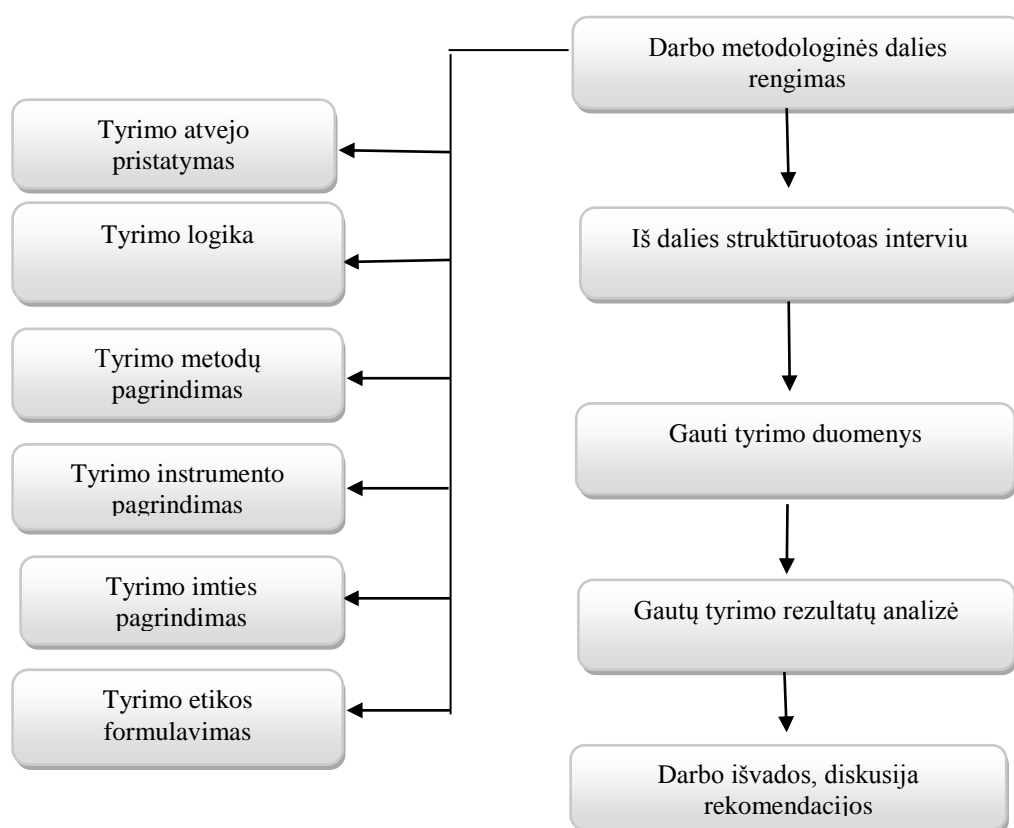
Tiesioginė paskaita vyksta „VPS” vaizdo programos pagalba. „VPS” – tai programinė įranga įgalinanti efektyvų dėstytojo – studentų bendravimą vaizdo konferencijos metu. Tam nebūtinai studentų išankstinis registravimas – studentas gali jungtis prie sistemos kaip “svečias”. Registruojami „VPS” sistemoje ir paskaitoje dalyvauja ne kaip “svečiai”, bet kaip pilnaverčiai dalyviai (prisijungę su savo vardu ir pavarde) galima pasinaudoti dar viena „VPS” sistemos funkcija. Tokiu atveju „VPS” sistemoje pateiktą klausimą mato tik tas studentas, kuris jį uždavė, dėstytojas ir jo asistentas. Parašydamas atsakymus dėstytojas ar jo asistentas gali paviešinti aktualesnius ar atsikartojančius klausimus taip suformuodamas dažnų klausimų/atsakymų sąrašą, kurie paskaitai pasibaigus yra saugomi tol kol jų neištrina dėstytojas, taigi studentai bet kada gali prisijungti prie sistemos ir peržiūrėti ten saugomus klausimus/atsakymus, ar pateikti naujus klausimus. Dėstytojas tipinėje vaizdo konferencijoje medžiagą demonstruoja pasinaudodamas galimybę į nutolusias klases nusiųsti savo kompiuterio ekrano vaizdą. „VPS” žinių patikrinimą galima daryti taip dažnai kaip tik reikia. Ši priemonė skirta ne egzaminavimui, bet savikontrolei. Dėstytojas gali patikrinti kaip auditorija įsisavino dėstomą medžiagą ir reikalui esant koreguoti paskaitos eigą (Armonavičius, Piškinas, Asipauskas, 2011).

Analizuotas ir stebėtas asinchroninis mokymasis, kuris vyksta „Moodle” virtualioje mokymosi aplinkoje. Dėstytojai čia pateikia vaizdo paskaitų įrašus, kuriuos įrašoma „VPS”, paskaitų skaidres, literatūros šaltinius, užduotis, papildomą informaciją virtualioje mokymosi aplinkoje „Moodle”. Studentai, prisijungę prie Moodle, mato standartinį kursą "Studentams apie Moodle ir e. studijas" ir visus Moodle e. modulius, į kuriuos yra įsiregistravę pagal tvarkaraštį.

Pastebėta, kad per metus laiko studijų (rudens semestras – 6 moduliai, pavasario semestras – 4 moduliai vienas iš jų baigiamasis darbas) „Moodle“ esantys diskusijų formumai yra tušti. Užduočių pobūdis yra individualūs darbai, taip pat pastebėta, kad savikontrolės testų yra nedaug. Studentai nuotolinio mokymosi technologijos „Moodle“ įrankius naudoja savo darbams įkelti, gauti įvertinimą, peržiūrėti paskaitų įrašus, skaidres, kaip kurių dėstytojų pateikiamus filmus, gauti mokymosi medžiagą.

2.2. Tyrimo logika

Siekiant atskleisti užsibrėžtą tikslą, darbe vadovaujamosi šia tyrimo logika (žr. 6 pav.)

6 pav. Tyrimo logika.

Metodologinėje dalyje pristatomas tyrimo atvejis, logika, pagrindžiama tyrimo metodai, instrumentas, imtis, taip pat pristatomi tyrimo etikos principai, kurių buvo laikomasi viso tyrimo metu. Taikytas iš dalies struktūtuotas interviu, kuris vyko balandžio mėnesį. Tyrimo duomenų analizei pasirinktas turinio (content) analizės metodas. Atlikus gautų duomenų kokybinę turinio analizę, duomenys išanalizuoti ir susisteminti, nurodant prasmines grupes – kategorijas ir jų subkategorijas. Gauti duomenys interpretuojami, apibendrinami, lyginami su teorinės analizės metu gautais duomenimis, apibendrinama, formuluojamos išvados ir rekomendacijos.

2.3. Tyrimo metodai

Siekiant atskleisti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimą nuotolinėse studijose taikomas kokybinis tyrimas. Kokybiniais tyrimais siekiama išsiaiškinti duomenų kokybę bei prasmę, o ne kiekį (Strauss ir Corbin, 1998). Kokybinis tyrimas sudaro galimybę tiriamajam palaikyti glaudesnę ryšį su tyrimo dalyviais skatindamas juos atsiverti, turi galimybę geriau suprasti tyrimo dalyvių gyvenimo patirtis, matyti jų emocijas, todėl informacija yra detalesnė ir tai leidžia giliau suvokti tyrimo objektą. Tyrimo metu svarbus ir tyrimą atliekantis asmuo, jis turi būti objektyvus, empatiškas, turėti stebėjimo įgūdžių, įvertinti kontekstą (Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Todėl norint gauti patikimus rezultatus atliekant šį tyrimą bus atsižvelgta į kokybiniams tyrimams keliamą specifiką.

Taikytas iš dalies struktūrizuotas interviu. Naudojant iš dalies struktūrizuotą interviu metodą pokalbis griežtai nestruktūrizuojamas, būna laisvesnis, todėl tyrėjas su tyrimo dalyviu turi pakankamai artimą kontaktą. Išankstinė schema padėjo susikoncentruoti į gautas sisteminės žinias, taip pat pateikti papildomų klausimų atsižvelgiant į situaciją (Žydžiūnaitė, 2006).

Duomenų rinkimo metodai:

- Mokslinės literatūros, dokumentų analizės metodai naudoti pagrindžiant: studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas; studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybių taikant nuotolinio mokymosi technologijas tyrimo metodologiją.
- Apklausos žodžiu metodas (iš dalies struktūruotas interviu). Renkant duomenis ir siekiant nustatyti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimą nuotolinėse studijose, taikytas apklausos žodžiu metodas (interviu), kadangi interviu yra geras priartėjimo prie žmonių suvokimo, reikšmių apibrėžimo ir realybės konstravimo (aiškinimo) būdas (Luobikienės, 2006), yra viena įtaigiausių žmonių tarpusavio supratimo priemonių (Tidikis, 2003).

Duomenų analizės metodai:

- Tyrimo duomenų analizei pasirinktas turinio (content) analizės metodas. Atlikus gautų duomenų kokybinę turinio analizę, duomenys išanalizuoti ir susisteminti, nurodant prasmines grupes – kategorijas ir jų subkategorijas. Gauti duomenys interpretuojami, apibendrinami, lyginami su teorinės analizės metu gautais duomenimis ir dokumentų analize („Moodle“ mokymosi aplinkos analizė), naudojant trianguliacijos principą formuluojamos išvados, nes anot Kardelio (2007), norint nuodugniai suvokti tiriamąjį reiškinį, pravartu taikyti kelis tyrimo metodus, remtis trianguliacijos principu, leidžiančiu reiškinį analizuoti iš kelių pozicijų.

2.4. Tyrimo instrumentas

Šiame darbe iš dalies struktūruotam interviu atlikti buvo suformuotas tyrimo instrumentas. Tyrimo instrumentas skirtas iš dalies struktūruotam interviu su studentais. Tyrimas buvo atliktas balandžio mėnesį. Interviu pateikti priede nr. 2. Interviu sudarytas iš 9 atvirų klausimų, kurių turinį nulėmė tyrimo tikslas. Kadangi iš dalies struktūrizuoto interviu pokalbis griežtai nestruktūrizuojamas, todėl siekiant gauti išsamesnės informacijos, buvo pasiruošti papildomi, tikslinamieji klausimai.

Siekiant atskleisti studentų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas buvo užduodami šie pagrindiniai klausimai:

1. Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?
2. Kaip padeda studijos tobulinti tikslus?
3. Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės nuotoliniu būdu?
4. Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydamiesi nuotolinėse studijose? Papasakokite plačiau.
5. Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją nuotolinėse studijose? Pateikite pavyzdžių.
6. Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.
7. Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi nuotoliniu būdu? Papasakokite plačiau.
8. Kaip vertinimas padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.
9. Su kokiais sunkumais susiduriate mokydamiesi nuotolinėse studijose ir kaip sprendžiate iškilusias problemas?

2.5. Tyrimo imties pagrindimas

Tyrimo populiacija. Tyrimo populiaciją sudaro studentai.

Tyrimo imtis ir tyrimo geografija. Tyrimo dalyvių skaičius – 11 studentų, nes buvo atsižvelgta į duomenų atsikartojimą, „teorinį prisotinamumą“. Kokybiniuose tyrimuose imtį apibrėžti pakankamai sudėtinga, nes kaip teigia Rupšienė (2007), pagrindinė to priežastis - nėra aiškių imties dydžio nustatymo taisyklių.

Vienas iš tyrimo imties sudarymo būdų – patogioji atranka. Buvo pasirinkti tie informantai, kurie lengviausiai prieinami, t.y. du informantus tyrėjas pažinojo asmeniškai. Taip pat panaudota „sniego gniūžtės“ atranka. Ši atranka nuo patogiosios skiriasi tuo, kad imties vienetai tyrimui buvo atrenkami iš žmonių, kurie pažįsta kitų žmonių, žinančių informatyvių atvejų, kuriuos verta įtraukti į tyrimą. Šiuo atveju informantai buvo pasirinkti pirma tie, kuriuos tyrėjas pažinojo asmeniškai, o

šie savo ruožtu pasiūlė kitus ir t.t. Taip pat buvo pasirinkta tikslinė imtis, vieno universiteto, nuotolinių studijų programos studentai, sudaroma atsižvelgiant į tyrimo tikslą (Rupšienė, 2007).

2.6. Tyrimo etika

Atliekant tyrimą buvo remiamasi tokiais tyrimo etikos principais (Bitinas, Rupšienė, Židžiūnaitė, 2008):

- *Laisvanoriškumo*: tyrime dalyvauja asmenys, kurie laisva valia apsisprendžia dalyvauti tyrime.

- *Konfidencialumo*: informantui paaiškinama, kad interviu yra konfidencialus pokalbis, todėl konfidencialumas yra užtikrinamas, tyrimo duomenys bus apibendrinami, o teiginius patvirtinančiose citatose vardai bei kiti asmeniniai duomenys nebus minimi.

- *Geranoriškumo principas*: informantai atsakinėja į tuos klausimus, kuriuos nori.

Laikantis šių etikos principų tyrimo dalyviai buvo supažindinti su tyrimo tema, buvo paaiškinta kam jis skirtas. Buvo prašomas dalyvių sutikimas dalyvauti tyrime taip pat pokalbio įrašymui į diktofoną. Tyrimo dalyviai galėjo pasirinkti jiems patogų laiką ir vietą, todėl jų pageidavimu dalis tyrimo dalyvių buvo apklausiami IKT pagalba „Skype“ programa, kuri suteikia gyvą bendravimą su pašnekovu. Tyrimo dalyvių vardai pakeisti (pvz. Nr.1, Nr.2 ir t. t.).

3. STUDENTŲ MOKYMOŠI MOKYTIS KOMPETENCIJOS TOBULINIMO GALIMYBIŲ TAIKANT NUOTOLINIO MOKYMOŠI TECHNOLOGIJAS TYRIMO REZULTATAI

Šioje darbo dalyje analizuojama studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas. Pateikiami empirinio tyrimo rezultatai taip pat tyrimo rezultatų apibendrinimas ir diskusija.

3.1. Studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas analizė

Pirmuoju klausimu „Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?“ siekiama sužinoti, studentų gebėjimą kelti savo mokymosi tikslus, jų požiūrį apie šių tikslų svarbą. Atlikus informantų atsakymų į pirmą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 3 kokybinės kategorijos ir 11 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 7 lentelėje.

7 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Asmeniniai karjeros ir tobulėjimo tikslai	Įgyti pedagogo kvalifikaciją	„Mano tikslas asmeninis pedagogo kvalifikacija“ (Nr. 1). „Gauti kvalifikaciją“ (Nr. 4). „<...> neturėjau kvalifikacijos kurios man reikėjo darbui“ (Nr. 7). „Įgyti kvalifikaciją“ (Nr. 6). „gauti kvalifikaciją“ (Nr. 11).
	Kelti kvalifikaciją	„Kelti savo kvalifikaciją <...> keliu savo tikslus, mokausi kokių modulių man reikia“ (Nr. 5).
	Baigti studijas	„<...> pabaigti kursą (Nr. 8). mano asmeninis tikslas baigti šias studijas“ (Nr. 11).
	Žinių siekimas	„Pirmiausia įgyti žinių ir kad būtų su darbu suderinama“ (Nr. 10).
Dėstytojų pateikiami paskaitų, modulių tikslai	Dėstytojų pateikiami tikslai svarbesni	„<...> negali pats sau kelti ir pasirinkti ką nori mokytis, studijų programos yra suformuluotos. <...> nors modulio tikslai ir uždaviniai irgi suformuluoti (Nr. 2). „<...> turi atitikti mūsų tikslai su dėstytojų iškeltais tikslais. „<...> dėstytojai pateikia tikslus“ (Nr. 6). „<...> dėstytojai kažkokius tikslus pateikia, kuriuos mes turime pasiekti tų paskaitų ir namų darbų atlikimo metu (Nr. 9). „Kažkokius studijų tikslus pateikia“ (Nr. 10). „<...> aiškiai užbrėžti ir pakankamai aiškiai pasakyti“ (Nr. 11).

	Tikslų pagalba	„<...> programos vadovė papasakoja plačiau, kiek bus praktikos, dalykų, ką mes turime išpildyti, kad gautume kvalifikaciją“ (Nr. 1). „<...> šių tikslų praplėte“ (Nr. 7). „<...> pagal juos vadovaujiesi“ (Nr. 8). „<...> mes orientuojamės į to dalyko išskeltus tikslus“ (Nr. 3).
Mokymosi tikslų pateikimo būdas	Pateikiami auditorijoje	„Paskaitos pradžioje“ (Nr. 1). „<...> per paskaitas“ (Nr. 2). „Pristato gyvai“ (Nr. 7).
	Pateikiami vaizdo paskaitoje	„<...> pirmos vaizdo paskaitos metu“ (Nr. 6). „<...> pateikia per video paskaitas“ (Nr. 10).
	Pateikiami skaidrėse	„Pateikiami per skaidres“ (Nr. 3). „<...> skaidrėse“ (Nr. 6). „Pristato skaidrėse“ (Nr. 7, 9, 10, 11).
	Pateikiami „Moodle“	„<...> pateikiami „Moodle“ (Nr. 2). „Moodle“ aplinkoje“ (Nr. 4). „<...> pateikia tikslus „Moodle“ sistemoje“ (Nr. 6). „Tikslai yra „Moodle“ programoje“ (Nr. 8, 9, 11).
	Pateikiami vaizdo įrašė	„<...> kaip žiūrim įrašą“ (Nr. 6).

Kategorijoje „Asmeniniai karjeros ir tobulėjimo tikslai“ išskirtos 4 subkategorijos: įgyti pedagogo kvalifikaciją, kelti kvalifikaciją, baigti studijas, žinių siekimas. „Dėstytojų pateikiami paskaitų, modulių tikslai“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: dėstytojų pateikiami tikslai svarbesni, tikslų pagalba. „Mokymosi tikslų pateikimo būdas“ kategorijoje išskirta 5 subkategorijos: pateikiami auditorijoje, vaizdo paskaitoje, skaidrėse, „Moodle“, vaizdo įrašė.

Informantai teigė, kad jiems yra vienas svarbiausias ir galutinis tikslas, tai yra, įgyti pedagogo kvalifikaciją, kelti kvalifikaciją, baigti studijas. Studentai norimą pasiekti rezultatą suvokia kaip mokymosi tikslus: („Mano tikslas asmeninis pedagogo kvalifikacija, šiaip tikslai pateikiami dėstytojų kiekviename dalyke.“), nuotolinio mokymosi procese tikslų patys nekelia, arba prisitaiko, nes šie tikslai yra pateikiami dėstytojų: („Paskaitos pradžioje visas planas išdėstomas, programos vadovė papasakojo plačiau, kiek bus praktikos, dalykų, ką mes turime išpildyti, kad gautume kvalifikaciją.“ „Tikslai yra pateikiami, iškeliami, tikrai negali pats sau kelti ir pasirinkti ką nori mokytis, studijų programos yra suformuluotos, nebent moki pinigus gali pasirinkti modulius, nors modulio tikslai ir uždaviniai irgi suformuluoti.“ „Tačiau mes turime savo mokymosi tikslus kiekvienas, aišku mes negalime nukrypti nuo dėstytojų iškeltų tikslų, tačiau turi atitikti mūsų tikslai su dėstytojų iškeltais tikslais.“). Mokymosi tikslų negebėjimas kelti (1.1.) gali paskatinti nesuvokimą mokymosi prasmės, savo mokymosi strategijos, bei sukliudyti pasiekti norimą rezultatą (Linkaityte ir kt., 2005; Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012). Taip pat vienas informantas paminėjo, kad jo tikslas siekti žinių: („Pirmiausia įgyti žinių ir kad būtų su darbu suderinama“).

Informantai teigė, kad mokymuisi nuotolinėse studijose yra svarbiausi dėstytojų pateikiami modulių tikslai, nes pagal juos studentai žino ką mokytis ir jais vadovaujasi: („<...> programos vadovė papasakoja plačiau, kiek bus praktikos, dalykų, ką mes turime išpildyti, kad gautume

kvalifikaciją”. „<...> dėstytojai šių tikslų praplėtė ir šios nuotolinės studijos sudarė man kaip ir tokių tikslų tinklą. Dėstytojai taip pat apie kiekvieną dalyką pasako ko čia bus mokoma ir pateikiami tam tikri uždaviniai, kuriuos mes studentai turėsime per tą kursą įgyvendinti. „<...> pagal juos vadovaujiesi”. „Aišku pirma mes orientuojamės į to dalyko iškeltus tikslus.”).

Informantai teigia, kad nuotolinio mokymosi technologijų pagalba šių mokymosi tikslų nuotolinėse studijose prieinamumo galimybės yra labai plačios: (*„dėstytojai pateikia tikslus „Moodle“ sistemoje, programoj, pirmos vaizdo paskaitos metu, skaidrėse, arba kaip žiūrįm įrašą.”*).

Taigi, studentai mokymosi tikslus tapatina su galutiniu rezultatu, taip pat savo mokymosi tikslų kelti nelinkę. Mokydamiesi vadovaujasi dėstytojų pateiktais modulių tikslais, kurie nuotolinio mokymosi technologijų pagalba yra jiems prieinami „Moodle“ – vaizdo įrašė, skaidrėse, vaizdo paskaitų metu.

Antruoju klausimu „Kaip padeda studijos tobulinti tikslus?“ siekiama sužinoti studentų požiūrį į nuotolinių studijų mokymosi procesą. Atlikus informantų atsakymų į antrą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 2 kokybinės kategorijos ir 11 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 8 lentelėje.

8 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kaip padeda studijos tobulinti tikslus?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Studijos padeda tobulinti tikslus	Pagalba iš dėstytojų	<i>„<...> pasiekiami, nes pagalba yra, ryšys iš dėstytojų“ (Nr. 1). „Informacija pateikiama iš dėstytojų pusės tam tikslui pasiekti, tai manau padeda” (Nr. 9).</i>
	Pagalba „Moodle“ aplinkoje	<i>„Dar kartą „Moodle“ atsiverti ir paskaitai“ (Nr. 2).</i>
	Padedą gauta medžiaga	<i>„Pateikti tikslai ir gauta medžiaga atliepia tuos tikslus (Nr. 6).</i>
	Paskaitų įrašų pagalba	<i>„ <...> aš galiu kada galiu prisėsti peržiūrėti paskaitas ir dvi ir tris iš karto, nu ir kaip suderinama ir tie tikslai pasiekiami” (Nr. 10).</i>
	Tikslų tobulinimas darbe	<i>„<...> dirbdama tuos tikslus kurie buvo pristatyti aš sau dar juos gilinu, tobulinu” (Nr. 7). „Padedą, jeigu dirbi” (Nr. 8).</i>
	Motyvacija	<i>„Padedą, jeigu esi motyvuotas” (Nr. 8).</i>
Studijos iš dalies padeda tobulinti tikslus	Metodika netenkina	<i>„Metodika jiems pasiekti netenkina“ (Nr. 4).</i>
	Lūkesčiai per dideli	<i>„<...> kartais būna lūkesčiai per dideli“ (Nr. 3).</i>
	Žinių trūkumas	<i>„<...> visada norisi daugiau žinių“ (Nr. 3).</i>
	Praktinių užsiėmimų trūkumas	<i>„<...> daugiau kažkokių praktinių patyrimų“ (Nr. 3)</i>
	Pavyzdžių trūkumas	<i>„<...> norisi įdomesnių pavyzdžių“ (Nr. 3).</i>

Kategorijoje „Studijos padeda tobulinti tikslus“ išskirtos 6 subkategorijos: Pagalba iš dėstytojų, „Moodle“ aplinkoje, padeda gauta medžiaga, paskaitų įrašų pagalba, tikslų tobulinimas darbe, motyvacija. „Studijos iš dalies padeda tobulinti tikslus“ kategorijoje išskirta 5 subkategorijos: metodika netenkina, lūkesčiai per dideli, žinių trūkumas, praktinių užsiėmimų trūkumas, pavyzdžių trūkumas.

Dalis informantų teigia, kad studijos padeda tobulinti tikslus jeigu esi motyvuotas, dirbantis žmogus: („*dirbdama tuos tikslus kurie buvo pristatyti aš sau dar juos gilinu, tobulinu.*”).

Informantų teigimų padeda tobulintis studijų procese dėstytojų pateikiama mokymosi medžiaga, paskaitų įrašai „Moodle“ aplinkoje, nes visada pasiekama, taip pat pagalba iš dėstytojų.

Kita dalis informantų teigia, kad studijos iš dalies padeda tobulinti tikslus: („*Padeda, aišku kartais būna lūkesčiai per dideli, kartais norisi kažko daugiau, įdomesnių pavyzdžių, visada norisi daugiau žinių, daugiau kažkokių praktinių patyrimų, bet daugiau padeda tobulinti negu nepadeda.*”).

Taigi galima teigti, kad studentai palankiai vertina gautų žinių kokybę ir pateikimo būdus „Moodle“ mokymamiesi nuotolinėse studijose.

Trečiuoju klausimu „Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?“ siekiama atskleisti studentų požiūrį į mokymąsi, mokymosi svarbos suvokimą ir motyvus skatinančius mokytis nuotoliniu būdu. Atlikus informantų atsakymų į trečią interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 2 kokybinės kategorijos ir 10 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 9 lentelėje.

9 lentelė. Atsakymų į klausimus „Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Mokymosi svarbos suvokimas	Kompetencijos tobulinimas	„<...> galiu tobulinti savo kompetenciją“ (Nr. 1, Nr. 8).
	Karjeros galimybės	„<...> suteikia platesnes karjeros galimybes“ (Nr. 1). „žinoma karjeros galimybės“ (Nr. 2). „<...> karjeros galimybės“ (Nr. 4, Nr. 6, Nr. 10).
	Darbdaviai reikalauja įgyti kvalifikaciją	„Darbdaviai skatina įgyti kvalifikaciją“ (Nr. 3, Nr.5, Nr. 7).
	Dokumentai reikalauja	„ <...> nes reikalauja dokumentai“ (Nr. 5, Nr. 10). „<...> reikalauja kad popieriuose būtų tam tikri praeiti moduliai“ (Nr. 11).
	Galimybė save išreikšti	„<...> turiu galimybę išreikšti save“ (Nr. 4). „Galimybė išreikšti save“ (Nr. 6)
Motyvai skatinantys mokytis nuotoliniu būdu	Lankstus mokymosi laiko planavimas	„< > yra lankstus mokymosi laiko planavimas“ (Nr. 1). „<...> ankstus mokymosi laiko planavimas“ (Nr. 4). „<...> lankstus laiko planavimas mokymesi“ (Nr. 5, Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8, Nr. 10).
	Patogiai sudarytos studijos	„Man patogios šios studijos, kitaip neturėčiau

		<i>jokių galimybių” (Nr. 9).</i>
	Galimybė mokytis pasirinktoje vietoje	<i>„ Galimybė mokytis namuose” (Nr. 2). „<...> galimybė, mokytis ten kur tu gali” (Nr. 11).</i>
	Patogi „Moodle“ aplinka	<i>„< > manau patogi sukurta VMA, vaizdo paskaitų įrašai, paskaitų medžiagos pateikimas, dėstytojų komentarai” (Nr. 3, Nr. 7, Nr. 8).</i>
	Vaizdo paskaitos	<i>„ < > dėl patogiai pateiktos paskaitų medžiagos vaizdo paskaitų” (Nr. 8).</i>

Kategorijoje „Mokymosi svarbos suvokimas“ išskirtos 6 subkategorijos: kompetencijos tobulinimas, karjeros galimybės, darbdaviai reikalauja įgyti kvalifikaciją, dokumentai reikalauja, galimybė save išreikšti. „Motyvai skatinantys mokytis nuotoliniu būdu“ kategorijoje išskirta 5 subkategorijos: lankstus mokymosi laiko planavimas, patogiai sudarytos studijos, galimybė mokytis pasirinktoje vietoje, patogi „Moodle“ aplinka, vaizdo paskaitos.

Informantai mokymosi svarbą suvokia, kaip geresnės ateities užtikrinimą, tai yra geresnę ateitį suvokia per kompetencijos tobulinimą, galimybę save išreikšti, kiti teigia, jog mokosi tik dėl darbo vietos išsaugojimo: („*Darbdaviai skatina įgyti kvalifikaciją*”, „*Žinoma karjeros sumetimais, nes reikalinga man kvalifikacija pagal dokumentus, o apskritai čia yra lankstu.*“).

Daugumos informantų teigimu juos motyvuoja mokytis pačios nuotolinės studijos, visi informantai patvirtina, jog šios studijos yra lanksčios ir suteikia galimybę mokytis: („*nuotolinės studijas čia pasirinkau dėl lankstus mokymosi laiko planavimo, ir galimybės mokytis būtent nuotoliniu būdu dėl patogiai pateiktos paskaitų medžiagos „Moodle“, vaizdo paskaitų.* „*Pirma tai, kadangi yra lankstus mokymosi laiko planavimas.*“ „*manau patogi sukurta VMA, vaizdo paskaitų įrašai, paskaitų medžiagos pateikimas, dėstytojų komentarai.*“).

Taigi galima teigti, daugumą studentų motyvuoja mokytis nuotolinio mokymosi technologijos, tokios kaip „Moodle“ - patogiai pateikta paskaitų medžiaga, tiesioginės vaizdo paskaitų transliacijos.

Dalis studentų mokymosi svarbą suvokia kaip savęs tobulinimą, galimybę save išreikšti. Kita dalis studentų – kaip formalumą gauti atestatą, todėl šiems studentams gali trūkti motyvacijos mokytis, kaip mokomasi tik dėl to, kad reikia atsiskaityti (Crossen, 2011; Ugdymo plėtotės centras, 2012).

Ketvirtuoju klausimu „Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami?“ siekiama atskleisti studentų gebėjimą pasirinkti ir derinti mokymosi strategijas mokantis nuotoliniu būdu. Atlikus informantų atsakymų į ketvirtą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 2 kokybinės kategorijos ir 11 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 10 lentelėje.

10 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Informacijos apdorojimo strategijos	Įvairūs mokymosi metodai, būdai	„Nėra gal tokio vieno metodo kuris imtų ir nukonkuruotų visus, įvairūs yra po truputį mano „čiupinėjami“ (Nr. 3). „Didžiulis plusas kad tu gali daug kartų ir įvairiais būdais apdoroti tą medžiagą“ (Nr. 8).
	Vaizdo paskaitų stebėjimas	„Aš turiu klausomąją atmintį, man būtina tiesiogiai stebėti“ (Nr. 1).
	Vaizdo paskaitų įrašų peržiūra	„<...> dar kartą išklausu paskaitą“ (Nr. 1). „<...> yra paskaitų įrašai, tai nereikia man imti ir užsirašinėti, aš galiu bet kada grįžti prie tos medžiagos“ (Nr. 3). „<...> kaip reikia atsiskaityti dar kartą peržiūriu ką akcentuoja“ (Nr. 5). „Žiūriu įrašus“ (Nr. 9).
	Skaidrių peržiūra	„< > peržiūriu skaidres“ (Nr. 1, Nr. 7).
	Medžiagos sisteminimas	„<...> ieškau tos informacijos prieš atsiskaitymus ir tada sisteminu“ (Nr. 11).
	Filmų žiūrėjimas	„<...> filmai papildo padeda atsiminti“ (Nr. 2). „Filmas kuriuo stengiamasi išvelgi psichologinių momentų ar didaktikos ar bendrus pedagogikos aspektus“ (Nr. 7).
	Filmų refleksija	„<...> pateikti filmai padeda refleksijos“ (Nr. 3). „< > filmukų peržiūra ir kažkokia refleksija padeda“ (Nr. 10).
Mokymosi veiklos strategijos	Svarbių vietų pabraukimas	„Kaip egzaminams ruošiuosi tai aš tas skaidres atsispausdinu, pasibraukiu kur man atrodo svarbios vietos“ (Nr. 2). „Svarbių faktų žymėjimas“ (Nr. 7).
	Pakartotinis skaitymas	„<...> teko kelis kartus skaityti, kad suprasti temą“ (Nr. 2).
	Medžiagos konspektavimas	„<...> aš ją konspektuoju“ (Nr. 5). „<...> jeigu būna kažkokie klausimai pateikti šiek tiek konspektuoju“ (Nr. 10).
	Praktinės užduotys	„Daugiau kažkokio tyrimo darymas“ (Nr. 6).

Kategorijoje „Informacijos apdorojimo strategijos“ išskirtos 7 subkategorijos: įvairūs mokymosi metodai, būdai, vaizdo paskaitų stebėjimas, vaizdo paskaitų įrašų peržiūra, skaidrių peržiūra, medžiagos sisteminimas, filmų žiūrėjimas, filmų refleksija. „Mokymosi veiklos strategijos“ kategorijoje išskirta 4 subkategorijos: svarbių vietų pabraukimas, pakartotinis skaitymas, medžiagos konspektavimas, praktinės užduotys.

Mokslininkų teigimu mokymosi strategijos grupuojamos pagal asmenybės struktūrą (efektyvinės/emocinės), informacijos apdorojimo proceso eigą (motyvavimas, įsiminimas, išlaikymas, atsiminimas), mokymosi veiklas (skaitymas, rašymas, darbas auditorijoje) ir kt. (Bagdonė, Baltrėnienė, 2015). Informantų teigimu, mokantis nuotoliniu būdu jie naudoja labai įvairias mokymosi strategijas. Informacijos apdorojimo strategijas, kurios yra sudarytos nuotolinio

mokymosi įrankių pagalba, tai vieniems padeda atsiminti vaizdo paskaitų stebėjimas, kitiems - vaizdo paskaitų įrašų peržiūra, skaidrių peržiūra, medžiagos sisteminimas, filmų žiūrėjimas, filmų refleksija: („*Nėra gal tokio vieno metodo kuris imtų ir nukonkuruotų visus, įvairūs yra po truputį mano „čiupinėjami.“*“). Mokymosi veiklos strategijos tai svarbių vietų pabraukimas, pakartotinis skaitymas, medžiagos konspektavimas, praktinės užduotys.

Taigi galima teigti, kad studentai geba pasirinkti jiems tinkamas mokymosi strategijas, taip pat geba jas derinti tarpusavyje, o nuotolinio mokymosi technologijos: tiesioginės vaizdo paskaitos ir „Moodle“ esantys vaizdo paskaitų įrašai, skaidrės, filmai, suteikia šias galimybes. Mokslininkų teigimu mokymosi strategijos gali padėti suprasti save bei savąjį mokymosi stilių. Mokymosi strategijos, pasak autorių, yra efektyvaus mokymosi pagrindas (Gedvilienės ir Zuzevičiūtės, 2007).

Penktuoju klausimu „Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją?“ siekiama sužinoti studentų galimybę tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją nuotolinėse studijose. Atlikus informantų atsakymų į penktą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 1 kokybinė kategorija ir 3 subkategorijos. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 11 lentelėje.

11 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Individualūs atsiskaitymai	Individualūs projektai	„ <i>Tai individualūs projektai</i> “ (Nr. 1; Nr. 2; Nr. 4; Nr. 6). „ <i>Rašto darbai, individualūs</i> “ (Nr. 8; Nr. 10).
	Praktiniai projektai	„ <i>užduotys kurios yra praktinio pobūdžio, pavyzdžiui aprašyti savo darbo metodus kokius naudoju</i> “ (Nr. 11).
	Filmų refleksija	„ <i>Moodle“ dedami filmai juos peržiūri ir rašai refleksiją</i> “ (Nr. 1). „ <i><...>refleksija, kada tu peržiūrėjai filmą ar perskaitei kažkokį literatūros šaltinį</i> “ (Nr. 7).

„Individualūs atsiskaitymai“ kategorijoje išskirtos 3 subkategorijos: individualūs projektai praktiniai projektai, filmų refleksija.

Informantų teigimu mokymosi mokytis kompetenciją padeda tobulinti individualūs atsiskaitymai įvairūs rašto darbai, praktinio pobūdžio užduotys: („*užduotys kurios yra praktinio pobūdžio, pavyzdžiui aprašyti savo darbo metodus kokius naudoju*“) taip pat filmų refleksijos. Tyrimo dalyviai paminėjo tik individualius atsiskaitymus, rašto darbus, kurie vygsta „Moodle“ aplinkoje: („*Mes turime tik individualius darbus, turime parašyti refleksiją arba esė ar referatą, o dar iš atsiskaitymo formų... kitokių formų turbūt kaip ir nėra, niekada mus nebuvo siūlyta kažko kito tik parašyti atsiųsti ar įkelti kažką iki tam tikro laiko.*“). Taigi galima teigti, kad šiuose nuotolinėse studijose yra tik individualios atsiskaitymo formos.

Šeštoju klausimu „Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą?“ siekiama sužinoti kaip nuotolinio mokymosi technologijos padeda tobulinti studentų gebėjimą organizuoti savo mokymąsi. Atlikus informantų atsakymų į šeštą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 3 kokybinės kategorijos ir 8 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 12 lentelėje.

12 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Padeda planuoti laiką	Internetas	„Nepasikliauju vienu šaltiniu, ieškau papildomai internete“ (Nr. 4).
	„Moodle“ vaizdo įrašai	Man patinka VMA pavyzdžiui jeigu būna paskaita „online“ tu nespėji arba pavėluoji ją įsijunkti, viskas vos ne iš karto atsiduria „Moodle“ sistemoje, todėl iš katro galima pasižiūrėti įrašus ir skaidres atskirai“ (Nr. 1). „Labiau tai įrašai, kaip negaliu pažiūrėti, nes jai nebūtų įrašų būtų liūdna“ (Nr. 2; Nr. 3; Nr. 4; Nr. 5). „Praktiškai 90 procentų paskaitų stebiu tik įrašus“ (Nr. 6). „Iš dalies ir paskaitų įrašai padeda“ (Nr. 9). Aš naudoju tik „Moodle“ nes žiūriu tik vaizdo įrašus“ (Nr. 10)..
	„Moodle“ darbų įkėlimas	„<...> darbus įkeliame į „Moodle“ (Nr. 1). Aš naudoju tik „Moodle“ <...> keliu savo darbus ten“ (Nr. 10).
	„Moodle“ tvarkaraštis	„Laiko planavimui tai padeda tvarkaraštis, kas yra gerai“ (Nr. 9).
Skatina atsakomybę	Vaizdo paskaitos	Kartais dėstytojai skelia paskaitas į dvi dalis, žinai kaip tau orientuotis. Organizacinius dalykus dažniausiai aptaria pirmoje paskaitos daly. Jeigu tos dalies neturi kada pažiūrėti, tai praleidi ir žiūri kitą dalį, man tai labai patogiu“ (Nr. 1; Nr. 8). „Jeigu būtų vien įrašai neužtektų, truktų komentarų“ (Nr. 2). „Vaizdo konferencijos“ (Nr. 4; Nr. 5).
		„jei vėluoji dėstytojas vis tiek juk gauna tavo darbą, mato, kad tu vėluoji, bet čia nemanau kad rimtas dalykas“ (Nr. 1). „Tas laikas uždėtas darbams atlikti taip pat įpareigoja laiku darbus atlikti, netinginiauti“ (Nr. 3; Nr. 7; Nr. 8)
Mokymosi lankstumo suteikimas	Paskaitų skirstymas	„Kartais dėstytojai skelia paskaitas į dvi dalis, < >man tai labai patogiu“. (Nr.1)
	Studijų lankstumas	„Pagrindinis dalykas dėl ko aš pasirinkau šitas studijas tai kad yra galimybė dalyvauti labai lanksčiai“ (Nr. 6).

Kategorijoje „Padeda planuoti laiką“ išskirtos 5 subkategorijos: internetas, „Moodle“ vaizdo įrašai, „Moodle“ darbų įkėlimas, „Moodle“ tvarkaraštis, vaizdo paskaitos. „Skatina

atsakomybę“ kategorijoje išskirta 1 subkategorija: „Moodle“ laiko ribojimas. „Mokymosi lankstumo suteikimas“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: paskaitų skirstymas, studijų lankstumas.

Informantų teigimu laiką planuoti padeda: internetas, dauguma studentų teigia, kad žiūri tik arba daugiausia „Moodle“ vaizdo įrašus: („Praktiškai 90 procentų paskaitų stebiu tik įrašus”. „Aš naudoju tik „Moodle“ nes žiūriu tik vaizdo įrašus.”), „Moodle“ darbų įkėlimas: („Aš naudoju tik „Moodle“ <...> keliu savo darbus ten.“), „Moodle“ tvarkaraštis, tiesioginės vaizdo paskaitos.

Apklaustųjų teigimu „Moodle“ esantis laiko ribojimas darbams įkelti skatina atsakomybę: („Tas laikas uždėtas darbams atlikti taip pat įpareigoja laiku darbus atlikti, netinginiauti.“), o vaizdo konferencijos metu skirstymas paskaitą į dvi dalis yra labai patogus ir lankstus: („Kartais dėstytojai skelia paskaitas į dvi dalis, žinai kaip tau orientuotis. Organizacinius dalykus dažniausiai aptaria pirmoje paskaitos daly. Jeigu tos dalies neturi kada pažiūrėti, tai praleidi ir žiūri kitą dalį, man tai labai patogus“).

Galima teigti, kad nuotolinio mokymosi technologijų įrankiai yra plačiai naudojami: „Moodle“ vaizdo įrašai, „Moodle“ darbų įkėlimas, „Moodle“ tvarkaraštis, „Moodle“ laiko ribojimas ir vaizdo paskaitos padeda tobulinti studentų gebėjimą organizuoti savo mokymąsi pasirenkant savarankiškai mokymosi formas.

Septintuoju klausimu „Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi?“ siekiama atskleisti nuotolinio mokymosi technologijų galimybes užtikrinti grįžtamąjį ryšį, pagalbą nuotolinio mokymosi procese, mokymosi medžiagos pasiekiamumą kiekvienam studentui. Atlikus informantų atsakymų į septintą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 14 kokybinės kategorijos ir 10 subkategorijų. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 13 lentelėje.

13 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Bendradarbiavimas su dėstytojais	„Moodle“ darbų įkėlimas ir vertinimas	„Moodle“ keliu darbus <...> laukiu vertinimo“ (Nr. 1; Nr. 2; Nr. 3; Nr. 7; Nr. 10; Nr. 11)
	El. paštu	„Priklausau nuo dėstytojo vienam labiau patinka bendrauti el. paštu“ (Nr. 1; Nr. 2; Nr. 3; Nr. 5; Nr. 6; Nr. 7; Nr. 9; Nr. 10; Nr. 11).
	Telefonu	„Priklausau nuo dėstytojo <...> susiskambinti“ (Nr. 1; Nr. 5; Nr. 6). „Dažniausiai skambinu, jeigu man reikia gauti atsakymą greitai“ (Nr. 8; Nr. 9, Nr. 11)
	Konfidencialiai	„ <...> viską galime išspręsti su dėstytojais uždaramame ratuke“ (Nr. 3).
Bendradarbiavimas su dėstytojais studentais	Vaizdo paskaitos metu	„Vaizdo konferencijos metu“ (Nr. 2). „vaizdo transliacijų metu gali pasitikrinti studentų laukelyje bet tai priklauso nuo dėstytojo kiek jis linkęs bendrauti, ar jis užduoda klausimus ir mes

		<i>ten diskutuojam” (Nr. 7). „ Geriausiai tai tiesioginė ta transliacija vis tiek vyksta šiek tiek tos diskusijos” (Nr. 8).</i>
Bendradarbiavimas su studentais	Universitete	<i>„Mes susitinkame tik per atsiskaitymus” (Nr. 1; Nr. 7).</i>
	Asmeniškai	<i>„ <...> na viena tik yra kolega kur mes asmeniškai susisiekiame” (Nr. 3). „mano bendradarbė yra ir mano grupiokė, visais klausimais bendradarbiaujame labai aktyviai kaip susitinkame ” (Nr. 6).</i>
	Telefonu	<i>„Telefonu” (Nr. 4). „<...> skambinu” (Nr. 8)</i>
	El. paštu	<i>„< > pasidaliname el. paštu” (Nr. 9).</i>
	Socialiniame tinkle „Facebook“	<i>„dažniausiai „facebook’u” susisiekiame” (Nr. 4).</i>
Parama mokymuisi	Mokymosi medžiagos prieinamumas	<i>„Duoda visą literatūrą „Moodle“ (Nr. 5; visi patvirtina).</i>
	Parama iš dėstytojų	<i>„Pagalbos visada sulaukiame iš dėstytojų, niekada nepalieka likimo valiai studentų” (Nr. 1). „ <...> visada atsako, jeigu negali pakelti visada atskambina, man buvę kad negalėjau atvažiuoti į atsiskaitymą tai mane priėmė į savo darbovietę anksčiau” (Nr. 11).</i>
	Parama iš studentų	<i>„pasikalbame kaip sekasi darbai, koki sunkumai iškyla ir kaip juos spręsti” „Kaip kyla klausimų tai tik tada bendrauju” (Nr. 8). „ dalinantis kažkokias dokumentais jeigu reikia kažką išstudijuoti kažkokiam darbui, nes dažnai vienas randa kitas neranda, tai mes pasidaliname” (Nr.9).</i>
	Ribota parama iš studentų	<i>„ <...> studentai dažnai ne taip pasako, patys kažko būna kartais nesupratę” (Nr. 1). „su studentais nebendrauju” (Nr. 5; Nr. 10). „Bendrauju tik su viena, ten mano pažystama” (Nr. 3; Nr. 6; Nr. 8; Nr. 11)</i>

Kategorijoje „Bendradarbiavimas su dėstytojais“ išskirtos 4 subkategorijos: „Moodle“ darbų įkėlimas ir vertinimas, el. paštu, telefonu, konfidencialiai. „ Bendradarbiavimas su dėstytojais studentais“ kategorijoje išskirta 1 subkategorija: vaizdo paskaitos metu. „Bendradarbiavimas su studentais“ kategorijoje išskirta 5 subkategorijos: universitete, asmeniškai, telefonu, el. paštu, socialiniame tinkle „Facebook“. Kategorijoje „Parama mokymuisi“ išskirtos 4 subkategorijos: mokymosi medžiagos prieinamumas, parama iš dėstytojų, parama iš studentų, ribota parama iš studentų.

Visų informantų teigimu bendradarbiavimas su dėstytojais vyksta elektroniniu paštu ir „Moodle“ aplinkoje, dalis studentų teigia, kad bendrauja su dėstytojais telefonu ir konfidencialiai.

Tyrimo dalyvių teigimu bendradarbiavimas vienu metu su dėstytoju ir kartu studentais nuotolinėse studijose vyksta tiesioginių vaizdo paskaitų metu tik diskusijų langelyje, tačiau šis bendradarbiavimas labai ribotas, nes priklauso nuo dalyvių skaičiaus: („didžiausia problema kaip

paskaitos vyksta ryte tai dirbu ir negaliu dalyvauti parašyti komentarų ir kiti nedalyvauja dažniausiai tai įrašuose ir kitų komentarų nėra, todėl jeigu ko nesuprantu, reikia kreiptis į dėstytoją asmeniškai el. paštu.“) taip pat nuo dėstytojo kiek jis linkęs bendrauti: („vaizdo transliacijų metu gali pasitikrinti studentų laukelyje bet tai priklauso nuo dėstytojo kiek jis linkęs bendrauti, ar jis užduoda klausimus ir mes ten diskutuojam.“).

Bendravimas ir bendradarbiavimas su kitais studentais vyksta telefonu, el. paštu, socialiniame tinkle „Facebook“, tačiau informantų teigimu tas bendravimas yra labai ribotas, nes tik maža dalis studentų bendrauja tarpusavyje, studentai nemato prasmės: (*„nes nėra laiko ir būtinybės, na nebent tik tam jei man nesiseka tai ne man vienai, tai tik dėl to, o kas liečia visus atsiskaitymus, medžiagą tai klausiu tik dėstytojų, aš turiu daug patirties mokymesi ir nuotoliniame mokymesi, tai iš patirties žinau, kad geriausia klausti dėstytojų nes studentai dažnai ne taip pasako, patys kažko būna kartais nesupratę, tik gal būtų smagiau žinoti aš nespėju tai ne aš viena nespėju.“*), kita dalis studentų teigia, kad bendravimas su kurso draugais jiems padeda mokantis nuotolinėse studijose: *„dalinantis kažkokias dokumentais jeigu reikia kažką išstudijuoti kažkokiam darbui, nes dažnai vienas randa kitas neranda, tai mes pasidaliname.“*

Informantai teigia, kad jie visada sulaukia pagalbos iš dėstytojų, taip pat visi studentai teigia, kad dėstytojais jiems visą mokymosi medžiagą pateikia „Moodle“: (*„Duoda visą literatūrą „Moodle““*).

Taigi galima teigi, mokymosi medžiagos pateikimas yra prieinamas visiems studentams „Moodle“ aplinkoje. Bendradarbiavimas su dėstytojais vyksta taip pat „Moodle“ aplinkoje arba elektroniniu paštu, su kitais studentais telefonu, elektroniniu paštu, socialiniame tinkle „Facebook“. Studentai nėra motyvuoti ir neišnaudoja visų bendravimo ir bendradarbiavimo galimybių, kurias turi nuotolinio mokymosi technologijos: diskusijų forumai, pokalbiai virtualioje aplinkoje ir kiti, kurie suteikia galimybę bendrauti, bendradarbiauti su dėstytojais ir kitais besimokančias.

Aštuntuoju klausimu „Kaip vertinimas padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją?“ siekiama atskleisti studentų požiūrį į vertinimą planuojant tolimesnį mokymąsi. Atlikus informantų atsakymų į aštuntą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 2 kokybinės kategorijos ir 4 subkategorijos. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 14 lentelėje.

14 lentelė. Atsakymų į klausimą „Kaip vertinimas padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys
Įvairių užduočių vertinimas	Skatina suprasti savo mokymosi strategiją	<i>“Man patinka kaip dėstytojais padaro įvairių vertinimą, turiu omenyje kaip 6 kreditų dalykui reikia 1 ar 2 rašomuosius darbus atlikti gali būti refleksija ir egzaminas, tai yra galimybė ir įvairiau pasitikrinti ko išmokai” (Nr. 1).</i>
	Motyvacijos skatinimas	<i>„ nu aišku jeigu geras įvertinimas tai labiau</i>

		<i>skatina” (Nr. 10).</i>
Rašto darbo, refleksijos vertinimas	Skatina visumos suvokimą	<i>„parašau projektą aš tada žinau kad išmokau tą temą tikrai” (Nr. 1)</i>
	Skatina tolimesnį mokymosi planavimą	<i>„pavyzdžiui rašiau pirmą kartą refleksiją, nu nežinojau net su kuo ji „valgoma“, todėl buvo labai svarbu kad būtų kuo greičiau įvertinta” (Nr. 2) „rašai tą darbą ir gauni tą grįžtamąjį ryšį ir aišku tada jis pakomentuoja ar aš teisingai supratau” (Nr. 6). „pasižiūrėję vaizdinę medžiagą parašome refleksiją, ją nusiunčiame grynai per „Moodle“ dėstytojui jisai perskaito ir įvertina, tai manau pats geriausias pasitikslinimas ar tu supratai taip kaip reikia” (Nr. 7).</i>

Kategorijoje „Įvairių užduočių vertinimas“ išskirtos 2 subkategorijos: skatina suprasti savo mokymosi strategiją, motyvacijos skatinimas. „Rašto darbo, refleksijos vertinimas“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: skatina visumos suvokimą, skatina tolimesnį mokymosi planavimą.

Informantų teigimu mokantis nuotoliniu būdu užduočių vertinimas yra labai svarbus, kadangi studentai yra atitolę nuo dėstytojo, tai vertinimas padeda skatinti motyvaciją, įvairus vertinimas skatina apmąstyti ir suvokti savo mokymosi strategijas: („*Man patinka kaip dėstytojui padaro įvairų vertinimą, turiu omenyje kaip 6 kreditų dalykui reikia 1 ar 2 rašomuosius darbus atlikti gali būti refleksija ir egzaminas, tai yra galimybė ir įvairiau pasitikrinti ko išmokai.*“). Tai pat studentų teigimu rašto darbai skatina visumos suvokimą („*parašau projektą aš tada žinau kad išmokau tą temą tikrai.*“).

Informantų teigimu darbų vertinimas „Moodle“ padeda planuoti tolimesnį mokymąsi („*pasižiūrėję vaizdinę medžiagą parašome refleksiją, ją nusiunčiame grynai per „Moodle“ dėstytojui jisai perskaito ir įvertina, tai manau pats geriausias pasitikslinimas ar tu supratai taip kaip reikia.*“).

Galima teigti, kad vertinimas studentams yra labai svarbus planuojant tolimesnį mokymąsi nuotolinėse studijose, o „Moodle“ yra priimtinas ir plačiai naudojamas įrankis pateikti darbus, tiek gauti įvertinimą.

Devintuoju klausimu „Su kokiais sunkumais susiduriate mokydamiesi ir kaip juos sprendžiate?“ siekiama atskleisti studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas. Atlikus informantų atsakymų į devintą interviu klausimą kokybinę turinio analizę, išskirta 8 kokybinės kategorijos ir 23 subkategorijos. Detaliai kategorijos, subkategorijos ir įrodantys teiginiai pateikti 15 lentelėje.

15 lentelė. Atsakymų į klausimą „Su kokiais sunkumais susiduriate mokydamiesi ir kaip juos sprendžiate?“ kategorijos, subkategorijos ir patvirtinantys teiginiai

Kategorija	Subkategorija	Patvirtinantis teiginys

Asmeninių kompetencijų stoka	Laiko planavimo gebėjimų stoka	„man sunkiai sekasi susiorganizuoti savo darbą, mokymosi laiką” (Nr. 1).
	Bendradarbiavimo trūkumas	„Su studentais nebendrauju visai” (Nr. 1).
	Motyvacijos stoka	„ <...> reikia save dar labiau kontroliuoti, dar labiau save vesti, kad tu galėtum visiškai išnaudoti kas tau yra paruošta, tas paskaitas sistemingai peržiūrėti ir t.t.” (Nr. 3). „gal reiktų pasistengti ir į tą biblioteką nueiti, na bet...” (Nr. 9).
	Savarankiškumo trūkumas	su tuo tvarkaraščiu nėra patogiu, nes reikia pačiam visur užsiregistruoti. <...> buvo bėdų <...> nes nežinojau kaip tai daryti, ir aš praleidau pusę mėnesio paskaitų, nežinojau kaip ten visur nukeliauti” (Nr. 9).
	Netinkamas tiesioginių vaizdo paskaitų laikas	„dėl savo darbo specifikos neturiu galimybės dalyvauti vaizdo paskaitose” (Nr. 5). „didžiausia problema kaip paskaitos vyksta ryte tai dirbu ir negaliu dalyvauti parašyti komentarų ir kiti nedalyvauja dažniausiai tai įrašuose ir kitų komentarų nėra” (Nr. 7). „būtų geriau jeigu galėčiau dalyvauti tiesioginėje transliacijoje” (Nr. 10).
	IKT kompetencijos stoka	„su tais įrankiais nu aš galvoju ne tą padarysiu ne tą paspausiu” (Nr. 5).
Bendravimo įrankių stoka vaizdo konferencijos sistemoje	Savidisciplinos trūkumas	„Man tai sunku tai kad esi pats atsakingas už savo mokymąsi, nes tau viską suduoda skambini klausai tau viską pasako, o tu pats ai tai rytoj pažiūrėsiu, tai rytoj paklausysiu ir taip” (Nr. 11).
	Žodinio bendravimo trūkumas	„< > norėčiau ne tik aišku tekstu, bet ir balsu” (Nr. 2). „trūksta to žodinio bendravimo vaizdo paskaitų metu” (Nr. 3). „<...> gyvai bendrauti, klausiti ir šnekėti tai va šitos galimybės trūksta” (Nr. 6).
Techninės kliūtys	Interneto ryšio problemos arba jo nebuvimas	„kartais interneto ryšys pastringa, yra buvę kad baigiasi paskaita ir neateina atsakymas į klausimą” (Nr. 1); „jeigu nėra interneto” (Nr. 3). „<...> internetas stringa” (Nr. 6).
	„Moodle“ problemos	„pačioje pradžioje aš ilgą laiką negalėjau prisijunkti, buvo, kad negalėjau į „Moodle“ įkelti jokių savo darbų” (Nr. 6).
Nepriimtinas medžiagos pateikimas	Pavėluotai pateikiama mokymosi medžiaga	„turėtų būti įdėtos iš anksto, prieš paskaitą, kad mes galėtume pasižymėti, nes vieni įkelia iš anksto o kiti tik po paskaitos” (Nr. 2).
	Nepastovi mokymosi medžiaga	sudėjusi viso modulio skaidrės bet ji nuolat pakeičia kažką <...> Nes peržiūrinėti vis jas nėra to laiko” (Nr. 2). „<...> galutiniam variante pateikiamos skaidrės ir „Moodle“ sudėtos skaidrės skiriasi” (Nr. 6).
	Nesuprantamai pateikiama mokymosi medžiaga	„kaip kurių dėstytojų yra labai netvarkinga medžiaga, t.y. jų loginiu pagrindu įdėta medžiaga” (Nr. 6).
	Elektroninių knygų trūkumas	„nereiktų niekur eiti ir ieškoti, nes dabar jų tikrai beveik nėra” (Nr. 9).
	Nėra vaizdo įrašų mažoms	„turėtų būti daromi įrašai ir mažesnėms

	grupėms	<i>grupėms, nes dabar jeigu nėra 15 – 20 žmonių grupėje, mes turime patys kontaktuoti su dėstytojais, mūsų mokymaisi būna per atstumą bet mes neturime tų pačių priemonių tokių kaip įrašų” (Nr. 7).</i>
Informacijos apie nuotolinio mokymosi technologijas stoka	Žinių apie bendravimo įrankius trūkumas	<i>„< > kad būtų kažkokiai forumas” (Nr. 1). „jeigu kas būtų pamokinę kokios įrangos kaip naudotis, galbūt naudotume daugiau tų įrankių” (Nr. 2)</i>
Grįžtamojo ryšio stoka	Ilgai trunkantis vertinimas	<i>„įkeliamė mes tuos darbus į „Moodle“ ir tų darbų niekas nevertina ir mes nežinome ar ten gerai padarėme ar negerai, po to nebuvo galimybės pasitaisyti” (Nr. 2).</i>
	Trūkumas grįžtamojo ryšio po atsiskaitymų	<i>„trūksta po įvertinimo to pasakymo kas buvo blogai, kaip reikėjo geriau parašyti, kaip kurie dėstytojai taip daro kaip kurie ne” (Nr. 11).</i>
Atsiskaitymo formų stoka	Inovatyvių atsiskaitymų trūkumas	<i>„referatų tema man yra šiek tiek pasenusi ir nebeįdomi” (Nr. 3). „Gal būtų įdomu namuose daryti kažkokius audio įrašus dėstytojui nusiųsti” (Nr. 7).</i>
	Atsiskaitymų per atstumą trūkumas	<i>„norėčiau, kad atsiskaityti, daryti pristatymus galėčiau, per atstumą” (Nr. 5) „jeigu ta reali dalis kur vyksta universitete, persikeltų į virtualią erdvę, egzaminų laikymas, skaidrių pristatymas būtų puiku” (Nr. 10).</i>
Sunkumų sprendimas	Bendravimas su kolegomis	<i>Su kolegomis pasikalbame kaip sekasi darbai, koki sunkumai iškyla ir kaip juos spręsti (Nr. 4).</i>
	Bendradarbiavimas su dėstytojais	<i>„skambini klausi tau viską pasako” (Nr. 11).</i>
	Bendradarbiavimas su turinčiais informacijos žmonėmis	<i>„susiųsiekiau su tokia moterim, kur atsakinga už „Moodle“ ir bandėme spęsti, paaiškėjo kad reikia chrome” (Nr. 8).</i>

Kategorijoje „Asmeninių kompetencijų stoka“ išskirtos 7 subkategorijos: laiko planavimo gebėjimų stoka, bendradarbiavimo trūkumas, motyvacijos stoka, savarankiškumo trūkumas, netinkamas tiesioginių vaizdo paskaitų laikas, IKT kompetencijos stoka, savidisciplinos trūkumas. „Bendravimo įrankių stoka vaizdo konferencijos sistemoje“ kategorijoje išskirta 1 subkategorija: žodinio bendravimo trūkumas. „Techninės kliūtys“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: interneto ryšio problemos arba jo nebuvimas, „Moodle“ problemos. „Nepriimtinas medžiagos pateikimas“ kategorijoje išskirta 5 subkategorijos: pavėluotai pateikiama mokymosi medžiaga, nepastovi mokymosi medžiaga, nesuprantamai pateikiama mokymosi medžiaga, elektroninių knygų trūkumas, nėra vaizdo įrašų mažoms grupėms. „Informacijos apie nuotolinio mokymosi technologijas stoka“ kategorijoje išskirta 1 subkategorija: žinių apie bendravimo įrankius trūkumas. „Grįžtamojo ryšio stoka“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: ilgai trunkantis vertinimas, trūkumas grįžtamojo ryšio po atsiskaitymų. „Atsiskaitymo formų stoka“ kategorijoje išskirta 2 subkategorijos: inovatyvių atsiskaitymų trūkumas, atsiskaitymų per atstumą trūkumas.

„Sunkumų sprendimas“ kategorijoje išskirta 3 subkategorijos: bendravimas su kolegomis, bendradarbiavimas su dėstytojais, bendradarbiavimas su turinčiais informacijos žmonėmis.

Informantų teigimu, jie mokydami nuotolinėse studijose susiduria su nemažai sunkumų susijusių tiek su asmeninių kompetencijų stoka, tiek nuo jų nepriklausančių sunkumų.

Dalis tyrimo dalyvių minėjo, kad jiems trūksta asmeninių kompetencijų tokių kaip: gebėjimas tinkamai susiplanuoti laiką skirtą mokymuisi, bendradarbiavimo trūkumas, motyvacijos stoka, savarankiškumo trūkumas, IKT kompetencijos stoka, savidisciplinos trūkumas, visi šie paminėti veiksniai rodo mokymosi mokytis kompetencijos stoką mokantis nuotolinėse studijose.

Taip pat informantai paminėjo, kad jiems trūksta nuotolinio mokymosi įrankių. Tiesioginės vaizdo paskaitos metu dalis studentų norėtų bendrauti žodžiu: (*„Pati esu dėstytoja, tai man kai kurie mokymai vyksta su lektoriais iš kitų pasaulio šalių, tie seminarai vyksta ir tu gali šnekėti, tai va čia šito pasigendu. Tai tu tada iš viso gali gyvai bendrauti, klausti ir šnekėti tai va šitos galimybės trūksta.“*), tai paskatintų aktyvesnę diskusiją, greitesnę komunikaciją ir kaip kurių dalykų aiškumą (*„Galbūt trūksta to žodinio bendravimo vaizdo paskaitų metu, tada būtų aiškiau, ta diskusija galėtų vykti, nekiltų nesupratimų dėl klausimų ar dar kažko.“*)

Informantai paminėjo, kad būna atvejų kaip kyla sunkumų dėl techninių kliūčių tokių kaip interneto trikdžiai arba jo nebuvimas, „Moodle“ sistemos nesklandumai.

Interviu metu informantai išreiškė nepasitenkinimą dėl kaip kurių dėstytojų pateikiamos mokymosi medžiagos neaiškumo. Dalis tiriamųjų teigė, kad mokymuisi skirta medžiaga pateikiama pavėluotai, nepastovi: (*„Jei formuosit siūlymus, pažymėkite, kad svarbu skaidres gauti dieną prieš, nors iš vakaro. Viena dėstytoja į „Moodle“ sudėjusi viso modulio skaidres bet ji nuolat pakeičia kažką tai irgi labai negerai, geriausia, kad sudėtų tokias kokias rodys per vaizdo paskaitą.“*), nesuprantama: (*„Dar tokia problema ir galvoju parašyti pastabą šituo klausimu, kad kaip kurių dėstytojų yra labai netvarkinga medžiaga, t.y. jų loginiu pagrindu įdėta medžiaga. Medžiagos yra labai daug viskas skaidrėse gerai bet nelogiškai sudėta, įrašai vienoje vietoje, paskaitų skaidrės kitoje, galutiniam variante pateikiamos skaidrės ir „Moodle“ sudėtos skaidrės skiriasi, tai vat toksai yra dar neaiškumas. Bet čia žinoma netaikytina visiems dėstytojams.“*), yra stygius elektroninių knygų, taip pat mažų grupių studentai jaučiasi diskriminuojami, nes neturi tokios pačios galimybės pasiekti mokymosi medžiagą kaip didelės grupės, kadangi nėra vaizdo įrašų mažoms grupėms (*„Tiesa turėtų būti daromi įrašai ir mažesnėms grupėms, nes dabar jeigu nėra 15 – 20 žmonių grupėje, mes turime patys kontaktuoti su dėstytojais, mūsų mokymaisi būna per atstumą, bet mes neturime to pačių priemonių tokių kaip įrašų, manau turi būti ar 2 žmonės ar 50 žmonių taip pat.“*)

Informantai teigia, kad jiems trūksta žinių apie nuotolinio mokymosi technologijas, jų teigimu informacija apie nuotolinio mokymosi technologijas turėtų būti plačiau pateikiama.

Tiriamieji įvardijo, kad mokantis nuotoliniu būdu jiems trūksta grįžtamojo ryšio iš dėstytojų, nes ilgai trunka atsiskaitymų vertinimas, o gavus įvertinimą atsiskaitymai nekomentuojami: (*„Tai tas su vertinimu ir blogiausia jeigu reikia laukti labai ilgai, tu nežinai ar gerai supratai tą teoriją ar ne. Nes pavyzdžiui rašiau pirmą kartą refleksiją, nu nežinojau net su kuo ji „valgoma“, todėl buvo labai svarbu kad būtų kuo greičiau įvertinta.“* „, Iš tikrųjų su tuo įvertinimu, tau parašo pažymį ir viskas, galbūt trūksta po įvertinimo to pasakymo kas buvo blogai, kaip reikėjo geriau parašyti, kaip kurie dėstytojai taip daro kaip kurie ne.“), todėl studentams yra labia sunku planuoti tolimesnį mokymąsi (Chartlton, 2007).

Taip pat informantai įvardino, kad jiems trūksta įvairesnių atsiskaitymo formų, nes jų trūkumas nesuteikia galimybės parodyti savo mokymosi gebėjimus, mažina motyvaciją: (*„Na ištikrųjų referatų tema man yra šiek tiek pasenusi ir nebeįdomi, tai galbūt testai atgaivintų, man teko mokytis kitoje sistemoje irgi internetiniu būdu, ten buvo ir egzaminai ir testai pateikiami ir ten man sekėsi studijuoti geriau, aš labiau ruošdavausi, nes tik atsiskaitymo metu aš žinodavau, kad tai yra dabar tas laikas kaip aš galiu parodyti ką aš žinau, labiau save tada kontroliuodavau, o šitie metodai ne tiek sutelkia.“*). Tačiau mokslininkų teigimu „Moodle“ esančių priemonių pagalba, galima užtikrinti atsiskaitymo formų įvairovę tokių kaip užduočių skyrimo ir vertinimų priemonės, kalendoriai, automatizuotas testavimas ir vertinimas, padeda organizuoti kursus, grupinis darbas, įsivertinimo ir pasiekimų aplanko priemonės studentus įtraukia į įvairias veiklas (Roob, 2004).

Dalis informantų teigia, kad mokydamiesi nuotolinėse studijose geba spręsti iškilusias problemas bendradarbiaudami su studentais ir dėstytojais arba ieškoti sprendimų būdų patys: (*„,,susisiekiu su tokia moterim, kur atsakinga už „Moodle“ ir bandėme spęsti, paaiškėjo kad reikia chrome“*).

Taigi galima teigti, kad studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas yra, tačiau patys studentai nėra aktyvūs savo mokymosi procese, taip pat nemažai daliai studentų trūksta mokymosi mokytis kompetencijos mokantis nuotoliniu būdu tai yra: laiko planavimo gebėjimų, motyvacijos, IKT kompetencijos stoka, savidisciplinos, bendradarbiavimo, savarankiškumo trūkumas. Dėstytojai taip pat iš dalies neskatina naudotis kitomis nuotolinio mokymosi technologijomis skirdami tik individualias užduotis.

3.2. Mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo nuotolinėse studijose tyrimo rezultatų apibendrinimas ir diskusija.

Atlikus studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybių taikant nuotolinio mokymosi technologijas tyrimą, gauti rezultatai nustebino. Teoriškai teigiama, kad mokymosi mokytis kompetencija yra būtina siekiant mokymosi efektyvumo nuotolinės studijose, kadangi besimokantysis yra nutolęs nuo dėstytojo, todėl jam tenka prisiimti daugiau atsakomybės už

mokymąsi, atsakingiau planuoti savo mokymosi procesą. Tačiau gauti rezultatai parodė, jog tyrime dalyvavusiems studentams trūksta mokymosi mokyti kompetencijos.

Paradoksalu, nuotolinio mokymosi technologijų įrankiai teoriškai turi visas galimybes tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją, vaizdo konferencijos priemonės (bendravimas tekstu, dėstytojo vaizdo transliacija, bendras programos valdymas, naršymas drauge, grupių formavimas, virtualios klasės valdymas, diskusijų forumai, failų keitimosi priemonės, pastabos, darbas atsijungus nuo tinkle, balsavimo, vertinimo ir apklausos priemonės,) virtualios mokymosi aplinkos priemonės (užduočių tvarkymas, pokalbiai, pasirinkimas ir balsavimas, diskusijų forumai, įvairaus formato turinys, mokymosi analizės priemonės, rezultatų skelbimas, įvairios vertinimo skales), tačiau praktiškai studentai nėra motyvuoti naudotis šiais įrankiais. Dėstytojai neskiria studentams užduočių susijusių su bendravimu ir bendradarbiavimu, nes iš gautų rezultatų galima daryti prielaidą, jog studentai nenori bendrystės jiems trūksta laiko dar su kažkuo bendrauti, todėl dėstytojai norėdami padaryti „kuo geriau“ ir neapsunkinti studentų neskiria užduočių, kurių studentai nenori, tačiau taip studentai neskatinami ir nėra motyvuoti naudotis tokiais nuotolinio mokymosi technologijomis kaip diskusijų forumai, nėra grupinių darbų tik individualūs, tačiau atsižvelgiant į dėstytojus šiuo atveju jie yra labai geranoriški ir iš dalies toleruoja studentų norus ir pageidavimus.

Kadangi tyrime dalyvavę studentai neturi daugumos mokymosi mokyti kompetencijos gebėjimų, kurie reikalingi mokantis nuotolinėse studijose (savidisciplinos, savarankiškumo, laiko planavimo gebėjimų trūkumas), tai kyla klausimas – kokią tai daro įtaką studentų mokymosi rezultatams. Tačiau šioje vietoje svarbu atkreipti dėmesį, jog studentų mokymosi efektyvumas bei rezultatai mokantis nuotoliniu būdu taip pat priklauso ir nuo dėstytojų, kaip parodė atlikto tyrimo rezultatai, dėstytojai stengiasi skatinti studentų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimą taikant nuotolinio mokymosi technologijas: „Moodle“ vaizdo įrašai, „Moodle“ darbų įkėlimas, „Moodle“ tvarkaraštis, „Moodle“ laiko ribojimas, padeda tobulinti studentų gebėjimą organizuoti savo mokymąsi pasirenkant savarankiškai mokymosi būdus, daugiausiai bendradarbiauja su studentais „Moodle“ aplinkoje arba elektroniniu paštu, skiria užduotis tik individualias, tačiau įvairaus pobūdžio: filmų refleksijos, savirefleksijos, projektų rašymas, taip studentai gali atrasti jiems tinkančias mokymosi strategijas. Tačiau patys studentai nėra pakankamai aktyvūs savo mokymosi procese, jie nevisiškai suvokia bendradarbiavimo reikšmę, todėl dėstytojai neskiria užduočių skatinančių bendradarbiavimą t. y. grupinių darbų.

Apibendrinus galima teigti, kad studentų mokymosi mokyti kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas yra, tačiau patys studentai nėra aktyvūs savo mokymosi procese, dėstytojai taip pat iš dalies neskatina naudotis kitomis nuotolinio mokymosi technologijomis skirdami tik individualias užduotis. Siekiant padidinti nuotolinių mokymosi

technologijų taikymo efektyvumą tobulinant mokymosi mokytis kompetenciją, dėstytojai turėtų skirti užduotis, įpareigojančias studentus naudotis įvairiais informacijos paieškos būdais, pateikti daugiau savikontrolės klausimų, testų, įvairesnių atsiskaitymo formų, skirti užduočių, kurių metu besimokantieji turėtų įvertinti, suteikti grįžtamąjį ryšį vieni kitiems taip pat taikyti įvairesnes mokymosi formas skatinančias studentų tarpusavio bendradarbiavimą. Tuo tarpu studentai turėtų pasidomėti apie mokymąsi mokytis, bendradarbiavimo svarbą ir išsikelti asmeniškai reikšmingus tikslus, kadangi tada mokymosi procesas įgautų didesnę asmeninę prasmę, taip pat motyvuotų labiau įsitraukti į mokymosi procesą.

IŠVADOS

1. Studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybių taikant nuotolinio mokymosi technologijas mokslinės literatūros analizė atskleidė, kad:

Mokymasis mokytis - žinių, vertybių, požiūrių, polinkių ir gebėjimų visuma, kurie sudaro mokymosi mokytis kompetenciją.

Pagrindiniai mokymosi mokytis veiksniai yra: vertybės - mokymosi mokytis svarbos suvokimas ir teigiamos nuostatos, atsakomybė; gebėjimai - mokymosi tikslų, uždavinių kėlimas; mokymosi strategijų tikslų numatymas; studentų gebėjimas organizuoti mokymąsi tai yra savarankiškai planuoti savo mokymosi laiką; tinkamas mokymosi vietos parengimas; reikalingų mokymosi šaltinių paieška; veiksmingų mokymosi strategijų derinimas, gebėjimas reflektuoti savo mokymąsi; gebėjimas planuoti tolimesnį mokymąsi; žinios apie mokymosi procesą.

Mokymosi mokytis kompetencija yra procesas, kuris labai svarbus asmenybės tobulėjimui, nuolatiniam mokymuisi, o nuotolinės studijos mokymosi visą gyvenimą įrankis.

Nuotolinio mokymosi technologijų priemonės: vaizdo konferencijos priemonės (bendravimas tekstu, bendravimas balsu, dėstytojo vaizdo transliacija, grupės dalyvių vaizdo transliacija, bendra piešimo lenta, bendras programos valdymas, naršymas drauge, grupių formavimas, virtualios klasės valdymas, diskusijų forumai, failų keitimosi priemonės, pastabos, darbas atsijungus nuo tinkle, balsavimo, vertinimo ir apklausos priemonės, grupės valdymas) virtualios mokymosi aplinkos priemonės (užduočių tvarkymas, pokalbiai, pasirinkimas ir balsavimas, diskusijų forumai, įvairaus formato turinys, mokymosi analizės priemonės, rezultatų skelbimas, įvairios vertinimo skales).

2. Studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybių taikant nuotolinio mokymosi technologijas tyrimo metodologija pagrįsta:

Empiriniam atvejo tyrimui atlikti pasirinkta kokybinė tyrimo strategija - iš dalies strukturuotas interviu. Iš dalies struktūruotiems interviu atlikti buvo sukurtas tyrimo instrumentas remiantis teorinėje dalyje pateikta medžiaga, taip pat rementis „Moodle“ mokymosi aplinkos stebėjimo analize buvo naudotas trianguliacijos principas. Taikyta patogioji atranka. Buvo pasirinkti tie informantai, kurie lengviausiai prieinami, t. y. du informantus tyrėjas pažinojo asmeniškai. Taip pat panaudota „sniego gniūžtės“ atranka. Interviu atrinkta 11 studentų.

3. Nustačius studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas atskleista:

Studentai mokymosi tikslus tapatina su galutiniu rezultatu, savo mokymosi tikslų kelti nelinkę, nuotolinių studijų mokymosi procese vadovaujasi dėstytojų pateiktais modulių tikslais, kurie nuotolinio mokymosi technologijų pagalba yra jiems prieinami „Moodle“ – vaizdo įrašė, skaidrėse, tiesioginių vaizdo paskaitų metu.

Studentams vertinimas yra labai svarbus planuojant tolimesnį mokymąsi nuotolinėse studijose, o „Moodle“ yra priimtinas ir plačiai naudojamas įrankis pateikti darbus, tiek gauti įvertinimą, tačiau studentai nepalankiai vertina grįžtamąjį ryšį po atsiskaitymų (norėtų greitesnio įvertinimo).

Studentus motyvuoja mokytis nuotolinio mokymosi technologijos: „Moodle“ - patogiai pateikta paskaitų medžiaga, tiesioginės vaizdo paskaitų transliacijos.

Studentams trūksta mokymosi mokytis kompetencijos tai yra: laiko planavimo gebėjimų, motyvacijos, stokoja IKT kompetencijos, savidisciplinos, bendradarbiavimo, savarankiškumo.

Studentai geba pasirinkti jiems tinkamas mokymosi strategijas, taip pat geba jas derinti tarpusavyje, nuotolinio mokymosi technologijos: tiesioginės vaizdo paskaitos ir „Moodle“ esantys vaizdo paskaitų įrašai, skaidrės, filmai, suteikia šias galimybes.

Nuotolinio mokymosi technologijų įrankiai yra plačiai naudojami: „Moodle“ vaizdo įrašai, „Moodle“ darbų įkėlimas, „Moodle“ tvarkaraštis, „Moodle“ laiko ribojimas, padeda tobulinti studentų gebėjimą organizuoti savo mokymąsi pasirenkant savarankiškai mokymosi būdus.

Studentai mokydamiesi nuotoliniu būdu daugiausiai bendradarbiauja su dėstytojais „Moodle“ aplinkoje arba elektroniniu paštu, su kitais studentais telefonu, elektroniniu paštu, socialiniame tinkle „Facebook“, tačiau tai tik maža dalis, taip pat tiesioginėse vaizdo paskaitose dalyvauja negausiai arba nedalyvauja, studentai nėra motyvuoti ir neišnaudoja visų bendravimo ir bendradarbiavimo galimybių su kitais besimokančiais, kurias turi nuotolinio mokymosi technologijos.

Studentai palankiai vertina, kad visa reikiama medžiaga, informacija yra jiems pateikiama „Moodle“ aplinkoje, tačiau taip neskatinamas jų gebėjimas savarankiškai ieškoti reikiamos medžiagos/informacijos.

Studentų mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybės taikant nuotolinio mokymosi technologijas yra, tačiau patys studentai nėra aktyvūs savo mokymosi procese, dėstytojai taip pat iš dalies neskatina naudotis kitomis nuotolinio mokymosi technologijomis skirdami tik individualias užduotis.

REKOMENDACIJOS

Dėstytojams, kurie dėsto nuotolinių studijų studentams:

- skirti užduotis, įpareigojančias studentus naudotis įvairiais informacijos paieškos būdais;
- pateikti daugiau savikontrolės klausimų, testų, įvairesnių atsiskaitymo formų;
- skirti užduočių, kurių metu besimokantieji turėtų įvertinti, suteikti grįžtamąjį ryšį vieni kitiems;
- taikyti įvairesnes mokymosi formas skatinančias studentų tarpusavio bendradarbiavimą.

Tyrime dalyvavusiems nuotolinių studijų studentams:

- pasidomėti apie mokymąsi mokytis, bendradarbiavimo svarbą;
- išsikelti asmeniškai reikšmingus tikslus, kadangi tada mokymosi procesas įgautų didesnę asmeninę prasmę, taip pat motyvuotų labiau įsitraukti į mokymosi procesą.

Tyrėjams:

- norint atskleisti plačiau mokymosi mokytis kompetencijos tobulinimo galimybes taikant nuotolinio mokymosi technologijas atlikti tyrimą su įvairesnę patirtį turinčiais asmenimis (programos vadovais, dėstytojais).

LITERATŪRA

1. Alifanovienė, D., Šapelytė, O., Gelžinienė, E. (2008). *Neformalusis suaugusiųjų mokymasis asmenybės ir profesinio tobulėjimo kontekste*. Socialiniai mokslai: edukologija. Jaunųjų mokslininkų darbai, Nr. 2, p. 11–16.
2. Arabasz, P., Baker, M. (2003). *Respondent Summary: Evolving Campus Support Models for E-Learning Courses*. Educause Center for Applied Research. Žiūrėta 2015-02-11, prieiga per internetą: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ers0303/ekf0303.pdf>
3. Armonavičius, G., Piškinas, T., Asipauskas, E. (2011). Vaizdo paskaitų sistema ViPS aprašas. Žiūrėta 2015-04-30, prieiga per internetą: <http://vips.liedm.lt>.
4. Bagdonė, I., Baltrėnienė, N. (2015). Mokymąsi skatinančios strategijos. Žiūrėta 2015-05-03, prieiga per internetą: http://kaisiadoriuskpc.lt/images/stories/kvalifikacijos_tobulinimas/seminaru_medziaga/mokymosi%20strategijos_mokyklai.pdf
5. Bates A. W. (Ed.). 1990. Media and Technology in European Distance Education. In Proceedings of the EADTU Workshop on Media, Methods and Technology. Milton Kenes: The Open University for the European Association of Distance Teaching Universities.
6. Boruta J. ir kt. Švietimo gairės. Vilnius: Švietimo kaitos fondas. 2002, P. 176
7. Barr, R. B.; Tagg, J. (1995). *From teaching to learning: A new paradigm for undergraduate education*. Change, vol. 27,
8. Bitinas, B. (2006). Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas. Vilnius: Kronta
9. Bitinas, B., Rupšienė L., Žydžiūnaitė V. *Kokybinių tyrimų metodologija: vadovėlis vadybos ir administravimo studentams II dalis*, Klaipėda, 2008.
10. Bridges A., Norman L. D. (2010). *How Learning Works*. San Francisco: Jossey-Bass.
11. Candy P. C. *How People Learn to Learn*. In: Smith R. M. *Learning to Learn across the Life Span*. San Francisco, 1990, p. 30–63.
12. Charlton B. C. (2007). Neformaliojo vertinimo strategijos. Vilnius: Tyto alba.
13. Chisholm L., Fennes H., Karsten A., Reich K. *Learning to Learn – a Method in Action. Literature Review*. In: Synthesis Report, 2009. Žiūrėta 2015-02-11, prieiga per internetą: <http://learning2learn.eu>
14. Cibulskis, G., Balbieris, G. Vaizdo paskaitų sistemos vips plėtra ir perspektyvos. IX sekcija: Nuotolinio mokymosi technologiniai aspektai. Kauno technologijos universitetas, 2006.
15. Cibulskis, G., Karazinas, E., Drejeris, L., Kriščiūnas, K. (2010). *Atnaujinta video paskaitų Sistema. Technologies and services for education and business* p. 103- 107. Žiūrėta 2015-03-13, prieiga per internetą:

- http://www.liedm.lt/cms/files/liedm/resources/3931_e_svietimas_pranesimu_medziaga.pdf
16. Crossan S. (2011). *How can I produce a digital video artefact to facilitate greater understanding among youth workers of their own learning-to-learn competence? Educational Journal of Living Theories*, 4(1), 1–24.
  17. Dagienė V., Žilinskienė I. (2011). Mokymosi veiklos samprata skaitmeninėje plotmėje. *Pedagogika*, 102, 94–103.
  18. D'Angelo, G., Kasperiušienė, J., Rutkauskienė, D. 2010. *Nuo didaktikos e. didaktikos link. E. mokymosi paradigmos, modeliai ir metodai*. Technologija, Kaunas, 464 p. ISBN 978-9955-25-848-3.
  19. Dėmenienė A., Kelmienė V. Nuotolinio mokymosi dėstytojo vadovas. K.: Technologija, 2007. 190 p.
  20. E. mokymosi metodai, 2013. *Projektas „Liedm tinklo plėtra“*. Nr. vp1-2.2-šmm-04-v-05-002. Žiūrėta 2015-03-02, prieiga per internetą:
http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2014_E_mokymo_metodai.pdf
  21. *Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų 2006 m. gruodžio 18 d.*(OL 2006 L 394, p. 10). Žiūrėta 2015-01-11, prieiga per internetą:
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:>
  22. *European Commission Key competences for lifelong learning: European Reference Framework* (2007). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
  23. Gedvilienė, G., Vaičiūnienė, V. *Informacinio raštingumo kompetencijos – universitetinių studijų kokybės prielaida*. Aukštojo mokslo kokybė, 2006, nr. 3, p.123-141.
  24. Grevienė D. (2007). *Mokymo ir mokymosi aplinka: vaidmenys ir lūkesčiai*. Žvirblių takas. Nr. 6.
  25. Gudauskaitė, S. (2007). *Individo kompetencijų aprėptis žinių visuomenėje: problematikos apžvalga*. Informacijos mokslai, 42-43, 233-241. Žiūrėta 2015-12-11, prieiga per internetą:
http://www.leidykla.vu.lt/fileadmin/Informacijos_mokslai/42-43/233-241.pdf
  26. Hanna, D. E., Glowacki-Dudka, M., & Conceição-Runlee, S. (2000). *147 practical tips for teaching online groups: Essentials of Web-based education*. Madison, WI: Atwood Pub.
  27. Helic, D. *Technology-Supported Management of Collaborative Learning Processes*. *International Journal of Learning and Change*, 2006, Vol 1, Issue 3, pp. 285-298. 4.
  28. Hillesheim G. *Distance learning: Barriers and strategies for students and faculty*. *Internet and Higher Education*, 1998, 1(1), pp. 31-44.
  29. Hofmann P. *Our growing understanding of the Key competence Learning to Learn*, 2010. Žiūrėta 2015-02-11, prieiga per internetą: www.learning2lern.eu

30. Hoskins B., Fredriksson U. (2008). *Learning to Learn: What is it and can it be measured?* Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
31. Hoskins B., Crick R. D. (2010). Competences for Learning to Learn and Active Citizenship: different currencies or two sides of the same coin? *European Journal of Education*, 45(1), 121–137.
32. Intzidis E. *Lifelong learning: Seeking constants for changing societies*. Lifelong Learning Discourses in Europe. Hamburg: UNESCO, 2003, p. 37–50.
33. Jarvis P. *International dictionary of adult and continuing education*. London: Kogan Page Limited, 2002
34. Jucevičienė P. *Besimokantis miestas*. Kaunas: Technologija, 2007.
35. Juozaitis A. M. Sąlygos suaugusiųjų mokymuisi. In: Sudaryt. V. Dienys, T. Jovaiša ir kt. *Suaugusiųjų švietimas dabarčiai ir ateičiai*. Kaunas: Morkūnas ir Ko, 2000, p. 12–14.
36. Jurkuvienė, R. *Supervizijos sistemų teorija*. Socialinio darbo supervizija: teorija ir praktika. Kaunas: Technologija, 2004, p. 40–81.
37. Kardelis, K. (2007). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai: vadovėlis*. Šiauliai: Lucilijus.
38. Kakasevski, G.; Mihajlov, M.; Arsenovski, S.; Chungurski, S. (2008). *Evaluating Usability in Learning Management System Moodle*. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą: <http://hnk.ffzg.hr/bibl/iti2008/PDF/%28108%29/108-07-140.pdf>.
39. Kaklauskas, Kaklauskienė (2011). *Virtualios aplinkos priemonių panaudos nuotoliniam mokymui(si) analizė*. Studijos šiuolaikinėje visuomenėje.
40. Karjalainen, A., Alha, K., Jutima, S. (2006). *Give me time to think. Determining student workload in higher education*. Oulu University Press. Žiūrėta 2015-01-16, prieiga per internetą: <http://www oulu.fi/w5w/tyokalut/GET2.pdf>.
41. Kim, K. J.; Bonk, C. J. (2006) *The Future of Online Teaching and Learning in Higher Education: The Survey Says...Educause quarterly, no. 4*. Žiūrėta 2015-02-11, prieiga per internetą: <http://net.educause.edu/ir/library/pdf/eqm0644.pdf>.
42. Knasel, E.; Meed, J.; Rossetti, A. *Learn for your life: a blueprint for career-long learning*. London: Prentice Hall, 2000.
43. Kraujutaitytė, L., Pečkaitis, J. S. (2003). *Nuotolinių studijų organizavimas. Strategijos ir technologijos*. Monografija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
44. Leitner, S. (1998). *Išmokime mokytis*. Vilnius: Vaga.
45. Linkaitytė, G, Lapėnienė A, Jakubauskaitė V, 2009. *Projektinė veikla skatinami pedagoginiai pokyčiai* issn 1392-0340. pedagogika. 2009. 94.
46. Linkaitytė, G., Valiuškevičiūtė, A., Lukšytė D., Žilinskaitė L. (2005). *Atsiverkime ateičiai*. Kaunas: Vytauto didžiojo universitetas.

47. Longworth N. Mokymosi visą gyvenimą praktika. In: Švietimo kaita XXI amžiuje. Vilnius: Kronta, 2007
48. Longworth, N., Davies, W. K. Lifelong learning. *New vision, new implications, new roles for people, organizations, nations and communities in the 21st century*. London: Kogan Page Limited, 1996.
49. Mačianskienė, N., Gedvilienė, G., Linkaitytė, G. Ir Teresevičienė, M., Suaugusiųjų mokymasis. Kaunas, Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2004.
50. Marino, T. A.; Eager, M.; Draxler, T. (2000). Learning on-line: a view from both sides. *The National Teaching and Learning Forum*, vol. 9, no. 4, p. 4–6.
51. Markovič, D., Mitter-Škulj S. (2009). *Hopscotch to quality in EVS*. Ljubljana: SALTO South East.
52. Merriam, S. B., Caffarella R. S., Baumgartner L. M. *Learning in adulthood. A comprehensive guide (3rd ed.)*. San Francisco: Jossey Bass, 2007.
53. Mokinio knyga. Programa „Mokyklų bibliotekininkų IKT raštingumas“ 2012. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą:
http://issuu.com/dainakarlonaite/docs/programos_dalyvio_knyga_ikt_rastingumas/56
54. Mokymosi mokyti kompetencija (2008). Žiūrėta 2015-02-11, prieiga per internetą:
<http://www.ugdome.lt/kompetencijos5-8/pagrindinis/pagrindiniai-kompetenciju-ugdymo-aspektai/siuolaikinio-ugdymo-tikslas-asmens-kompetencijos/mokejimo-mokyti-kompetencijos-ugdymas/>
55. Mokymosi visą gyvenimą Memorandumas, 2001. Vilnius.
56. Moore, M. (1990) Nuotolinis mokymasis. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą:
<http://www.vipt.lt/cms/app?service=external/index&sp=1944&sp=1442>
57. Nuissl, E., Schiersmann, Ch., Siebert, H. (Hrsg.) Literatur-und Forschungsreport Weiterbildung, 2002, No. 49.
58. Olesen, H. S. *Shaping an emerging reality: Defining and researching lifelong Learning // Shaping an Emerging Reality – Researching Lifelong Learning*. Roskilde: The Graduate School in Lifelong Learning, Roskilde University, 2004, p. 7–27.
59. Pearson, D. (2012) Blended learning: An Approach to quality correctional training. *Corrections Today*, vol. 73, iss. 6, p.48–51.
60. Peters, P. (1973). Nuotolinis mokymasis. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą:
<http://www.vipt.lt/cms/app?service=external/index&sp=1944&sp=1442>
61. Petrauskienė, R. (2011). Informacinių technologijų taikymo nuotolinio mokymosi kokybei gerinti metodai ir priemonės. (Daktaro disertacijos santrauka, Kauno technologijos universitetas, 2011.)

62. Pintrich, P.R., Smith D. Garcia T., McKeachie W. (1993). Reliability and predictive validity of the motivated strategies for learning questionnaire // (MSLQ). *Educational and Psychological Measurement*. - 53, 801–813 p.
63. Pocevičienė, R. (2011). Mokymosi mokytis kaip esminės metakognityvinės kompetencijos raiška ir ugdymas(is): atvejo analizė. *Mokymas ir mokymasis bendrojo lavinimo mokykloje*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
64. Pulkkinen, J., Pelton, A. Searching for the Essential Elements of Web Based Learning Enviroments. 1998
65. Pukevičiūtė, V. J., *Mokinių ir studentų požiūris į mokymąsi mokytis užsienio kalba*. Studies about languages. 2011. no. 18.
66. Pukevičiūtė, V. J. (2007). *Mokymosi mokytis kompetencijos ugdymo aspektai*. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 19, 17-25. Žiūrėta 2015-01-03, prieiga per internetą: [http://www.leidykla.eu/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnensia, 19, 17-25.pdf](http://www.leidykla.eu/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnensia,19,17-25.pdf)
67. Robb, T. (2004). *Moodle: A Virtual Learning Environment for the Rest of Us*. *TESL-EJ*, vol. 8, no. 2, M-2. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą: <http://tesl-ej.org/ej30/m2.html>.
68. Rutkauskienė, D., Lenkevičius, A. Targamadžė A. ir kt. Nuotolinio mokymosi dėstytojo vadovas. 2007, ISBN 9955-25-190-5.
69. Rutkauskienė D., Lenkevičius A., Targamadžė A., Volungevičienė A., Pociūtė E., Tanner H., Jones S. (2007). *Using video-stimulated reflective dialogue to learn from children about their learning with and without ICT*. *Technology, Pedagogy and Education*, 16(3), 321–335.
70. Rutkauskienė D., Pociūtė E. (2006). Virtualaus mokymosi modeliai. KTU.
71. Sahlberg P. Kaip suprantamas mokymasis. Švietimo ir mokslo ministerija 2005 m. gegužė. Žiūrėta 2015-02-03, prieiga per internetą: <http://www.mtp.smm.lt/dokumentai/InformacijaSvietimui/KonferencijuMedziaga/200505Sahlberg.doc>
72. Salienė, V. (2005). Universitetinė ir mokyklinė didaktika: mokytojų rengimas ir Lietuvių kalbos mokymas. *Pedagogika*, 79, 70-75. Žiūrėta 2015-02-09, prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2005/79/saliene.pdf>
73. Stanišauskienė, V. (2004). *Rengimosi karjerai proceso socioedukaciniai pagrindai*. Kaunas: Technologija. ISSN 1648-2824 KALBŲ STUDIJS.
74. Strauss, A.L., Corbin J.M. *Basics of Qualitative Research*: London: Sage Publications, 1998.
75. Šiaučiukėnienė, L, Stankevičienė. N, Čiužas, R. (2011). Didaktikos teorija ir praktika. Kaunas: Technologija.
76. Šliogerienė, J. 2002. Autonominių studijų individualizacijos lingvodidaktiniai pagrindai. Daktaro disertacija. Kaunas: VDU leidykla.

77. Švietimo informacinių technologijų centras, 2014. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą:
<http://www.itc.smm.lt/?p=6058>
78. Švietimo problemos analizė, 2012, spalio Nr. 17 (81) ISSN 1822-4156. Žiūrėta 2015-04-13, prieiga per internetą:
<http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2012/12/svietimo-strategija.pdf>
79. Taylor M., Kloosterman P. (2010). *Handbook for facilitators: Learning to learn in practice*. Vilnius: Firidas, 2010. Žiūrėta 2015-01-03, prieiga per internetą:
http://www.learning2learn.eu/images/docs/I2L_handbook_for_facilitators.pdf
80. Targamadzė, A., Petrauskienė, R. (2008). Nuotolinių studijų kokybė technologijų kaitos sąlygomis, 74-93. Žiūrėta 2015-02-02, prieiga per internetą:
http://skktg.vdu.lt/downloads/zurnalo_arch/amk_5/qhe_2008_074_093.pdf
81. Teresevičienė, M. Mokymosi visą gyvenimą edukologinės dimensijos. Habilituoto daktaro darbas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2001.
82. Teresevičienė, M. ir kt. Nuotolinio mokymo(si) taikymo galimybės tęstinio profesinio mokymo plėtrai skatinti. Mokslo studija. Kaunas: VDU. 2008, P. 132.
83. The Campaign for Learning (2007). *What is learning to learn?* Žiūrėta 2015-02-03, prieiga per internetą: <http://www.campaign-for-learning.org.uk/projects/L2L/What%20is/What%20is%20L2L.htm>.
84. Tidikis, R. (2003). Socialinių mokslų tyrimų metodologija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
85. Tough A. *The Adult's learning projects: A fresh approach to theory and practice in adult learning*. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education, 1971.
86. Virtuali mokymosi aplinka Moodle, 2014. Žiūrėta 2015-04-03, prieiga per internetą:
<http://vma.ktu.lt/mod/page/view.php?id=77803>
87. Watkins, Ch., Carnell, E., Lodge, C., Wagner, P., Whalley, C. (2000). *Learning about Learning*. London and New York: Napce, p. 66.
88. Zuzevičiūtė, V. (2004). Studentų požiūris į mokymą(si) aukštosiose mokyklose. *Acta paedagogica Vilnensia*, 2004, t. 13, p. 81–87.
89. Žydzūnaitė, V. *Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos*. Vilnius: UAB Ciklonas, 2006.

PRIEDAI

Interviu klausimai studentams

1. Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?
2. Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?
3. Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?
4. Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydamiesi? Papasakokite plačiau.
5. Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.
6. Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.
7. Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi? Papasakokite plačiau.
8. Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.
9. Su kokiais sunkumais susiduriate mokydamiesi? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

Informantas Nr. 1

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Mano tikslas asmeninis pedagogo kvalifikacija, šiaip tikslai pateikiami dėstytojų kiekviename dalyke. Paskaitos pradžioje visas planas išdėstomas, programos vadovė papasakojo plačiau, kiek bus praktikos, dalykų, ką mes turime išpildyti, kad gautume kvalifikaciją.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Tai padeda, galiu pasakyti, kad pastoviai yra ryšys, pasiekiami nes pagalba yra. Tas ryšys daugiausia koks jis priklauso nuo dėstytojo vienam labiau priimtina bendrauti el.paštu kitiems susiskambinti.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Pirma tai, kadangi yra lankstus mokymosi laiko planavimas tai galiu tobulinti savo kompetenciją kuri man suteikia platesnes karjeros galimybes.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydamiesi?

I: Aš turiu klausomąją atmintį, man būtina tiesiogiai stebėti paskaitą žinoma matyti ir skaidres, man dar patinka parašyti paklausti kas man neaišku. Geriau stebėti tiesiogiai aišku, bet ne visada pavyksta. Kaip nepavyksta pirmiausiai peržiūriu skaidres, po to dar kartą išklausu paskaitą.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Tai individualūs projektai kaip ruoši darbą dėstytojui, nors kad ir kaip aš jų nemėgstu, geriau rašyčiau egzaminą jei tik dėl atsiskaitymo, bet kaip aš parašau projektą aš tada žinau kad išmokau tą temą tikrai. Taip pat geras būdas kaip į „Moodle“ dedami filmai juos peržiūri ir rašai refleksiją, tai padeda atsiminti. Geriausiai pasitikrinu kaip rašau atsiskaitymą, nusiunti dėstytojui el.paštu ar įkeli į „Moodle“ ir po to matai kaip kas, nes vis tiek yra galimybė pataisyti.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Kas liečia universitetą, tai jis sudaro palankias sąlygas tam, bet čia iš manęs pačios eina tas kad man sunkiai sekasi susiorganizuoti savo darbą, mokymosi laiką. Nuotolinės studijos turi viską ką jos gali turėti, laiko taupymo atžvilgiu tai puiku, be to jeigu tu nori gali nueiti į auditoriją. Moodle tai tik darbams įkelti, žinoma yra laikas iki kada reikia, bet jei vėluoji dėstytojas vis tiek juk gauna tavo darbą, tik aišku mato, kad tu vėluoji, bet čia nemanau kad rimtas dalykas. Manau kad dėstytojais gal ir patogiau kad mes darbus įkeliame į „Moodle“ negu siunčiame asmeniškai. Man patinka VMA pavyzdžiui jeigu būna paskaita „online“ tu nespėji arba pavėluoji ją įsijunkti, viskas vos ne iš karto atsiduria „Moodle“ sistemoje, todėl iš katro galima pasižiūrėti įrašus ir skaidres atskirai. Kartais dėstytojais skelia paskaitas į dvi dalis, tarkim jei vienoje dalyje kalba apie atsiskaitymą, kitoje veda paskaitą ir tu pats žinai kaip tau orientuotis. Organizacinius dalykus dažniausiai aptaria pirmoje paskaitos daly. Jeigu tos dalies neturi kada pažiūrėti, tai praleidi ir žiūri kitą dalį, man tai labai patogiu.

T: Minėjote „online“ kaip tai vyksta?

I: Vaizdo paskaitos vyksta Ival. 30min. tai yra nemažai ir kartais net per daug. Kartais atrodo kad dėstytojais patys jau nori paleisti studentus, bet tikriausiai reikia išdėstyti viską nes skaidrių būna labai daug. Taip dar nėra buvę, kad galvočiau jog buvo per trumpa paskaita. Aš visada žiūrėdama paskaitas kažkuo dar užsiimu, darau valgyti, esu net mezgusi, taip man net geriau įsimena kaip kažką darau dar, o jau auditorijoje to negalėčiau daryti.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi? Papasakokite plačiau.

I: Su studentais nebendrauju visai, nu gal kiti bendrauja, aš negavau kitų kontaktų, mes susitinkame tik per atsiskaitymus. Nežinau kur galėčiau bendrauti, nes nėra laiko ir būtinybės, na nebent tik tam jei man nesiseka tai ne man vienai, tai tik dėl to, o kas liečia visus atsiskaitymus, medžiagą tai klausiu tik dėstytojų, aš turiu daug patirties mokymesi ir nuotoliniame mokymesi, tai iš patirties žinau, kad geriausia klausti dėstytojų nes studentai dažnai ne taip pasako, patys kažko būna kartais nesupratę, tik gal būtų smagiau žinoti aš nespėju tai ne aš viena nespėju.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Priklauso nuo dėstytojų, tarkim nusiuntei laišką internetu, tai į el.paštą ir gauni įvertinimą. Jeigu keliame į „Moodle“ dėstytojai praneša kada bus pažymiai ir jie būna ten. Man patinka kaip dėstytojai padaro įvairų vertinimą, turiu omenyje kaip 6kreditų dalykui reikia 1 ar 2 rašomuosius darbus atlikti gali būti refleksija ir egzaminas, tai yra galimybė ir įvairiau pasitikrinti ko išmokai. O egzaminai dažniausiai vyksta auditorijoje, tačiau yra buvę, kad egzaminą atlikome ir nuotoliniu būdu, buvo pateikti klausimai į kuriuos mes turėjome atsakyti iki tam tikro laiko ir įkelti į „Moodle“, tarpiniai atsiskaitymai irgi panašiu principu vyksta.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Pagalbos visada sulaukiame iš dėstytojų, niekada nepalieka likimo valiai studentų, tai... būtų malonu su kitais studentais pakalbėti, kad būtų kažkoksai forumas, na kartais interneto ryšys pastringa, yra buvę kad baigiasi paskaita ir neateina atsakymas į klausimą. Kaip ir viskas gerai, nenorėčiau nieko keisti, kartais galiu pasakyti, kad čia viskas vyksta geriau negu dieninės studijos universitete.

Informantas Nr. 2

T – tyrėjas

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Tikslai yra pateikiami, iškeliami, tikrai negali pats sau kelti ir pasirinkti ką nori mokytis, studijų programos yra suformuluotos, nebent moki pinigus gali pasirinkti modulius, nors modulio tikslai ir uždaviniai irgi suformuluoti, jie pateikiami „Moodle“ ir per paskaitas.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Kas parašyta tikrai būna, bet ar mes įsisavinam tai yra individualus klausimas. Tu žinai kad yra tokie tikslai ir ta medžiaga, bet vis tiek juk mes mintinai visko dabar nesimokom, kitą kartą kaip reikia dar kartą „Moodle“ atsiverti ir pasiskaitai.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Tai tikriausiai galimybė mokytis namuose, žinoma karjeros galimybės.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Aš žiūriu tiesiogiai vaizdo paskaitas ir įrašus bet man beveik tas pats. Pažiūrėti yra geriau negu paskaityti skaidres. Kaip egzaminams ruošiuosi tai aš tas skaidres atsispausdinu, pasibraukiu kur man atrodo svarbios vietos, nu kaip visi mokosi. Pavyzdžiui filmai papildo padeda atsiminti, kažkokią dalį teorijos iliustruoja aišku jeigu lietuvių kalba, nes su anglų tai man tikrai sunku, nes reikia užsirašinėti paskui verstis. Dar dėl skaidrių, tai jos turėtų būti įdėtos iš anksto, prieš paskaitą, kad mes galėtume pasižymėti, nes vieni įkelia iš anksto o kiti tik po paskaitos, tai tas truputį nepatiko. Jei formuosit siūlymus, pažymėkite, kad svarbu skaidres gauti dieną prieš, nors iš vakaro. Viena dėstytoja į „Moodle“ sudėjusi viso modulio skaidres bet ji nuolat pakeičia kažką tai irgi labai negerai, geriausia, kad sudėtų tokias kokias rodys per vaizdo paskaitą. Nes peržiūrėti vis jas nėra to laiko.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Daugiau gal praktiniai darbai toki kaip individualūs projektai mums buvo, grynai pagal savo darbą. Teorijos kažkokios analizės ir siunčiame el.paštu, arba keliamo į „Moodle“. Tai individualūs projektai daugiau manau, jų buvo kaip dalį temų mes taip atsiskaitome ir jų jau nebūna egzamine tai labai gerai, be to kaip darai tą darbą vis tiek tu labiau giliniesi į tą temą, aišku buvo temų kaip teko kelis kartus skaityti, kad suprasti temą. O grupėse žinokit tikrai nedirbom, nuotoliniu būdu na... akcentavo tikrai, kad yra galimybės, kad galima, bet pačių užduočių nebuvo, iš kitos pusės reikėtų su kažkuo kontaktuoti, neaišku su kuo papulsi į grupę. Su viena moterim mes susipažinę ir susirašome bendraujame, dalinamės patirtimi. Bet su kitais mes buvome susitikę tik per egzaminus, nepažystame mes vieni kitų, tai manau būtų sunku. Su kaip kuriais susitikome, nu nemalonūs tie žmonės.

T: Kas Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Labiau tai įrašai, kaip negaliu pažiūrėti, nes jai nebūtų įrašų būtų liūdna. Tačiau jeigu būtų vien įrašai neužtektų, truktų komentarų, vaizdo priemonės papildo, jeigu viską galėtume stebėti be skaidrių irgi būtų negerai, visko reikia.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Yra el.paštu „Moodle“ vaizdo konferencijos metu, su dėstytojais, norėčiau ne tik aišku tekstu, bet ir balsu, galimybė būtų bet reikia įrangos, jeigu kas būtų pamokinę kokios įrangos kaip naudotis, galbūt naudotume daugiau tų įrankių. Forumuose ne jau, nepažysti žmonių, parašysi ten su klaidom ar kažkaip, norėčiau gal bendrauti su kitais bet nedrąsu, jau tiek laiko nebendravau dabar nepradėsiu.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Per 1 paskaitą dėstytojai pateikia koki bus atsiskaitymai kiek balų kas sudarys. Rudenį buvo problema su vertinimu, įkeliame mes tuos darbus į „Moodle“ ir tų darbų niekas nevertina ir mes nežinome ar ten gerai padarėme ar negerai, po to nebuvo galimybės pasitaisyti, nu tik pas vieną dėstytoją. Na va dabar pavasarį jau galime taisyti vieną darbą taisyčiau 3 kartus kol gerai padariau. Tai tas su vertinimu ir blogiausia jeigu reikia laukti labai ilgai, tu nežinai ar gerai supratai tą teoriją ar ne. Nes pavyzdžiui rašiau pirmą kartą refleksiją, nu nežinojau net su kuo ji „valgoma“, todėl buvo labai svarbu kad būtų kuo greičiau įvertinta.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Galėtų pamokyti, suteikti informacijos, ar galima bendrauti balsu, nu jai nedalyvauji vaizdo paskaitoje tada turi rašyti el.paštu bet čia ne problema turbūt, aišku kaip kurie buvo sukūrę tas diskusijas „Moodle“, pasižiūri niekas nieko nerašo ir aš nerašiau tai va taip...būdavo anksčiau su viena dėstytoja parašai klausai o ji nekreipdavo dėmesio, bet jau dabar atsako, negaliu pasakyti kodėl taip buvo. Nežinau. Bendravimas raštu man tinka, žodžiu gal sakyčiau, tačiau raštu manau mažiau sukelia streso.

Informantas Nr. 3

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Tai na, atsakant į šitą klausimą tai mano visos studijos yra nuotoliniu būdu. Tai nuotolinio mokymosi metodas yra pagrindas mano kompetencijos kėlimo, galiu ir paskaitas žiūrėti nuotoliniu būdu ir darbus siųsti nuotoliniu būdu ir konsultuotis taip pat, na šitas būdas, kaip pasakyti, yra 95 proc. nuotolinio. Tačiau mes turime savo mokymosi tikslus kiekvienas, aišku mes negalime nukrypti nuo dėstytojų iškeltų tikslų, tačiau turi atitikti mūsų tikslai su dėstytojų iškeltais tikslais. Aišku pirma mes orientuojamės į to dalyko iškeltus tikslus.

Pateikiami per skaidres nuotoliniu būdu.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

Padedą, aišku kartais būna lūkesčiai per dideli, kartais norisi kažko daugiau, įdomesnių pavyzdžių, visada norisi daugiau žinių, daugiau kažkokių praktinių patyrimų, bet daugiau padeda tobulinti negu nepadedą.

Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Darbdaviai skatina įgyti kvalifikaciją na ir manau patogi sukurta VMA, vaizdo paskaitų įrašai, paskaitų medžiagos pateikimas, dėstytojų komentarai.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Kadangi yra paskaitų įrašai, tai nereikia man imti ir užsirašinėti, aš galiu bet kada grįžti prie tos medžiagos, pateikti filmai analizuojami padeda, refleksijos, na kiekviena mokymosi praktika padeda tai tą „pačiupinėti“ tai kitą, kiekvienas padarytas dalykas tau naudos duoda. Nėra gal tokio vieno metodo kuris imtų ir nukonkuruotų visus, įvairūs yra po truputį mano „čiupinėjami“.

T: Kur Jūs tai darote?

I: Daugiausia „Moodle“ aplinkoje, forumais nesinaudoju, nes mūsų grupė tokia, kuri ne per daug nori diskutuoti ar kelti kažkokių klausimus, tada aišku yra patogiau ten žiūrėti paskaitas kurios yra įkeltos, įkelti savo darbus, o šiaip aplinka yra pakankamai patogi, nebuvo jokių problemų, kad strigtų kažkas. Dažnai būna taip kaip paskaitos vyksta tiesiogiai, tada gali užduoti klausimus, tau atsako tuos užduotus klausimus ir kitas dalykas tai gali klausti asmeniškai, yra duoti telefono numeriai, el. pašto adresai ir tu gali bet kada susisiekti. Dažniausiai naudoju KTU el.paštą na aišku ir telefonu. Su studijų kuratoriai kuri atsakinga už visą procesą.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją nuotolinėse studijose? Pateikite pavyzdžių.

I: Mes turime tik individualius darbus, turime parašyti refleksiją arba esė ar referatą, o dar iš atsiskaitymo formų... kitokių formų turbūt kaip ir nėra, niekada mus nebuvo siūlyta kažko kito tik parašyti atsiųsti ar įkelti kažką iki tam tikro laiko. O tokių modernesnių kaip eina užduotys ar testai o tu kažką turi pažymėti ir tada keliauti toliau, ar ne, tai nebuvo. Na ištikrųjų referatų tema man yra šiek tiek pasenusi ir nebeįdomi, tai galbūt testai atgaivintų, man teko mokyti kitoje sistemoje irgi internetiniu būdu, ten buvo ir egzaminai ir testai pateikiami ir ten man sekėsi studijuoti geriau, aš labiau ruošdavau, nes tik atsiskaitymo metu aš žinodavau, kad tai yra dabar tas laikas kaip aš galiu parodyti ką aš žinau, labiau save tada kontroliuodavau, o šitie metodai ne tiek sutelkia.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: „Moodle“ sistema, nes kada tu gali tada gali ir prisijunkti ir pasižiūrėti tas paskaitas ir visada medžiagą gauti. Tas laikas uždėtas darbams atlikti taip pat įpareigoja laiku darbus atlikti, netinginiuoti.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami nuotoliniu būdu? Papasakokite plačiau.

I: Su dėstytojais nedaug, o su studentais iš viso nebendraujame, na viena tik yra kolega kur mes asmeniškai susisiekiame. O su kitais tai gal laiko gaisatis, nėra intereso. Aš tarkim forumą išnaudočiau kažkokių reikalų sprendimui, bet kaip tų problemų nėra tokių iškilusių...dažniausiai viską galime išspręsti su dėstytojais uždaramė ratuke, o forumas nelabai.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Na vėl gi yra ta informacinė sistema, ten matome kokie yra vertinimai, arba gauname el. laišką, kad gavome tokį ir tokį įvertinimą. Kažkada grupės nariai siūlė taisyti darbus, tačiau dėstytoja neleido, nes buvo minėta kad viskas suvesta į informacinę sistemą ir nieko negali keisti.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami ir kaip sprendžiate iškilusias problemas?

I: Nebent jeigu nėra interneto tik tuo atveju. O vaizdo paskaitų metu tikrai labai didelės diskusijos neverda, tai labai koncentruotai turime rašyti klausimus, kad mus visiems atsakytų, užduodame konkrečius klausimus, tirai neprirašai „paklodžių“, nes nesinori gaisinti. Galbūt trūksta to žodinio bendravimo vaizdo paskaitų metu, tada būtų aiškiau, ta diskusija galėtų vykti, nekiltų nesupratimų dėl klausimų ar dar kažko, tik neaišku kaip tai galėtų vykti mūsų yra nemažai. Na aš tiek galiu

pasakyti, kad nuotolinis mokymasis niekada neatitiks tiesioginių studijų. Bet tiems kurie neturi galimybės kitaip, būti tam veiksmu kur vyksta tos studijos, tai yra patogiu, bet vėl gi manau, negauna tiek kiek galima gauti mokantis tiesiogiai. Na ir studijos yra laipsnio nesuteikiančios ir tik vienerių metų, tai šiek tiek motyvacija nėra tokia milžiniška ir dar kaip nuotolinės studijos tai motyvaciją dar labiau mažina ir kartais aš pastebiu ir iš kitų studentų, kad reikia save dar labiau kontroliuoti, dar labiau save vesti, kad tu galėtum, ką kaip pasakyti, visiškai išnaudoti kas tau yra paruošta, tas paskaitas sistemingai peržiūrėti ir t.t. aišku tu turi dirbti su savim ir tai ugdo šioje srityje ir tos nuotolinės studijos ir viskas tai ir yra kad pats tu viską turi daryti, niekas tavęs iš šono nepakrutina jei vaizdo paskaitos metu tu miegosi, tai čia tu turi pats save kontroliuoti.

Informantas Nr. 4

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Gauti kvalifikaciją. Aš daugiau gal savo tikslus. Moodle aplinkoje.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Išsikelti tikslai tenkina, bet gal metodika jiems pasiekti ne.

T: Ką turite galvoje?

I: Na visą mokymosi procesą.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Skatina...turiu galimybę išreikšti save, karjeros galimybės, o nuotoliniu tai lankstus mokymosi laiko planavimas.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Patogiausia stebėti realiu laiku paskaitas, svarbu pačiai patirti išgirsti čia ir dabar. Jeigu tema susijusi su atsiskaitymu peržiūriu vaizdo įrašą „Moodle“ ne vieną kartą. Nepasikliauju vienu šaltiniu, ieškau papildomai internete, knygoje, bendrauju su kolegomis, dėstytojais.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Gal daugiau individualūs darbai, aš tada pati viena galiu viską planuoti, nes vis tiek į „Moodle“ reikia įkelti arba el.paštu nusiųsti iki tam tikro laiko, man geriau.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Vaizdo konferencijos ir „Moodle“, ten viskas pateikiama, kaip pats ieškai tai labai daug laiko sugaišti, o čia viskas yra pateikiama aiškiai, gražiai, nuosekliai.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Kitais studentais tai kartą į savaitę bendraujame ar du, pasikalbame kaip sekasi darbai, koki sunkumai iškyla ir kaip juos spręsti. Telefonu, susitinkame, bet dažniausiai facebook'ų susisiekiame. Kaip prie „Moodle“ kada prisėdu tai būna savaitgalis arba vakaras tai neišeina ten bendrauti, nes atskiri gyvenimai visų, na suprantat... o su dėstytojais, na galbūt reikėtų ta mokymosi aplinka bendrauti daugiau, nes dažniausiai bendrauju prieš egzaminus, kaip iškyla kažkokių klausimų, koki terminai atsiskaitymų klausiu, na kas 2 savaites kokias. Telefonu arba vykstu į vietą.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Nustatyta tam tikra vieta, data ir taip vyksta, na auditorijose egzaminai ir darbų pristatymai, visi atsiskaitymai. Iki tam tikros datos siunčiame darbus el.paštu, po to tą darbą pristatome atvykę su skaidrėmis arba tik popierinį variantą.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami ir kaip sprendžiate iškilusias problemas?

I: *Nekyla sunkumų. Man viskas patinka, viskas pateikta gerai, visa medžiaga, o vaizdo konferencijų metu bendravimas tekstu... dar man geriau tekstu negu būtų žodžiu. Su kolegomis pasikalbame kaip sekasi darbai, koki sunkumai iškyla ir kaip juos spręsti*

Informantas Nr. 5

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: *Man reikalinga kelti savo kvalifikaciją, tai toks ir tikslas, o šiaip aš studijas visas jei reikėtų rinkčiausi tik nuotoliniu būdu, dėl mano darbo specifikos, nes aš kitu būdu nelabai galiu mokytis. Aš kaip pasakyti keliu pati savo tikslus, mokausi kokių modulių man reikia. Matot man tiek jau metų, kad aš net nežinojau pradžioje, kad galima pasirinkti kažkokius atskirus modulius, tai labai nuostabu. Tai čia mano vienintelis išsigelbėjimas.*

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: *Padeda nes aš gaunu reikiamus modulius ir įgyju kvalifikaciją kurios man reikia.*

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: *Darbdaviai skatina įgyti kvalifikaciją, nes reikalauja dokumentai taip pat lankstus laiko planavimas mokymesi.*

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Aš peržiūriu laisvu laiku, kaip aš turiu laiko. Ir aš ją konspektuoju. Aš atsisuku vėl atgal kas man neaišku, nu kaip pasakyti, žiūriu dar peržiūriu, kaip reikia atsiskaityti dar kartą peržiūriu ką akcentuoja. Iš pradžių bandžiau viską konspektuoti paskui matau jau mažiau konspektuoju. Aš pasakysiu taip, jeigu aš suprantu kaip reikia atsiskaitomąjį darbą padaryti tai vadinasi aš ją supratau. Aš jeigu nesuprantu aš dar kartą žiūriu. Duoda visą literatūrą „Moodle“ ir man užtena to.*

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: *Man labiausiai patikty, kad būtų atsiskaitymas per atstumą. Kad aš nusiunčiau darbą įvertina ir viskas, tinka netinka... man būtų taip patogiau nes aš dirbu labai ir mano darbo diena labai ilga, tai man tik dėl to. Aišku jeigu aš dirbčiau kitaip man būtų malonu susitikti ir kažkur padiskutuoti. Nes aš dabar darau minimaliai, būtų įdomu ir tų diskusijų forumuose bendrauti. Matot aš pirmą kartą pamačiau „Moodle“ sistemą, nebuvau anksčiau susidūrusi, tai man tie įrankiai, tas bendravimas dar nauja labai ir labai ribota ir vėl dėl tos darbo dienos.*

T: Kas Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą?

I: *Man padeda užtikrinti, vaizdo konferencijos, daugiausiai vaizdo įrašai esantys „Moodle“, nežinau ar tai gerai, bet man patogiu.*

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Pasakysiu atvirai, su studentais nebendrauju, o dėstytoju esant reikalui, per KTU pašta ir telefonu.*

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: *„Moodle“ arba egzamino metu universitete mes atsiskaitome. O rezultatai tai „Moodle“ pateikiami arba tik akademinėje sistemoje pamatome.*

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: *Tik su privalumais. Na, bet čia mano tokia problema, kad dėl savo darbo specifikos neturiu galimybės dalyvauti vaizdo paskaitose, nesu dar dalyvavusi tiesioginėje. Jeigu aš dalyvausiu 15min. o paskui negaliu tai koks čia dalyvavimas. Labai norėčiau, kad atsiskaityti, daryti pristatymus galėčiau, kaip pasakyti, per atstumą. Norėčiau, kad viskas būtų „online“. Pavyzdžiui*

galbūt reiktų nustatyti amžiaus grupę, kompetencijas, darbo stažą ir jeigu turi didelę patirtį, kad tau viskas būtų oneline'u. Nereiktų ten atsiprašinėti iš darbo. Aišku kokiam bakalaurui ar netgi magistrui jokias būdais taip negalima, o mum senukam jau tik nuotoliniu būdu. Na dar su tais įrankiais nu aš galvoju ne tą padarysiu ne tą paspausiu, man kartais taip būna, kad ko nenori tą padarai, tai ai galvoji. Na bet jūs mane paskatinote pasižiūrėti kokie tie įrankiai yra, kaip turėsiu laisvo laiko aš pasižiūrėsiu.

Informantas Nr. 6

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: *Na įgyti kvalifikaciją, o šiaip dėstytojai pateikia tikslus „Moodle“ sistemoje, programoj, pirmos vaizdo paskaitos metu skaidrėse, arba kaip žiūrime įrašą.*

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: *Padeda, nes tie pateikti tikslai ir gauta medžiaga, na kaip pasakyti, atliepia tuos tikslus.*

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: *Karjeros galimybės, galimybė save išreikšti, lankstus mokymosi laiko planavimas.*

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Paskaitos vaizdo ar įrašai manau neturi reikšmės ar tie ar tie. Bet gal daugiau kažkokio tyrimo darymas. Ko gero su dėstytoju, rašai tą darbą ir gauni tą grįžtamąjį ryšį ir aišku tada jis pakomentuoja ar aš teisingai supratau. Daugiausiai tai per vertinimą, dar tiesioginių vaizdo paskaitų metu užduodi klausimą ir dėstytojas pakomentuoja, jeigu kažkoks yra neaiškumas. Vieną paskaitą aš žiūriu gyvai, o kitos vien tik įrašai, dėl savo užimtumo aš negaliu žiūrėti tiesiogiai, todėl tos galimybės paklausti negaliu, kita vertus galiu su dėstytojais susisiekti el. paštu, telefonu, tai toks bendravimas yra, jie bendrauja mielai ir atsako į visus klausimus.*

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: *Daugiau individualūs darbai, grupinių nėra, aš net neišsivaizduoju kaip nuotoliniu būdu tai galėtų vykti. Diskusijų forumai yra bet realybėje tai nevyksta ten niekas, arba vyksta labai lėtai nes daug kas ten jų netikrina ir va pavyzdžiui mūsų atveju, tai yra visi suaugę žmonės ir pasižiūri kad ir tas paskaitas nereguliariai, tai kad ir aš pamatau forume kažkokį klausimą po poros savaičių tai ta diskusija ir nebeįsina.*

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: *Pagrindinis dalykas dėl ko aš pasirinkau šitas studijas tai kad yra galimybė dalyvauti labai lanksčiai. Praktiškai 90 procentų paskaitų stebiu tik įrašus.*

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Mano atveju, mano bendradarbiavimas yra ir mano grupiokė, tai aš aišku su ja visais klausimais bendradarbiaujame labai aktyviai kaip susitinkame darbe, bet su kitais mes jų nepažystame ir bendravimo nėra. O su dėstytojais el. paštu, telefonu ir aišku universitete taip pat atsiskaitymų metu. Man kaip suaugusiam žmogui su studentais kitais to bendravimo tikrai netrūksta, nes tai nėra studentavimas, tai yra toks siauras tikslas pabaigti tas studijas ir gauti pažymėjimą, tai nėra man kažkokia socializacija.*

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: *Tai „Moodle“ sistemoje įverčiai rašomi arba informacinėje sistemoje. Vyksta įvairiai arba tu parašei darbą ir gauni įvertinimą arba tai yra egzaminas auditorijoje.*

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Pagrindinė tai tokia techninė, internetas stringa, pačioje pradžioje aš ilgą laiką negalėjau prisijunkti, buvo, kad negalėjau į „Moodle“ įkelti jokių savo darbų, nežinau kodėl, bet paskui jie ten sutvarkė. Dar tokia problema ir galvoju parašyti pastabą šituo klausimu, kad kaip kurių dėstytojų yra labai netvarkinga medžiaga, t.y. jų loginiu pagrindu įdėta medžiaga. Medžiagos yra labai daug viskas skaidrėse gerai bet nelogiškai sudėta, įrašai vienoje vietoje, paskaitų skaidrės kitoje, galutiniam variante pateikiamos skaidrės ir „Moodle“ sudėtos skaidrės skiriasi, tai vat toksai yra dar neaiškumas. Bet čia žinoma netaikytina visiems dėstytojams. Pati esu dėstytoja, tai man kai kurie mokymai vyksta su lektoriais iš kitų pasaulio šalių, tie seminarai vyksta ir tu gali šnekėti, tai va čia šito pasigendu. Tai tu tada iš viso gali gyvai bendrauti, klausti ir šnekėti tai va šitos galimybės trūksta. Dėl atsiskaitymų skaidrių pristatymų vaido konferencijos metu nežinau ar to reikėtų, bet tos paskaitos metu klausti žodžiu, šnekėti tai tikrai reikia.

Informantas Nr. 7

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Iš tikrųjų aš šias nuotolines studijas pasirinkau todėl nes neturėjau kvalifikacijos kurios man reikėjo darbui, o toliau aišku kaip atėjau į studijas dėstytojai šių tikslų praplėtė ir šios nuotolinės studijos sudarė man kaip ir tokių tikslų tinklą. Dėstytojai taip pat apie kiekvieną dalyką pasako ko čia bus mokoma ir pateikiami tam tikri uždaviniai, kuriuos mes studentai turėsime per tą kursą įgyvendinti. Pristato gyvai ir skaidrėse nuotoliniu būdu.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Tu ateini į dalyką pavyzdžiui didaktikos paskaita, aš žinojau, kad tai yra suaugusių kažkoks mokymas bet tai buvo labai siaura prasme, toliau kaip dėstytoja pristatė kokios yra didaktikos disciplinos koki metodai yra, tai netgi šiai dienai aš pavyzdžiui dirbdama tuos tikslus kurie buvo pristatyti aš sau dar juos gilinu tobulinu pamokose.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Darbdaviai skatina įgyti kvalifikaciją, kad toliau galėčiau dirbti. Lankstus mokymosi laiko planavimas nes sunku suderinti paskaitas, o VMA, vaizdo paskaitų įrašai, paskaitų medžiagos pateikimas jose patogiu.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Pati geriausia tai yra vaizdinė medžiaga, filmuota edukaciniais tikslais, arba filmas kuriuo stengiamasi išvelgi psichologinių momentų ar didaktikos ar bendrus pedagogikos aspektus. Taip pat skaidrių peržiūra ir svarbiausių faktų žymėjimas jose. Tai „Moodle“ sistema dabar yra dėkinga tuo, kad mes pasižiūrėję vaizdinę medžiagą parašome refleksiją, ją nusiunčiame grynai per „Moodle“ dėstytojui jisai perskaito ir įvertina, tai manau pats geriausias pasitikslinimas ar tu supratai taip kaip reikia. Kitas dalykas yra vaizdo transliacijų metu gali pasitikrinti studentų laukelyje bet tai priklauso nuo dėstytojo kiek jis linkęs bendrauti, ar jis užduoda klausimus ir mes ten diskutuojam, ar tik skaidrės pristatinėja, tai tada visiškai nėra naudinga.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Pati geriausia aš manau tai ne referatų rašymas ar viešas kalbėjimas, o savi refleksija ar tiesiog refleksija, kada tu peržiūrėjai filmą ar perskaitei kažkokį literatūros šaltinį tai padarai kaip ir santrauką to ir pagrindi dar, tai čia yra geriausia.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Man labai patinka kaip yra numatyta kiek laiko yra likę iki darbui įkelti valandos ar minutės, aš tada galiu planuoti, aišku jeigu truputį pavėluosi, dėstytojai nebaudžia už tai, bet tiesiog pačiai labai gerai.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Nuotolinėse studijose su pačiais studentais pasimatau tiktais jau egzaminų praktiškai metu, bet gal yra gerai nes mes kiekvienas sau mokomės nėra tos draugystės, bendrystės, o su dėstytojais aš sakau, stengiuosi ir nuotoliniu būdu bendrauti ir el. paštu ir laukti tų komentarų ir „Moodle“ sistemoj arba gyvai kartais ateinu į paskaitą, nes artimas ryšys yra artimas. Forumai pas mus visiškai tušti.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Taip tai yra įverčiai, pateiktos užduotys ir matai kiek tave nuo 100 procentų įvertino. Refleksijos aišku gal dar reiktų ir tobulinti kažkokių atsiskaitymo būdus, gal egzaminus daryti nuotoliniu būdu, na man tai nėra problemos dėl to, bet yra žmonių kurie tikrai atokiai nutolę nuo Kauno, tai tiesiog jiems atvažiuoti kokiai 16 val. po pietų yra pakankamai sudėtinga. Galėtų kažką sugalvoti galbūt tiesiogiai visi prisijunktume ir kažkaip galėtume kalbėtis.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Kažkokių technologinių problemų nekyla, gal didžiausia problema kaip paskaitos vyksta ryte tai dirbu ir negaliu dalyvauti parašyti komentarų ir kiti nedalyvauja dažniausiai tai įrašuose ir kitų komentarų nėra, todėl jeigu ko nesuprantu, reikia kreiptis į dėstytoją asmeniškai el. paštu. Kartais į „Moodle“ aplinką pamiršamos įdėti paskaitos, bet daugiau nekilo. Gal būtų įdomu namuose daryti kažkokių audio įrašus dėstytojui nusiųsti ką tu galvoji grynai va tokiu, nes kaip tu rašai vis tiek negali išsakyti savo emocijos kaip tu jautiesi, tai vat audio įrašas būtų gyvas na kiek jis gali būti gyvas su ta emocija. Galbūt daugiau dalykų reikia, kad prisijunkti prie to nuotolinio mokymo, nes tobulinimuisi pakankamai geras dalykas. Tiesa turėtų būti daromi įrašai ir mažesnėms grupėms, nes dabar jeigu nėra 15 – 20 žmonių grupėje, mes turi patys kontaktuoti su dėstytojais, mūsų mokymaisi būna per atstumą bet mes neturime to pačių priemonių tokių kaip įrašų, manau turi būti ar 2 žmonės ar 50 žmonių taip pat.

Informantas Nr. 8

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Dėstytojai pateikia savo tikslus, pavyzdžiu kažkoks modulis, tai ir tikslai jo yra. „Moodle“ programoje. Pradžioje pristato kokie tikslai ir kas bus tame modulyje, tai pagal juos vadovaujiesi, o savo tie tikslai, tai daugiau susiję tik na su tuo galutiniu dalyku, na pabaigti kursą.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Padeda, jeigu dirbi ir esi motyvuotas tai man pavyzdžiui yra labai įdomu, man patinka tas nuotolinis būdas, patogų ir labai gerai nes gali labai daug kartų pakartoti. Kiek nori tiek kartų gali pažiūrėti, vieną kartą pažiūri labai įdėmiai, užsirašau, nes kaip pažiūri tiesioginę transliaciją, tai negali visko užsirašyti, o po to aš atsispausdinu skaidres ir klausausi ir rašausi ką sako, taip sukonspektuoju, kad daugiau neberekėtų man žiūrėti. O jeigu darau valgyti aš įsijungiu kaip foną man tada šneka aš vėl girdžiu ir man taip daugiau įsimeni. Man tai naudinga labai. O jeigu būtų paskaita šiaip nenuotoliniu tai jeigu spėtum kažką užsirašyti tai gerai o jei ne, tai čia man geriau gali idealiai viską turėti.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Kompetencijos tobulinimui, o nuotolinės studijas čia pasirinkau dėl lankstus mokymosi laiko planavimo, ir galimybės mokytis būtent nuotoliniu būdu dėl patogia pateiktos paskaitų medžiagos „Moodle“, vaizdo paskaitų.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Didžiulis plusas kad tu gali daug kartų ir įvairiais būdais apdoroti tą medžiagą, dėstytoja sakė, kad jeigu tu pvz. turi išmanųjį telefoną, važiuodama mašinoje gali pasijunkti ir realiai gali klausyti paskaitos. Aišku visko nepasako tu turi ir papildomai skaityti ir darbus parašyti, bet taip atsimeni geriau. Tiesioginės transliacijos metu aš užduodu klausimus, ten šone yra langelis ir parašai savo klausimą. Gaunasi beveik kaip tiesiogiai bet užtrunka laiko parašyti, nes dėstytoja laukia, o kol tu surenki tą šriftą teisingai, nenori klaidų pridaryti, tai nesulaukia ir pereina prie kitos temos, bet dažniausiai atsako žodžiu. Galiausiai gali skambinti dėstytojais telefonu, e.mailą rašyti jos visada atsako. Yra dėstytojų, kad labai greitai atsako, ir darbus ištaiso net 10 lapų jau kitą dieną.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Rašto darbai, individualūs, nes grupinių darbų mes neturime, net nepažystame mes vieni kitų. Tik per egzaminus universitete pamatome trumpai. Aš esu individualistė tai man to grupinio ir netrūksta, na ir to nuotolinio mokymosi gal tokia ir specifika, kad neįmanoma grupinių darbų daryti. Na mus skatino kad mes bendrautume su kitais kolegomis, mes realiai mes esame dirbantys ir užsiėmę, tikrai nebūtų kada susitikti. Įrankių? Na dėstytojos bandė skatinti bendrauti forumuose, na bet visi užsiėmę yra.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Tai duoti terminai, kada tu už ką turi atsiskaityti, susidėlioji taip, kad galėtum viską atsiskaityti. Tiesioginėse aš mažai dalyvauju nes man laikas netinka, man geriau būdavo kaip paskaitos vykdavo vakare, šiaip geriau yra dalyvauti bet...

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: Bendrauju tik su viena, ten mano pažystama. Kaip kyla klausimų tai tik tada bendrauju, skambinu nes kartais ne viską suprantu. Dažniausiai skambinu, jeigu man reikia gauti atsakymą greitai, el. paštu užtrunka. „Moodle“ forume buvau prisijungusi, bet pažiūrėjau, kad ten nieko nėra, niekas nevyksta ir nekreipiu dėmesio daugiau aš į jį. Geriausiai tai tiesioginė ta transliacija vis tiek vyksta šiek tiek tos diskusijos, tik problema kad labai mažai žiūri, būna kad niekas nežiūri arba 1 kartais 3.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Yra kaupiamais balas, pasakyta kiek darbų reiks parašyti iki tam tikro laiko ir egzaminas. Dėstytojai yra lankstūs, jeigu nespėji tai jokių bausmių ten nėra jeigu pavėluosi, galima ir anksčiau atsiųsti, ir pasitaisyti pas kaip kuriuos dėstytojus, jeigu pažymys netenkina, galima savo darbą tobulinti kiek tu nori. Pas vieną dėstytoją siunčiam į „Moodle“ pas ją viskas labai gerai ten veikia, ir pratimai sudėti puikiai, o kitiems dėstytojams el.paštu tiesiogiai. Egzaminai dažniausiai vyksta universitete, buvo kad kėlėme į „Moodle“ vieną kartą.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Jokių. Na tik pas mane buvo kad reikėjo kitą naršyklę parsisiųsti nes neveikė. Labai pergyvenau, bet susisiečiau su tokia moterim, kur atsakinga už „Moodle“ ir bandėme spęsti, paaiškėjo kad reikia chrome. O taip tai privalumų daugiau gal, viena dėstytoja dalina paskaitą į dvi dalis, tai labai gerai gali pasirinkti kurią dalį tau žiūrėti, nes kitą kartą galbūt vienoj daly pats tiesiogiai gali dalyvauti kitoje ne, tai nereikia peržiūrinėti abiejų dalių. Ir konspektuoti lengviau taip, nes vis tiek nelaukiu kol prisikaups tu paskaitų, po kiekvieno paskaitos aš darau konspektą atsispausdinu ir po skaidrėmis užsirašau, nes kitaip na neįmanoma būtų reikėtų per vieną dieną labai daug peržiūrėti. Niekaip tikriausiai, man viskas tinka ir patinka, o tų problemų ar nesusipratimų visada visur iškyla ir tai natūralu, tai manau čia yra pakankamai gerai.

Informantas Nr. 9

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: *Labai įvairiai, rašydama savo baigiamąjį darbą išsikeliu savo tikslus, bet tai jai yra dėstomi dalykai tai dėstytojai kažkokius tikslus pateikia, kuriuos mes turime pasiekti tų paskaitų ir namų darbų atlikimo metu. Pateikia tai visur čia priklauso nuo dėstytojų, tai skaidrėse ir pristato juos, o pavyzdžiui „Moodle“ sistemoj kaip deda paskaitas ir skaidres tai dar šalia parašo koks paskaitos tikslas ir uždaviniai.*

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: *Informacija pateikiama iš dėstytojų pusės tam tikslui pasiekti, tai manau padeda.*

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: *Man patogios šios studijos, kitaip neturėčiau jokių galimybių.*

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Aš stebiu paskaitas ir siunčiuosi visą informaciją kuri yra įdėta „Moodle“ sistemoj, daugiau žiūriu įrašus. Ir tai jau tik atsiskaitymo metu.*

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: *Pagal save tai man geriausia turbūt būtų grupiniai darbai, bet pas mus nėra kol kas. Čia viskas yra savarankiška. Bet kažin ar mums čia pavyktų su tais grupiniais, susitikti nėra kada, o kompiuterio pagalba nežinau, nors man patinka labiau, jeigu būtų sudaromos galimybės grupinio darbo man labiau padėtų. Kol kas neužsiėmiau tais forumais bet gal tai būtų vienas iš variantų gerų.*

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: *Laiko planavimui tai padeda tvarkaraštis, kas yra gerai, bet su tuo tvarkaraščiu nėra patogu nes reikia pačiam visur užsiregistruoti. Kituose universitetuose tave kažkaip visur užregistravo ir tu matai tą tvarkaraštį. Man čia buvo bėdų pradžioj kaip aš čia tik įstojau iš kito universiteto, tai man buvo labai, labai sudėtinga, nes nežinojau kaip tai daryti, ir aš praleidau pusę mėnesio paskaitų, nežinojau kaip ten visur nukeliauti. Na iš dalies ir paskaitų įrašai padeda, bet tvarkaraštis pagrindinis laikui planuoti pagal jį aš vadovaujosi.*

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Su studentais mažai aš čia bendradarbiauju bet labiau dalinantis kažkokias dokumentais jeigu reikia kažką išstudijuoti kažkokiam darbui, nes dažnai vienas randa kitas neranda, tai mes pasidaliname KTU el. paštu ir asmeniniu, priklauso nuo studentų. O su dėstytojais aš bendrauju visados klausimais atsiskaitymų, nes būna neišgirsti koku laiku tas atsiskaitymas, tai nežinau ar dokumentus ir priedus visus surinkai. Bet bendrajame mes čia visaip ir el.paštu ir telefonu ir realiai.*

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: *Moodle sistemoje gaunu įvertinimus.*

Tikrai negaliu pasakyti, nežinau kaip sakant.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: *Kažkaip nesusidūriau, niekada nebuvo kad būtų užstrigę paskaitos, nei kad kažko nematyčiau, niekada nebuvo. Gal taip pasakysiu, patys dėstytojai gal turėtų tarpusavyje daugiau bendrauti, kurie dėsto būtent tai studijų programai, nes tarkim mano atveju kaip kurie dėstytojai yra labai geranoriški ir stengiasi padėti, kaip čia pasakyti, tokiu socialiniu aspektu, morališkai stengiasi*

padėti, o yra dėstytojų kurie tiesiog kiša literatūrą, mano jeigu tu neskaitei vadovėlio tai tavo požiūris yra paviršutiniškas, tai galbūt padėkite man tą vadovėlį surasti, nes aš dirbu iki 6val. ir neturiu kada nueiti į biblioteką ir paskaityti knygos. Na aišku čia gal ir mano bėda gal reiktu pasistengti ir į tą biblioteką nueiti, na bet...

T: Tai galbūt Jums geriau padėtų jeigu būtų elektroninės knygos pateikiamos?

I: *Taip žinoma, tai būtų nuostabu, nereiktų niekur eiti ir ieškoti, nes dabar jų tikrai beveik nėra.*

Informantas Nr. 10

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: *Tai pirmiausia įgyti žinių ir kad būtų su darbu suderinama. Kažkokių studijų tikslus tai dėstytojai pateikia per video paskaitas, paskui skaidrėse dar papildomai.*

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: *Mokymosi procesas įdomesnis kaip pateikiama papildoma medžiaga, nei kažkokia teorija ir viskas. Kontroliniai klausimai pateikiami jeigu tai labai padeda sutelkti dėmesį susikoncentruoti. Jie pasiekiami nes aš galiu kada galiu prisėsti peržiūrėti paskaitas ir dvi ir tris iš karto, nu ir kaip suderinama ir tie tikslai pasiekiami, kaip nereikia vieno darbo atsisakyti ar kažkokios veiklos, kad tu nueitum į paskaitas ar kažkaip kitaip.*

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: *Žinoma karjeros sumetimais, nes reikalinga man kvalifikacija pagal dokumentus, o apskritai čia yra lankstu.*

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Pirmiausiai tai pasakojimas na žiūriu vaizdo įrašą ir komentarus tai tas padeda, bet jeigu skaidrių kažkokių skaitymas tik tai ne, aiškiau kaip ir dėstytoja kaip kalba ir skaidrės rodo, nes dažniausiai žiūriu paskaitų įrašus „Moodle“, jeigu būna kažkokie klausimai pateikti šiek tiek konspektuoja. Dar tai filmukų peržiūra ir kažkokia refleksija padeda. Na tai turbūt ir egzaminų metu, ar kažkokių užduotėlių kur papildomai būna ir iš komentarų dėstytojų. Dažniausiai būna pagrindinė literatūra, būna ir papildomos nuorodos, bet papildomos tai nebent į kažkokią temą reikia labai gilintis tik tuo atveju žiūriu.*

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: *Tai individualūs darbai, darbas grupėse nevyksta nes sunku būtų suderinti, tai tik individualius keliu į „Moodle“ o kitais įrankiais nesinaudoju.*

T: Kas Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: *Patogu labai darbus įkelti, yra data iki kada ir rodo kiek ten dienų ar valandų likę tai pasidarai ir įkeli. Tai yra patogų nereikia taikytis prie kažkokių darbo valandų ar dėstytojų ieškoti. Aš naudoju tik „Moodle“ nes žiūriu tik vaizdo įrašus ir keliu savo darbus ten.*

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydami? Papasakokite plačiau.

I: *Nebendrauju su studentais, nebent pirmose paskaitose arba per atsiskaitymus, o su dėstytojais tai per „Moodle“ sistemą, ar kažkokių komentarų ar klausimai iškyla, arba elektroniniu paštu.*

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokytis kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: *Tai „Moodle“ ten vertina ir paskutinis kažkoks egzaminas ar pristatymas realus vyksta. Tai pirmiausiai pastabos ir nuorodos apie darbus kažkokių atliktus, nu aišku jeigu geras įvertinimas tai labiau skatina.*

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Tai tik dėl to, kaip žiūriu vaizdo įrašą tai kartais kyla klausimų, būtų geriau jeigu galėčiau dalyvauti tiesioginėje transliacijoje. Kol kas aš viskuo patenkinta. Galbūt būtų plusas jeigu ta reali dalis kur vyksta universitete, persikeltų į virtualią erdvę, egzaminų laikymas, skaidrių pristatymas, būtų puiku vien laiko atžvilgiu.

Informantas Nr. 11

T – tyrėjas,

I - informantas

T: Kokius mokymosi tikslus keliate šiose studijose?

I: Na mano asmenis tikslas baigti šias studijas ir gauti kvalifikaciją.

Iš tikrųjų pradžioje faina kaip būna pateikti dėstytojų tikslai visų paskaitų ciklo ir aiškina ko mes tenai mokysimės ir ką mes tarkim mokysimės ir ką mokėsime. Tai jie tikrai ten būna pakankamai aiškiai užbrėžti ir pakankamai aiškiai pasakyti ir ta medžiaga siejasi su tais tikslais. O vėliau tai liks skaidrėse sukeliamos jos į „Moodle“.

T: Kaip padeda studijos tobulinti šiuos tikslus?

I: Taip padeda orientuotis tie tikslai ką mokyti reikia.

T: Kokių motyvų skatinama/as Jūs mokotės?

I: Kaip čia pasakius turbūt karjeros galimybės, nes tiesiog reikalauja kad popieriuose būtų tam tikri praeiti moduliai ir viskas. Gerai, kad yra tokia galimybė, mokyti ten kur tu gali.

T: Kaip Jūs geriausiai suprantate ir atsimenate mokomąją medžiagą mokydamiesi? Papasakokite plačiau.

I: Aš tai darau taip, ieškau tos informacijos prieš atsiskaitymus ir tada sisteminu, nes vakare man būna pakankamai sunku klausyti ir aš nesusikaupiu mane labai migdo, o tada prieš atsiskaitymus ar reikia kažkokį darbą rašyti, tada sėdi klausai žinai ko tau reikia, nes tau jau būna užduotis pateikta, ir tose paskaitose ieškai kažkokių suflerių ir tai taip.

T: Kokios atsiskaitymo formos Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją? Pateikite pavyzdžių.

I: Tai vat šitos užduotys kurios yra praktinio pobūdžio, pavyzdžiui aprašyti savo darbo metodus kokius naudoju tai yra tokie geriausia. Atsiskaitymo metu, daugiausiai užduotys yra tokios praktinės, tai tu tenai jeigu nesuprasi ko iš tavęs nori, tai tu ir nieko neparašysi, nebuvo kad kažkada tau reiktų kažkokį vadovėlį nurašyti ar ką. Reikia suprasti teoriją ir praktiškai pritaikyti ir parašyti. Kartais tenka kelis kartus peržiūrėti įrašą, arba tiesiogiai klausiu per paskaitą. Grupinis darbas nevyksta.

T: Kaip Jums sekasi užtikrinti savo mokymesi savarankiškumą, atsakomybę, laiko planavimą? Pateikite pavyzdžių.

I: Sunkiai. Pats nesusidėlioji savo darbų ir vis tiek pasilieki paskutinėm dienom ir viskas.

T: Kaip bendraujate ir bendradarbiaujate su studentais ir dėstytojais mokydamiesi? Papasakokite plačiau.

I: Esu susipažinusi su viena mergaite, tai mes pasibendraujam, su kitais nebendrauju, nežinau ar trūksta, kažkaip apie tai negalvojau. O dėstytojai tai irgi visi jie duoda mobilius telefonus, gali pasiekti elektroniniu laišku, visada atsako, jeigu negali pakelti visada atskambina, man buvę kad negalėjau atvažiuoti į atsiskaitymą tai mane priėmė į savo darbovietę anksčiau, tikrai labai lanksčiai žiūri į tai. Jokias forumai nesinaudoju, apskritai „Moodle“ tik įrašus žiūriu, skaidres ir įkeliu darbus, na dar rezultatus įverčių skiltyje.

T: Kaip vertinimas Jums padeda tobulinti mokymosi mokyti kompetenciją. Pateikite pavyzdžių.

I: Iš tikrųjų su tuo įvertinimu, tau parašo pažymį ir viskas, galbūt trūksta po įvertinimo to pasakymo kas buvo blogai, kaip reikėjo geriau parašyti, kaip kurie dėstytojai taip daro kaip kurie ne.

Net nežinau kokie būdai egzaminai gal, o gal ne nežinau. Atsiskaitymai visi vyksta universitete.

T: Su kokiais sunkumais susiduriate mokydami? Pakomentuokite kaip sprendžiate iškilusias problemas.

I: Man tai sunku tai kad esi pats atsakingas už savo mokymąsi, nes tau viską suduoda skambini klausai tau viską pasako, o tu pats ai tai rytoj pažiūrėsiu, tai rytoj paklausysiu ir taip. Tai pakankamai sunku perprasti tą metodiką ir būti atsakingu pačiam už savo mokymąsi, kaip eini į paskaitas kasdien tai mataisi su tais dėstytojais ta bendruomene, tau primena kad bus tas ar anas, o čia turi jau pats būti motyvuotas ir daugiau atsakingas. Gal, kaip minėjau, daugiau tokį grįžtamąjį ryšį po atsiskaitymų pasakymo kas buvo blogai, kaip reikėjo geriau parašyti.